

Програма за опазване на околната среда на Община Пещера за периода 2023 – 2028 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПЕЩЕРА ЗА ПЕРИОДА 2023 – 2028 г.

Адрес: 4550 гр. Пещера, ул. „Дойранска епопея“ № 17

Тел.: +359 350 62203, E-mail: mayor@peshtera.bg

Website: www.peshtera.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
СЪДЪРЖАНИЕ	2
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	4
ВЪВЕДЕНИЕ	6
I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	8
1. Природо-географски и териториално-административни фактори	8
1.1. Географско положение	8
1.2. Съседни общини	9
1.3. Релеф	10
1.4. Климат	10
1.5. Полезни изкопаеми	15
1.6. Кметства и населени места в общината	16
II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА	17
1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)	17
2. Водни ресурси	20
2.1. Повърхностни водни обекти, риск от наводнения и подземни водни тела на територията на Община Пещера	20
2.2. Минерални води	28
2.3. Водоснабдяване. Водопроводна мрежа	29
2.4. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места	30
2.5. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води	31
2.6. Източници на замърсяване	35
3. Отпадъци	36
3.1. Генерирани отпадъци по видове и източници	36
3.1.1. Битови отпадъци	36
3.1.2. Производствени неопасни отпадъци	38
3.1.3. Строителни отпадъци	38
3.1.4. Опасни отпадъци	39
3.2. Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци	40
3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци	40
3.2.2. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци	45
3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината	48
3.4. Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците	48
4. Почви и нарушени терени	50
4.1. Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители	55
4.2. Ерозирали почви	56
4.3. Вкислени и засолени почви	56
4.4. Физически нарушени почви и терени	57
5. Ландшафт	57
6. Защитени територии и зони и биоразнообразие	59
6.1. Защитени територии	59
6.2. Защитени зони	63
6.3. Биоразнообразие	74
6.4. Лечебни растения	80

6.5.	Горско стопанство	101
7.	Шум	102
8.	Зелени площи в Община Пещера	109
9.	Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения	111
10.	Управленски ресурси	116
11.	Икономически показатели	123
11.1.	Развитие на отделните отрасли в общината	123
11.2.	Състояние на инфраструктурата на Община Пещера	127
12.	Финансови показатели	130
13.	Демографски показатели	131
14.	Социално-икономически показатели	139
III.	АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT-АНАЛИЗ)	142
IV.	ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПЕЩЕРА	143
V.	ЦЕЛИ	144
VI.	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	150
VII.	ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА	161

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БДИБР	Басейнова дирекция Източнобеломорски район
ВЕИ	възобновяеми енергийни източници
ВКС	Водоснабдяване, канализация и строителство
гр.	град
ДБ	държавен бюджет
ДВ	държавен вестник
ДГС	Държавно горско стопанство
ДН	Директива за наводненията
ЕМП	електромагнитни полета
ЕП	електрическо поле
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗЗШОС	Закон за защита от шум в околната среда
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМ	Защитена местност
ЗОб	Закон за общинските бюджети
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда и водите
ИТСРЮЦР	Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион
ИУЕЕО	излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
КАВ	качество на атмосферния въздух
кв.	квартал
лв.	лева
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МП	магнитно поле
МПС	моторни превозни средства
МС	Министерски съвет
н.в.	надморска височина
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСИ	Национален статистически институт
НПВУ	Националният план за възстановяване и устойчивост
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НПО	Неправителствена организация
НУБА	негодни за употреба батерии и акумулатори
ООп	Организация по оползотворяване
ОбА	Общинска администрация
ОбС	Общински съвет
ОУП	Общ устройствен план
ОПОС	Оперативна програма околна среда

ОПРР	Оперативна програма региони в растеж
ПВТ	подземно водно тяло
ПДК	пределно допустима концентрация
ПЕВП	полиетилен висока плътност
ПЗ	Природна забележителност
ПОРН	Предварителна оценка на риска от наводнения
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПСОВ	пречиствателна станция за отпадъчни води
ПМ	пункт за мониторинг
ПМС	Постановление на министерски съвет
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на рика от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РОУКАВ	Райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РПМ	Републиканска пътна мрежа
РЗИ	Регионална здравна инспекция
р.	река
РЗПРН	райони със значителен потенциален риск от наводнения
РЧ	радиочестотни
СДН	средноденонощна норма
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони“
ТБО	твърди битови отпадъци
т.	точка
ФЕС	фондове на Европейския съюз
ФПЧ	фини прахови частици
ФПЧ ₁₀₋	фини прахови частици с аеродинамичен диаметър под 10 микрона
ЦБ	централен бюджет
l/s	литър за секунда
m	метър
m/s	метър за секунда
m ²	квадратен метър
m ³	кубичен метър
m ³ /год	кубичен метър годишно
m ³ /s	кубичен метър за секунда
cm	сантиметър
mg/m ³	милиграм на кубичен метър
mm	милиметър
ha	хектар
°C	градус целзий
dB	децибела
NO	азотен оксид
NO ₂	азотен диоксид
g/s	грам за секунда
dka	декар
kV	киловолт
MW	Мегават
t	тон

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата „Програма за опазване на околната среда на Община Пещера за периода 2023 – 2028 г.” е разработена на основание чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и е основен инструмент за реализиране на националната екологична политика на местно ниво.

Решаването на възникналите екологични проблеми ще се основава на принципите за устойчиво развитие, предотвратяване на замърсяванията, последващо отстраняване на възникналите вреди, прозрачност в процеса на вземане на решения, съхраняване на биоразнообразието и приоритетните местообитания за следващите поколения и търсене на отговорност от замърсяващите околната среда граждани, производители и потребители.

В структурно отношение програмата е разработена в съответствие с Указанията на Министерство на околната среда и водите от месец ноември 1999 г., относно структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда и Закона за местното самоуправление и местната администрация, чл.17, ал.1, т.8, съгласно който *„Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси и чл. 21, ал.1, т.12, според, който „Общински съвет приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват и европейските политики за развитие на местните общности”.*

Основните цели на програмата са:

- ✓ Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- ✓ Да открие приоритетите в разглежданата област;
- ✓ Да използва разумно природните дадености на територията на общината за развитие на икономически потенциал;
- ✓ Да аргументира проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- ✓ Подобряване качеството на живот на населението на общината;
- ✓ Опазване и поддържане на богатото биологично разнообразие на общината;
- ✓ Формулиране основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и да реализира правомощията си, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда;
- ✓ Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси и съсредоточаването им за решаване на най-приоритетните и належащи проблеми свързани с опазване на околната среда на територията на общината.

Програмата за опазване на околната среда на Община Пещера 2023-2028 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Пещера, в

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ”, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ”

екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината. Програмата е съобразена с националните, регионални и общински приоритети в икономическото развитие и опазването на околната среда, а именно:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.);
- Национална стратегия за управление и развитие във водния сектор;
- Програма за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места;
- План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2022-2027 г.;
- План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление на водите 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление на водите 2022-2027 г.;
- План за интегрирано развитие на Община Пещера за периода 2021-2027 г.

Чрез официалния си сайт, Община Пещера е уведомила всички граждани на общината за изготвянето на настоящата Програма за опазване на околната среда за периода 2023-2028 г. С публикуване на обявата всички граждани, които имат виждания, препоръки и предложения, са имали възможност да ги изразят писмено на посочен адрес или да се свържат с лицето за контакт, пряко ангажирано в изготвянето на програмния документ. За срок от 13.03-13.04.2023 г.

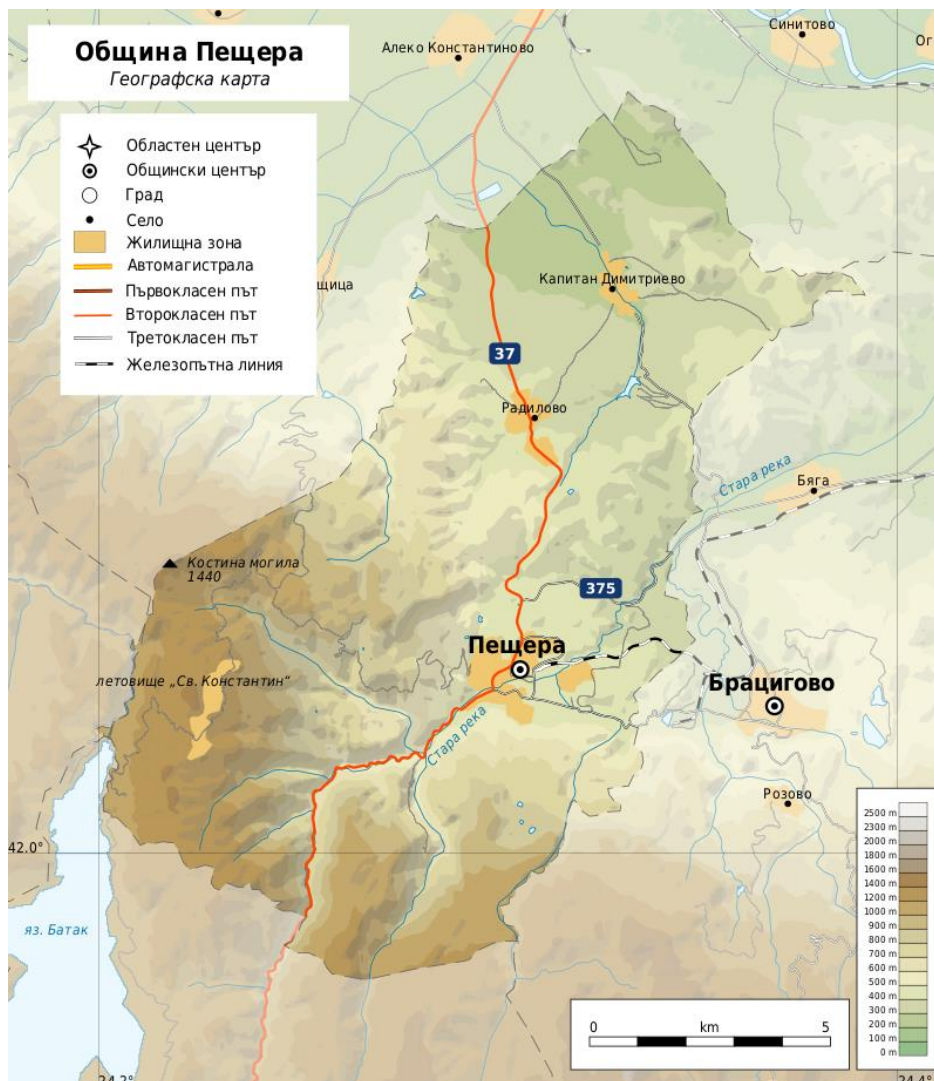

АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски и териториално-административни фактори

1.1. Географско положение

Община Пещера е разположена в югозападната част на област Пазарджик в Западнородопската част на Осоговско-Родопската зона, Южен централен регион (ЮЦР). С площта си от 137.321 km²¹ заема 12-то последно място сред общините в областта, което съставлява 3.08% от територията на областта (4457 km²²), 0.62% от площта на ЮЦР (22306.0 km²³) и 0.12% от площта на Република България (110 998.442 km²).

Фиг. I-01. Географска карта на Община Пещера с отбелязани границата и местоположението на населените места намиращи се на нейна територия
— — — административна граница на Община Пещера

¹ Общ устройствен план на Община Пещера

² Официална интернет страница на областна администрация Пазарджик

³ Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион (ИТСРЮЦР) 2021-2027 г.

Град Пещера е административният център на общината и се намира в предпланината, на границата с Горнотракийската низина. На 1 km от града в североизточна посока се отделя пътят за областния център, чрез който се осъществява пряка транспортна връзка със селищата от общината - с. Радилово и с. Капитан Димитриево.

Град Пещера се намира на 20 km южно от гр. Пазарджик, на 47 km югозападно от гр. Пловдив и на 125 km югоизточно от столицата на Република България – град София.

1.2. Съседни общини

Община Пещера граничи със четири общини от област Пазарджик. Границите ѝ са посочени на Фиг. I-02 и са както следва:

- на север с Община Пазарджик;
- на запад с Община Ракитово;
- на юг с Община Батак;
- на изток с Община Брацигово.

Фиг. I-02. Териториално делене на област Пазарджик с посочено местоположението на Община Пещера

1.3. Релеф

Релефът на общината е хълмисто-планински и е обусловен от нейното разположение в западната част на Пещерско-Брациговската котловина, намираща се между югозападните разклонения на Бесепарските ридове на Западните Родопи, северните склонове от Баташкия дял на Западните Родопи и югоизточните склонове на западнородопския рид Къркария. Котловината е формирана в средното поречие на Стара река в резултат на тектонски разсед с гребенова структура и е част от Брациговско-Доспатската палеогенна депресия. Повърхностният ѝ слой е образуван от наносен, разрушен от ерозията, скален материал, споен с пясък и глина. Ограждащите я планински склонове са изградени от младоеропоритивен риолит с хоризонтална и вертикална цепителност.

Пещерско-Брациговската котловина е разделена на две части - Западна и Източна, от риолитен хребет (ниска хълмиста камениста местност), покрит с дъбов, лесков и габъров храсталак, чиято най-източна част носи името „Дъбовик“, средната му част се нарича „Старите къщи“, североизточната част – „Света Троица“, а югоизточната – „Грамадите“. Тя се пресича от долината на р. Стара река, която заедно с нейните притоци образува добре развита и дълбоко врязана хидрографска мрежа, формираща множество стръмни и урвести склонове, речни клисури, суходолия и долинни разширения, заети от ниви и ливади, и преминава в равнинния терен на Тракийската низина. Проломът на р. Стара река разделя два от ридовете, ограждащи Пещерско-Брациговската котловина - Баташкият рид и Къркария. Тези два рида имат напълно различен геоморфоложки строеж и природен ландшафт. Най-високата точка на територията на общината е връх „Кълчиш“, намиращ се в рида Къркария, с надморска височина - 1475 m.

Разнообразният и живописен релеф, съчетаващ китни речни долини и клисури с непристъпни скални зъбери и върхове, наред с многобройните пещерни образувания са атракция, която е типична за общината, като условията предпоставят развитието предимно на природно-познавателен и пещерен туризъм.

1.4. Климат

Според климатичното райониране на България територията на Община Пещера попада в Преходната климатична област – Севернородопски нископланински климатичен район. Климатът тук е умереноконтинентален към преходноконтинентален, с черти на планински и се характеризира със сравнително прохладно лято, умерено студена и сравнително мека зима с по-устойчива снежна покривка, и преливащи се пролетни и есенни сезони.

Климатични елементи

□ Температура на въздуха

Средната годишна температура на въздуха в общината е 11.5°C, като средната максимална температура достига 28.3°C, а средната минимална температура - минус 3.0°C. През зимата средната сезонна температура е 0,9°C. През месец януари, който е най-студеният в този сезон, средномесечната температура е 0,3°C, като минималните температури през този месец достигат до минус 14°C, а максималната температура е 12°C. През пролетта средната сезонна температура е 10,1°C, като през последния месец от този сезон максималните стойности на температурата възлизат на 31°C, а минималните достигат 4°C. Лятото е прохладно - средно с температура 20°C. Средната месечна температура за август

(найгорещият месец) е 22.0°C. Максималната температура през юли е 35°C, а минималната - 11°C. Есента се прелива между лятото и зимата. Средната сезонна температура е 10.9°C. Средната месечна температура през октомври е 12.5°C, като максималната температура достига 17.4°C, докато минималната пада до минус 1°C. В планинските части с надморска височина над 1000 m съответните средни температури са по-ниски с 3-4°C. В Таблица I-01 са представени средните месечни и годишни стойности на климатичните показатели от метеорологична станция (МС) Пещера/436.

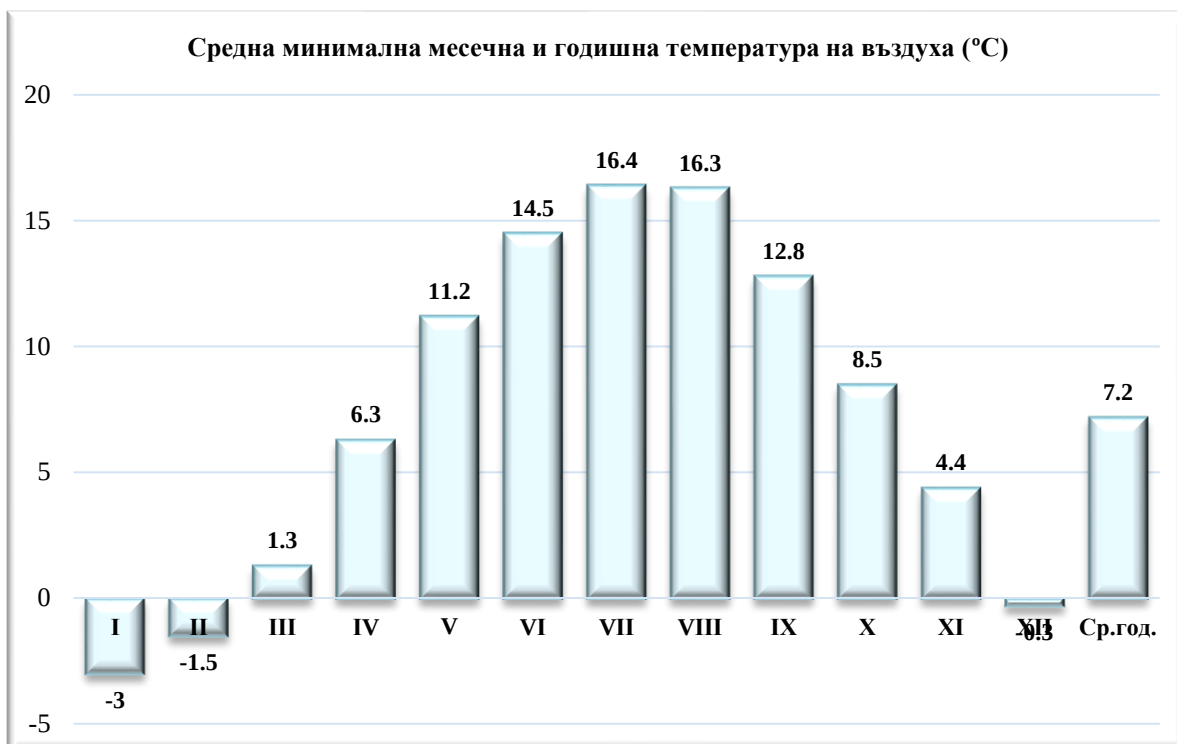
Таблица I-01. Средни месечни и средни годишни стойности на кл. показатели

Месеци/ ср. год.	Ср. месечна и год. темп. на въздуха (°C)	Ср. мин. месечна и год. темп. на въздуха (°C)	Ср. макс. месечна и год. темп. на въздуха (°C)
I	-0.3	-3.0	3.6
II	2.2	-1.5	6.3
III	5.1	1.3	9.4
IV	11.2	6.3	16.0
V	16.0	11.2	21.2
VI	19.6	14.5	24.9
VII	21.9	16.4	27.9
VIII	22.0	16.3	28.3
IX	17.8	12.8	23.8
X	12.5	8.5	17.4
XI	7.5	4.4	11.3
XII	2.7	-0.3	6.2
Ср.год.	11.5	7.2	16.4

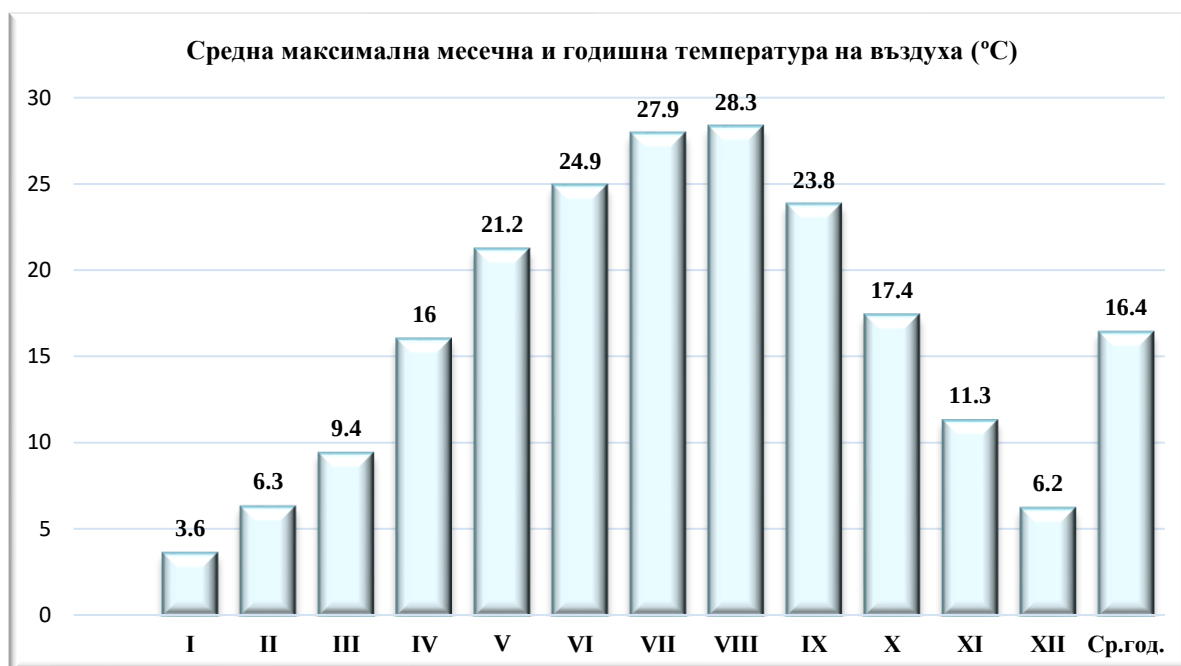
*Източник: Климатичен справочник – темп. 1931-1970 г., вал. 1931-1985 г.

Фиг. I-03. Средна месечна и годишна температура на въздуха (°C)

Фиг. I-04. Средна минимална месечна и годишна температури на въздуха (°C)

Фиг. I-05. Средна максимална месечна и годишна температура на въздуха (°C)

Средните максимални и минимални температури по сезони са посочени в следващата Таблица I-02.

Таблица I-02. Средни максимални и минимални температури по сезони

Станция/н.м.в.	Елементи	Сезон			
		Зимен	Пролетен	Летен	Есенен
Пещера /436	ср. темп.	1.5	10.8	21.2	12.6
	ср. макс. т.	5.4	15.5	27.0	17.5
	ср. мин. т.	-1.6	6.3	15.7	8.6

*Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970 г., вал. 1931-1985 г.

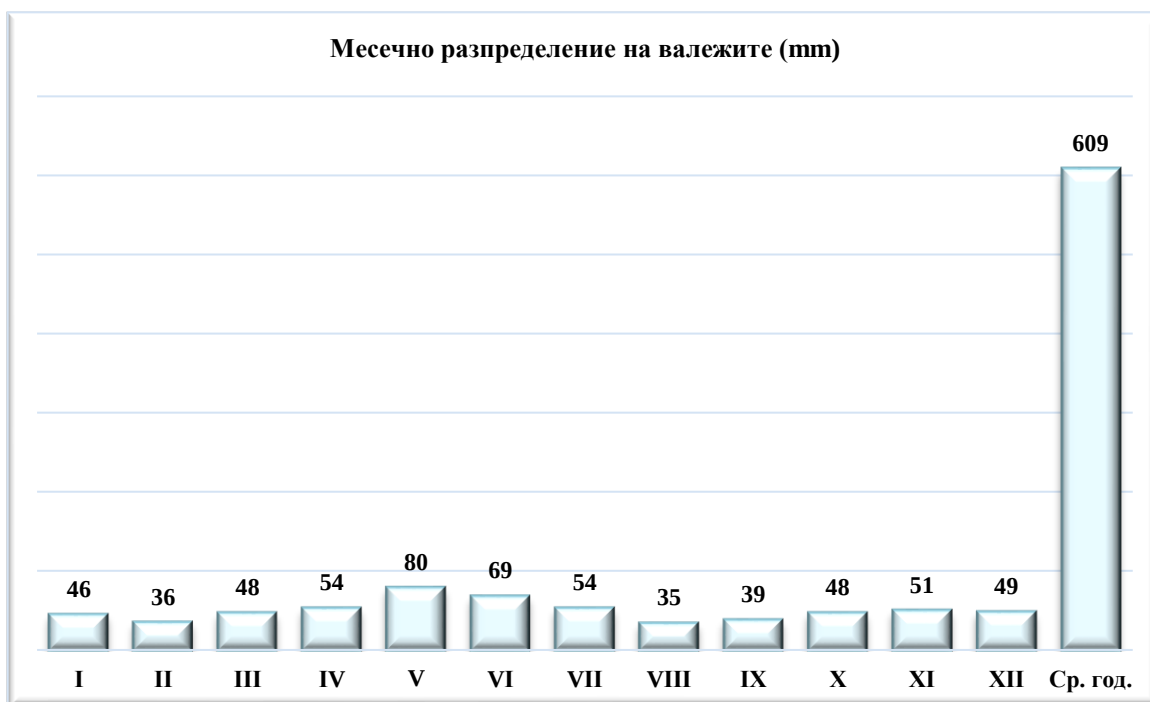
❑ Валежи

Средногодишните валежи на територията на общината достигат до 609 mm. Годишният ход на валежите е с максимум през пролетта (182 mm) и лятото (158 mm), и минимум през зимата (131 mm) и есента (138 mm). Валежните дни са средно по 9.4 на месец, 28 на сезон и 112 годишно. Най-много са те през май (13), юни (12), а най-малко – през август (5.5), февруари (5) и септември (4.7). Разгледано по сезони най-голямо количество валежи се наблюдава през зимния сезон, а най-малко през летния (Таблица I-03 и I-04).

Таблица I-03. Месечно и средногодишно разпределение на валежите (mm)

Станция н.м.в.	Елемент	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Пещера /436	Кол. вал.	46	36	48	54	80	69	54	35	39	48	51	49	609

*Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970 г., вал. 1931-1985 г.

Фиг. I-06. Месечно и средногодишно разпределение на валежите (mm)

Таблица I-04. Сезонно разпределение на валежите (mm)

Станция/н.м.в.	Елемент	Сезон			
		зимен	пролетен	летен	есенен
Пещера/436	Кол. вал.	131	182	158	138

*Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970г., вал. 1931-1985 г.

❑ Снежна покривка

Средната дебелина на снежната покривка е около 10 cm, а средногодишният брой на дните със снежна покривка е около 27. Снеговалежите с образуване на снежна покривка обикновено започват от първото десетдневие на декември и с прекъсвания продължават до първата половина на март – средно 80 дни. Снеговалежът през декември и януари е почти еднакъв, а през февруари намалява.

❑ Вятър

Преобладаващите ветрове в общината (станция Пазарджик) са североизточните (42.6%), а след тях по интензивност са северозападните ветрове (37.2%). Най-слабо са изразени южните ветрове (0.5%). В таблица I-05 са представени данни за средната скорост на вятъра по посока (m/s).

Таблица I-05. Средна скорост на вятъра по посока (m/s)

Посока	Месец											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	2.1	1.7	2.9	2.3	1.9	2.0	1.8	1.8	1.9	1.5	1.5	1.5
NE	1.2	1.3	1.6	1.5	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2	1.3
E	1.3	1.8	1.9	1.8	2.3	1.6	1.6	1.7	2.0	1.4	1.4	1.4
SE	1.4	1.8	2.2	2.0	1.6	1.6	1.5	1.6	1.5	1.6	1.4	1.3
S	1.7	2.0	2.5	2.7	2.3	1.9	1.9	1.6	1.9	2.3	1.7	2.1
SW	1.4	1.9	2.7	3.0	1.6	2.0	2.1	2.6	1.7	2.0	1.4	1.6
W	2.1	2.7	3.0	3.2	1.8	2.5	2.9	2.5	1.5	1.9	1.7	2.1
NW	2.2	2.6	2.7	2.6	2.3	2.3	2.4	2.5	2.2	1.9	2.0	2.0

*Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

По средна скорост с най-висока стойност са западните (3.2 m/s) и северозападните ветрове (2.7 m/s), а най-слаби са западните и североизточните ветрове, съответно 1.2 m/s. Средногодишната честота на случаите с тихо време е 20.5% (Таблица I-06). В таблицата са показани стойностите на честота на вятъра по посока и тихо време (безветрие) от МС Пазарджик.

Таблица I-06. Честота на вятъра по посока (%) и тихо (%)

Посока	Месец												Год.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
N	7.8	6.8	8.8	6.6	6.1	6.6	6.0	5.5	4.6	5.4	5.4	5.9	6.3
NE	40.7	39.3	44.5	47.6	44.4	37.7	35.3	42.0	42.0	44.6	49.6	43.8	42.6
E	1.9	2.5	3.3	4.0	2.4	3.1	2.9	2.8	3.3	2.4	1.9	2.1	2.7
SE	2.4	3.4	5.7	6.7	8.9	10.2	11.8	11.6	9.8	8.5	5.3	2.9	7.3
S	0.2	0.2	0.4	0.6	0.7	1.1	0.8	0.5	0.5	0.5	0.2	0.1	0.5
SW	1.9	2.7	1.6	2.2	3.1	3.9	2.3	2.2	2.3	1.9	1.5	1.8	2.3

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

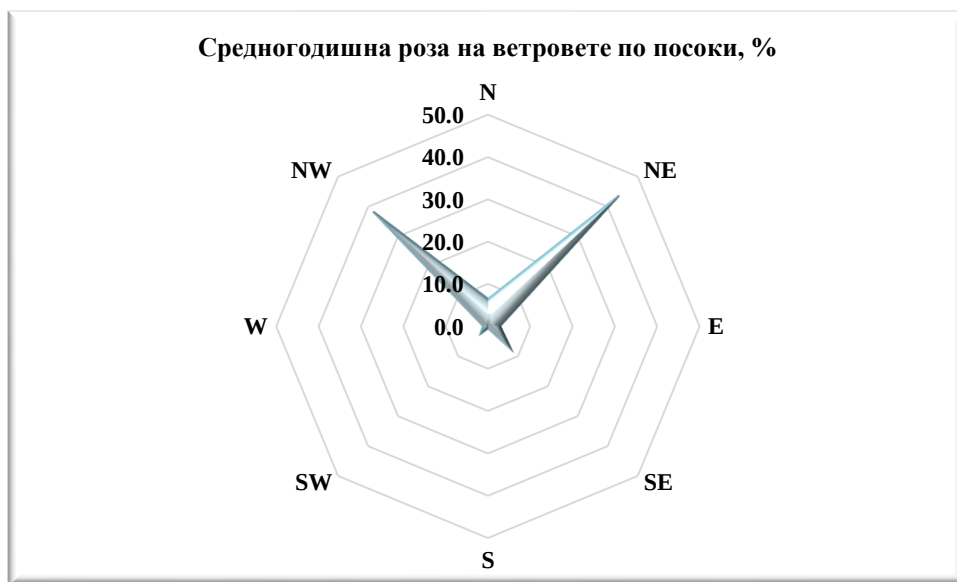
Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Посока	Месец												Год.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
W	0.6	1.2	0.8	1.2	1.6	1.5	1.4	0.9	0.8	0.5	0.6	1.3	1.0
NW	44.6	43.8	35.0	31.1	32.7	35.8	39.5	34.5	36.8	36.2	35.7	42.0	37.2
Тихо	23.3	18.3	18.7	19.9	18.6	19.9	19.0	20.0	20.5	23.8	22.7	20.1	20.5

*Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

— Честота на вятъра по посоки (%)

Фиг. I-07. Средногодишна роза на ветровете по посоки, %

□ Мъгли

Бурите и мъглите са рядко явление в общината. Средногодишният брой на дните с мъгла е 23.8, предимно през периода октомври- март.

1.5. Полезни изкопаеми

Община Пещера е бедна на полезни изкопаеми - рудни и нерудни. Има установени запаси от нерудни полезни изкопаеми - мрамор, гранит, варовик, но находищата не са напълно проучени.

Находището, за което има издадена концесия за добив на подземни богатства в Община Пещера, съгласно Националния концесионен регистър по чл.2, ал.1 от Закона за подземните богатства към Министерство на енергетиката е:

- Концесия за добив на подземни богатства на находище „Гергьовица“. С Решение №726/09.09.2004 г. на Министерски съвет е предоставена концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства - строителни материали – мрамори, от находище „Гергьовица“, разположено на територията на Община Пещера на „Пътища“ АД – гр. Пазарджик. Концесионният договор е подписан на 01.11.2004 г. г. със срок на концесията 25 г.+ 15 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

1.6. Кметства, населени места и курорти в общината

До 2019 г. общината се състоеше от три населени места – гр. Пещера, с. Радилово и с. Капитан Димитриево. След Решение №501, взето на заседание, проведено на 26.06.2018 г. на Общински съвет-Пещера и последвалата процедура по Закона за административно – териториалното устройство на Република България, с Решение № 249 на МС от 02.05.2019 г. за създаване на ново населено място в Община Пещера, област Пазарджик е създадено село с територия, определена от строителните граници на селищно образувание с местно значение „Свети Константин“. С Указ № 107/08.05.2019г. на Президента на РБългария, новосъздаденото населено място е наименувано – село Свети Константин. През м. януари 2021 г. комисия, назначена със заповед на областния управител на Област Пазарджик определя землищните граници на създаденото ново населено място.

Село Свети Константин се намира се на 18 km западно от гр. Пещера на 1350 m надморска височина, създадено през 1901 г. Към днешна дата в бившето летовище „Св. Константин“ са изградени много почивни станции, хотели, и вилен фонд от 1300 вили. Населеното място предлага прекрасни възможности за зимни спортове с изградените ски-влекове и ски-писти, а близкият язовир „Батак“ осигурява отлични условия за летен плаж и риболов, благоприятстващ развитието на спортен и рекреационен туризъм. На негова територия се развиват зимни спортове, а през летния сезон е център на редица младежки спортни състезания, ученически зелени училища и други.

Град Пещера е административния център на общината. Село Радилово се намира на 3 km северно от град Пещера. Средната му надморска височина е 367 m. На североизток землището му граничи със землището на село Капитан Димитриево, което е разположено на 7 km североизточно от гр. Пещера. Средната му надморска височина е 263 m.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)

Качеството на атмосферния въздух се определя от състоянието на приземния слой на атмосферата и представлява съотношението на естествените му съставки и добавените вещества от естествен и/или антропогенен произход. Емисиите в атмосферата са пряк резултат от стопанската активност и жизнените дейности в даден район. Размерът на емитираните вредни вещества зависи както от количеството на употребените горива и произведената продукция, така и от равнището на използваните технологии.

Наблюдението върху качеството на атмосферния въздух и неговия контрол се осъществява от Национална система за мониторинг на КАВ, част от НСМОС. Тя се обслужва от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министерството на околната среда и водите (МОСВ). Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита и спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол.

Община Пещера е част от Югоизточен Район за оценка на КАВ (РОУКАВ), съгласно утвърдена Заповед № РД-257 от 25.03.2022 г. на Министъра на околната среда и водите, актуализирана класификация на РОУКАВ, в сила от 01.01.2022 г.

На основание утвърден от министъра на околната среда и водите Годишен график на Мобилна автоматична станция (МАС) на РЛ Пловдив, обслужваща районите, разположени на територията на РИОСВ-Пловдив, РИОСВ-Пазарджик и РИОСВ-Смолян е включен район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (КАВ) и гр. Пещера. През 2020 година с мобилната автоматична станция на ИАОС е извършен имисионен контрол на качеството на атмосферния въздух в Община Пещера, като измерванията са започнали на 18.02.2020 г. Контролирани са основните атмосферни замърсители: фини прахови частици (ФПЧ₁₀), серен диоксид (SO₂), въглероден оксид (CO), азотен оксид (NO), азотен диоксид (NO₂), озон (O₃), Benzene, Toluene, m-p-xylene, o-xylene, полициклични ароматни въглеводороди във ФПЧ₁₀: бензо(а)пирен, съгласно Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух и Наредба № 14 от 23 септември 1997 г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места.

Мобилната автоматична станция е била позиционирана в гр. Пещера, ул. „Дойранска епопея“. На основание представените в РИОСВ – Пазарджик от РЛ Пловдив към ИАОС протоколи от изпитване е констатирано, че само на 31.07.2020 г. в деня на ситуиране на МАС има завишаване на средноденонощната норма (СДН) от 50 µg/m³ по замърсител финни прахови частици (ФПЧ₁₀).

Направеният анализ на представените от РЛ Пловдив резултати от извършените измервания на случаен принцип показват, че нивото на ФПЧ_{10} при зададения перцентил е $34.5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, което е по-ниско от нормата от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$. В тази връзка изискването 90.4% от измерените през годината средноденонощни нива да не превишават нормата за 2020 г. е спазено.

По останалите показатели серен диоксид, въглероден оксид, азотен оксид, азотен диоксид, озон, Benzene, Toluene, m-p-xylene, o-xylene, полициклични ароматни въглеводороди във ФПЧ_{10} : бензо(а)пирен няма превишения на нормите, посочени в Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух и Наредба № 14 от 23 септември 1997 г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места.

Източници на замърсяване на територията на Община Пещера

На територията на Община Пещера са налични следните източници на емисии на замърсители във въздуха:

- Комунално-битов сектор (битово отопление);
- Промислени източници;
- Автотранспорт.

Комунално-битов сектор (Битово отопление):

В Община Пещера до момента е изградена газопреносна мрежа по основните транспортни улици, като са газифицирани всички общински обекти с изключение на ЦПЛР-ОДК и НУ „Михаил Куманов“. Към газопреносната мрежа са свързани и битови консуматори, които не са източник на замърсяване с ФПЧ_{10} . Източник на замърсители във въздуха на общината се явява изгарянето на твърди горива при отоплението на жилищата, при което се емитират основно ФПЧ_{10} .

Промислени източници:

В повечето случаи промишлените инсталации отделят емисиите от комини и се разглеждат като точкови източници на емисии. На територията на общината има една голяма горивна инсталация с номинална топлинна мощност, превишаваща 50 MW – Когенерираща инсталация в гр. Пещера, ул. „Петър Раков“ № 41, с оператор „Биовет“ АД. Операторът на инсталацията притежава Комплексно разрешително издадено от ИАОС. Предназначена е за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия. Общата ѝ номинална входяща топлинна мощност е 56 MWth. Използваното гориво за газовата турбина е природен газ.

През 2021 г. е извършена проверка на обекта, във връзка с изпълнение на условията в издаденото Комплексно разрешително (КР). Не са констатирани несъответствия по условие „Емисии в атмосферата“. Резултатите от извършения задължителен собствен мониторинг на емисиите, изпускани в атмосферния въздух, съгласно КР не показват превишение на нормите.

На собствени непрекъснати измервания (СНИ) подлежи и инсталацията за производство на енергия от отпадъци и биомаса на „Грийнбърн“ ЕООД в гр. Пещера. Инсталацията е с издадено Комплексно разрешително. Операторът представя в РИОСВ-Пазарджик месечни доклади за извършени измервания и годишен доклад. При оценките на представените месечни доклади и годишния доклад не са констатирани нарушения на нормите за допустими емисии, заложиени в издадено Комплексно разрешително на дружеството № 558-Н0/2017 г.

Автомобилен транспорт:

Автомобилният транспорт оказва съществено влияние върху замърсяването с прах и ФПЧ_{10} , като основните проблеми на национално ниво са свързани с изоставане развитието на пътната инфраструктура в сравнение с увеличаващия се брой на МПС.

Факторите, обуславящи количествено вредното влияние на автомобилния транспорт върху качеството на атмосферния въздух в градска среда са: степента на автомобилизация, вида и състоянието на уличната мрежа, структура на автопарка по типове автомобили и използвано гориво, организация на движението и др.

На територията на общината липсват пътища I клас, както и автомагистрала. Основните транспортни артерии, обслужващи общината са второкласен път II-37 гр. Панагюрище - гр. Пазарджик-гр. Пещера от km 145+443 до km 48+030 с дължина 2.587 km (частта, която попада в регулация) и третокласен път - III-377 гр. Пещера-гр. Брацигово - с.Равногор - с.Нова Махала от km 0+000 до km 0+900 с обща дължина 0.900 km.

Все още съществуват участъци от уличната мрежа в населените места, които са без трайни настилки.

Проблеми:

- липсва постоянен пункт за мониторинг на въздуха;
- сравнително незадоволително състояние на общинската пътна мрежа;
- няма достатъчно данни за замърсяването на въздуха и относителния дял на промишлеността, комунално-битовия сектор и транспорта.

Насоки и мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух съгласно програмата за КАВ на Община Пещера и действащото екологично законодателство:

- ✓ Извършване на текущи ремонти и възстановяване на повредени тротоарни и пътни настилки;
- ✓ Почистване и планомерно измиване на уличните платна в гр. Пещера;
- ✓ Поддържане на бази данни за качеството на атмосферния въздух и информиране на населението за състоянието на КАВ в общината;
- ✓ Информирание на населението за задълженията на лицата, използващи дървесина за битово отопление. Съгласно Наредба №6 от 7 октомври 2019 г. за изискванията и контрола върху дървесината, която се използва за битово отопление, в сила от 15.10.2019 г., издадена от министъра на земеделието, храните и горите, дървесината, използвана за битово отопление, трябва да е суха, да не е

обработвана повърхностно с бои, лакове, смоли и лепила, да не е импрегнирана или да е претърпяла друга химична обработка, да не е свързана/примесена с други вещества и материали, включително текстил, пластмаси, гуми или други петролни продукти.

- ✓ Благоустрояване на зелените площи, в това число допълнително затревяване и поставяне на бордюри, които да възпрепятстват физически паркирането върху тях и да не позволяват на дъждовната вода да смила почва върху пътните платна и паркингите.

2. Водни ресурси

2.1. Повърхностни водни обекти, риск от наводнения и подземни водни тела на територията на Община Пещера

✓ Повърхностни водни обекти

Територията на Община Пещера попада изцяло в обхвата на Басейнова дирекция за управление на водите - Източнобеломорски район (ИБР), с център гр. Пловдив. Управлението на водите се извършва съгласно действащата в страната законодателна и нормативна уредба, като конкретните дейности в близък и дългосрочен аспект са на основата на разработен План за управление на водите в речния басейн. С Решение № 1106/29.12.2016 г. на министерски съвет е приет План за управление на речните басейни (ПУРБ) в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2016-2021 г. и Национална програма за изпълнението му. Планът е съгласуван с МОСВ със Становище по Екологична оценка №5-2/2016 г. В тази връзка, при характеризирането на водните обекти – повърхностни и подземни са взети предвид основно изложените в ПУРБ - информация и изисквания към управлението на водите.

В процес на изготвяне е актуализация на ПУРБ с нов програмен период 2022-2027 г., който се очаква да бъде приет от Министерски съвет през 2023 г.

Реки

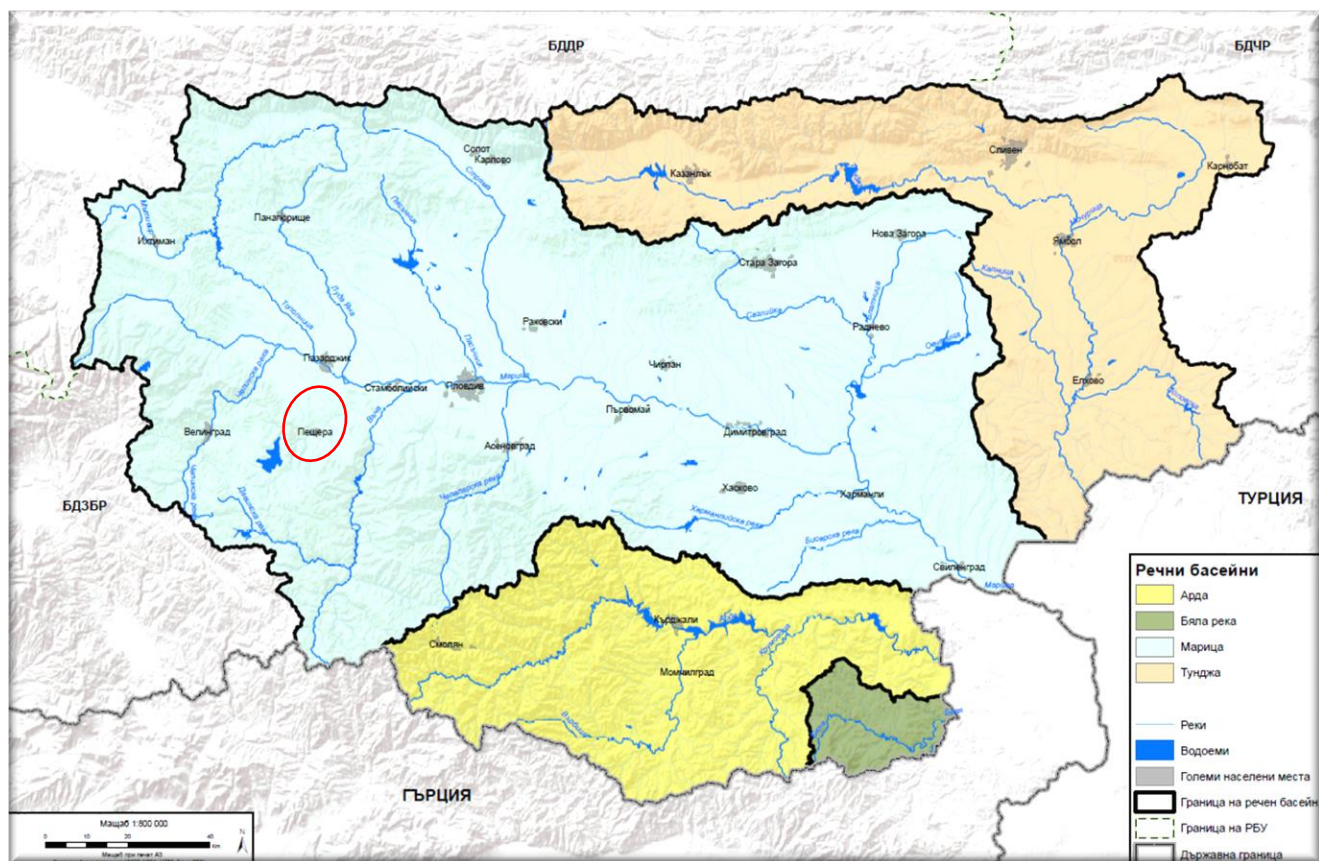
Източнобеломорски район обхваща водосборите на реките Марица, Тунджа, Арда и Бяла река. Същите са визуализирани на Фиг. II-01. В хидроложко отношение територията на Община Пещера се отнася към водосборна област на Басейн на река Марица. Басейнът на река Марица заема централната и западната част на Източнобеломорски район. В басейна на р. Марица територия имат области Пазарджишка, Пловдивска, Хасковска, Старозагорска и малка част от Софийска и Смолянска. В басейна територии имат 64 общини, 52, от които изцяло и 12 частично.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Фиг. II-01. Основни поречия в Източнотеморски район за басейново управление

*Източник: Проект на ПУРБ на ИБР 2022-2027 г.

○ - приблизително местоположение на Община Пещера

През територията на Община Пещера преминават реките Стара (Пещерска) река и Пишманка.

Стара река Стара (Пещерска) река се образува от сливането на реките Черна (лява съставяща) и Бяла (дясна съставяща) на $41^{\circ}55'31''$ с. ш. $24^{\circ}11'35''$ и. д., на 1140 м н.в., югозападно от град Батак. За начало се приема река Черна, която води началото си от 1743 м н.в. в Баташка планина, на 1.3 km западно от местността „Картела“ на шосето Батак - Доспат. До град Пещера реката тече в посока север-североизток в дълбока, на места каньоновидна долина с изключение на малката Баташка котловина, където долината ѝ се разширява. При Пещера долината ѝ отново се разширява при пресичането на Пещерската котловина, но след това пак добива проломен характер, когато пресича Пещерско-Брациговското подножие на Родопите. При село Бяга, Стара река навлиза в малкото Испериховско поле, като долината ѝ за трети път се разширява. След това заобикаля от юг и изток Бесепарските ридове, навлиза в Горнотракийската низина и се влива отдясно в река Марица на 183 м н.в., южно от село Говедаре, западно от град Стамболийски и североизточно от село Триводици.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Площта на водосборния басейн на реката е 350 km², което представлява 0.66% от водосборния басейн на Марица, а границите на басейна ѝ са следните:

- на запад и северозапад – с водосборния басейн на Чепинска река и водосборните басейни на няколко малки реки, вливащи се директно отдясно в Марица;
- на изток и юг – с водосборния басейн на река Вълча, десен приток на Марица.

Някои от по-големите притоци на Стара река са:

Равногорска река извира на 1686 m н.в. под името Боазка река на около 1 km северозападно от връх Санджак (1878 m) в Баташка планина. Тече в северна посока в дълбока, гъсто залесена долина, с изключение на малките Равногорска и Брациговска котловини. Влива се отдясно в Стара (Пещерска) река на 291 m н.в., на 1 km северно от град Брацигово. Дълга е 24 km с водосборна площ от 83 km².

Река Пиздица води началото си от склоновете на Равногорския рид, северно от седловината Вълча поляна. Нейното корито, формирано сред камениста и гориста клисура, е обезводнено поради включването ѝ във водосборната деривация на язовир „Батак“. Устието ѝ е в западната част на Пещерско-Брациговската котловина.

Новомахаленска река - началото ѝ се намира в западните склонове на Вълча поляна, преминава през с. Нова махала, след което приема по-големите си десни притоци - Мадар дере и Лековитата вода, а после се влива в Стара река. В долното ѝ течение долината е силно карстифицирана с множество пещери, най-забележителната и известна от които е пещера „Снежанка“.

Втората по големина и значение река в общината е река Пишманка (наричана още Джурковица), която извира в землището на село Радилово и го пресича, разделяйки го на две части - Горна (или Нова) махала и Долна (или Стара) махала (Вачков, 1996). Понататък тя се влива в микроязовир „Капитан Димитриево“, след което продължава пътя си през центъра на село Капитан Димитриево и го дели на две части. Десният бряг на реката тук е заселен от по-рано, което се дължи на по-голямата степен на заравненост и плодородие на земята. Левият бряг е по-късно заселен и е много висок. При устието си реката се влива в река Марица.

В обхвата на Община Пещера попадат части от следните повърхностни водни тела:

- BG3MA700R144 (Стара река от град Пещера до устие);
- BG3MA700R145 (Равногорска река);
- BG3MA700R146 (Стара река от река Дериндере до град Пещера);
- BG3MA700R147 (Река Новомахаленска);
- BG3MA700R156 (Река Селска и притоци и ГОК Чакъша);
- BG3MA900R191 (Река Мътница под язовир Батак до притока и приток ПБВ).

В следващата таблица II-01 са посочени екологичното и химично състояние на разглежданите повърхностни водни тела за 2021 г.:

Таблица II-01. Екологично състояние/потенциал и химично състояние на повърхностните водни тела за 2021 г. в Община Пещера

Код на водното тяло ПУРБ 2016-2021	Име на водно тяло	Биологични показатели 2020 г.	Физико- химични показатели 2020 г.	Екологично състояние/ потенциал 2020 г.	Химично състояние 2020 г.	Изместващи показатели 2020 г.
BG3MA700R144	Стара река от град Пещера до устие	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, БПК, NH ₄ , NO ₂ , NO ₃ , PO ₄ , Робщ
BG3MA700R145	Равногорска река	добро		добро	неизвестно	
BG3MA700R146	Стара река от река Дериндере до град Пещера	добро	умерено	умерено	добро	NO ₃ , PO ₄ , Робщ
BG3MA700R147	Река Новомахаленска	добро	добро	добро	добро	
BG3MA700R156	Река Селска и притоци и ГОК Чакъша	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, БПК
BG3MA900R191	Река Мътница под язовир Батак до притока и приток ПБВ	добро	добро	добро	добро	

*Източник: Доклад за състоянието на повърхностните и подземни водни тела за 2021 г. на БД ИБР, Приложение 2

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ”, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Язовири

По данни на План за интегрирано развитие на Община Пещера за периода 2021-2027 г. (ПИРО), на територията на общината съществуват и три изкуствени водоема - микроязовири. Единият от тях се нарича „Чепински врз“ - собственост на „Напоителни системи“ ЕАД гр. Пазарджик, с площ от 7 dka и капацитет - 25000 m³. Микроязовирът се захранва с вода от ВЕЦ „Пещера“, по тунела за ВЕЦ „Алеко“ и се използва за напояване. Другият е собственост на „Биовет“ АД гр. Пещера, с капацитет от 8000 m³, и се използва за промишлени цели от предприятието. Третият е собственост на общината и е разположен на река Пишманка, на 2 km южно от с. Капитан Димитриево. Неговата вместимост е 51700 m³ вода.

✓ Риск от наводнения

Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. Човешките дейности и промяната на климата обаче, допринасят за увеличаване на вероятността от наводнения и неблагоприятните последици от тях. По данни от Националния статистически институт през последните 10 години наводненията са кризисното събитие с природен произход на второ място по брой случвания, веднага след пожарите. По отношение на установените щети, средствата за възстановяване и разходите за спасителни и неотложни аварийни работи, наводненията са на първо място с около 50% относителен дял спрямо останалите кризисни събития от природен характер, настъпили в страната.

Съгласно чл.7 от Директива 2007/60/ЕС (Европейска Директива за наводненията) и на основание чл. 146и от Закона за водите е изготвен План за управление на риска от наводнения за Източнобеломорски район за басейново управление 2016 – 2021 г. Планът разглежда всички аспекти на управлението на риска, като се съсредоточава върху предотвратяването, защитата, подготвеността, включително прогнозите за наводнения, системите за ранно предупреждение и отчита характеристиките на Източнобеломорския район за басейново управление на водите за период от шест години – от 2016 до 2021 г. включително. Той включва Програма от конкретни мерки или комбинация от мерки за решаване на установените проблеми и постигане на поставените цели за всеки един от определените 31 района със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Планът е приет с Решение №1109/29.12.2016 г. на МС, съгласно чл. 151, ал. 2, т. 1, буква „к“ на Закона за водите.

В изпълнение на чл. 4 от Директива 2007/60/ЕС относно оценка и управление на риска от наводнения и чл.146а, ал. 1 от Закона за водите се извършва предварителна оценка на риска от наводнения. В „Предварителна оценка на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление“, като значими са определени 192 минали наводнения на територията на ИБР. Може да бъде обобщено, че преобладаващата част от значимите минали наводнения са разположени по средното и долно течение на река Марица (Пазарджик – Пловдив – Първомай – Димитровград - Свиленград), горното течение на р. Арда (над яз. Кърджали) и притоците ѝ, р. Върбица и р. Крумовица и в басейна на р. Тунджа около гр. Калофер и долното течение на река Тунджа след вливането на р. Мочурица и самата р. Мочурица (района Ямбол – Елхово).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Значимите минали наводнения в ИБР по основните речни басейни са:

- р. Тунджа 33 бр.
- р. Марица 116 бр.
- р. Арда 41 бр.
- р. Бяла река 2 бр.

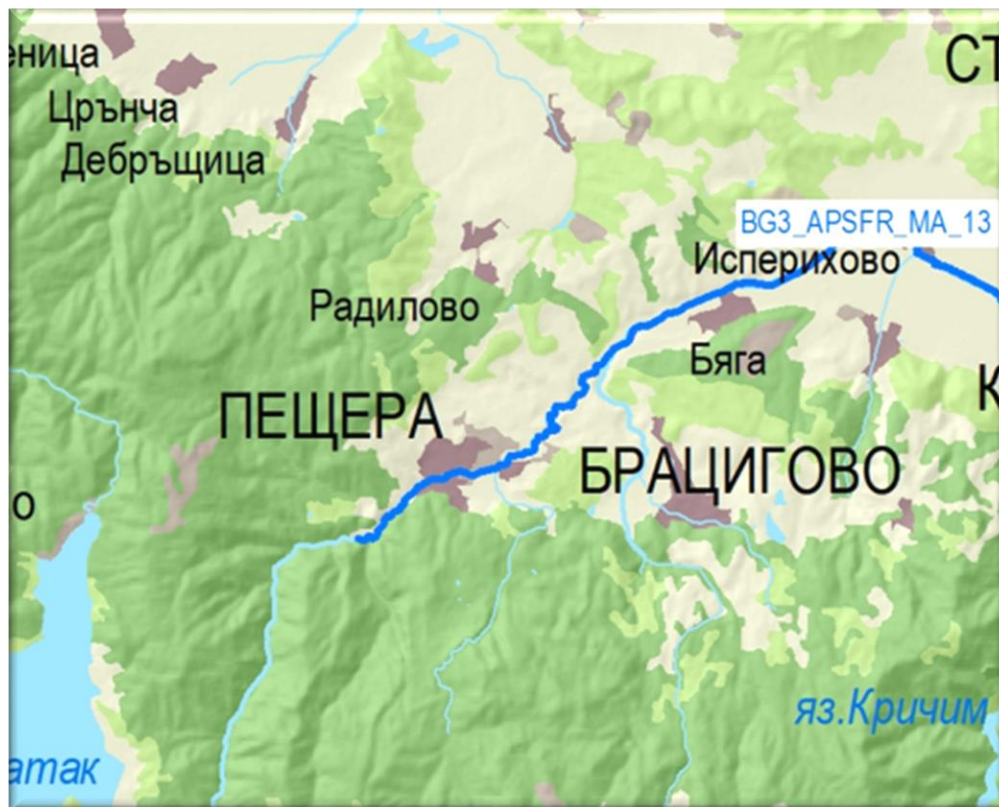
През 2021 г. е изготвена ПОРН за ИБР за втори цикъл 2022-2027 г. във връзка с разработване на втори ПУРН за периода 2022-2027 г. Документът представя актуализирана предварителна оценка на риска от наводнения в Източнобеломорския район за басейново управление (РБУ), изготвена в изпълнение на изискванията на чл. 146а от Закона за водите. Предварителната оценка на риска от наводнения се извършва като начален етап от процеса на управление на риска от наводнения съгласно Директивата за наводненията (ДН). В Р България, дейностите по прилагане на етапите от ДН - ПОРН, картиране на районите под заплаха и риск от наводнения и изготвяне на планове за управление на риска от наводнения (ПУРН), предоставят единствените анализи и документи на национално ниво, чиято крайна цел е оценка на настоящата заплаха и риск от наводнения в страната и планиране на мерки за ефективното предотвратяване на наводненията и ограничаване на последиците от тях.

В рамките на новия ПОРН е изготвен списък и карти с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на Източнобеломорски РБУ. За отчетния период са регистрирани над 380 наводнения, случили се в 385 местоположения (населени места). През 2014 г. са се случили около 31% от регистрираните наводнения за целия изследван период. Съгласно представената информация в ПОРН, на територията на Община Пещера за същия период няма регистрирани наводнения.

Определянето на райони със значителен потенциален риск от наводнения е последния етап от изпълнението на предварителната оценка на риска от наводнения. Със Заповед №РД-805/10.08.2021 г. на Министъра на околната среда и водите са утвърдени, определените в съответствие със Заповед № РД-940/20.11.2020 г., Райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) в Източнобеломорски район за басейново управление. За ИБР са определени общо 41 броя РЗПРН.

Територията на Община Пещера попада в един район със значителен потенциален риск от наводнения, а именно (Фиг. II-02):

- РЗПРН с код BG3_APSFR_MA_13 и наименование: Стара р. (Пещерска) - от гр. Пещера до гр. Стамболийски.

Фигура II-02. Част от карта РЗПРН – участък Община Пещера
*Източник: ПОРН 2022-2027 г. към БД ИБР

Район **BG3_APSFR_MA_13: „Стара р. (Пещерска) - от гр. Пещера до гр. Стамболийски“** е включен като РЗПРН в предходния цикъл на прилагане на ДН. За районът е извършено картиране на заплахата и риска за речен тип наводнения с обезпеченост 5%, 1% и 0.1%. Анализът извършен в рамките на ПОРН 2020 потвърждава необходимостта от този РЗПРН. Това е направено на базата на обхвата на 100 годишната вълна, изчислена в резултат от проект „Карти на районите под заплаха и на районите с риск от наводнения“ от предходния цикъл на прилагане на ДН, минали наводнения и експертна оценка.

По отношение на териториалния обхват на района, промени не са правени. Направена е корекция в геометрията на линията, представляваща района, с цел прецизиране. Няма промяна и в разглежданите типове наводнения. Районът обхваща поречието на р. Стара река (Пещерска) от гр. Пещера до вливането в р. Марица. Определените типове наводнения, за картиране на заплахата и риска от наводнения по ДН са: Речно наводнение.

Съгласно извършения анализ, разглежданият РЗПРН преминава праговете за негативно влияние на климатичните промени по следните показатели: максимален 24-часов валеж (MED-CORDEX, RCP4.5 за период 2071-2100 г.); максимален 24-часов валеж (MED-CORDEX, RCP8.5 за период 2071-2100 г.); максимален 24-часов валеж (АМО осцилация за периоди 2031-2060, 2051-2080 и 2071-2100 г.).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

✓ **Подземни водни тела**

Подземните водни тела на територията на Община Пещера са както следва:

- BG3G0000PgN020 - Пукнатинни води - Пещера-Доспат;
- BG3G00000Pt047– Пукнатинни води - Западно Родопски комплекс.

Характеристиките на подземните водни тела съгласно ПУРБ 2016-2021 г. (Приложения №23 и 24 към Раздел 1) са както следва:

Подземно водно тяло с код BG3G0000PgN020 - Пукнатинни води - Пещера-Доспат

- площ на подземното водно тяло – 769.38 km²;
- тип – напорно-безнапорен;
- разкрита площ – 767.79 km²;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – На места конгломерати, пясъци, глини;
- обща характеристика на потока на геоложките пластове – не е слоисто;
- литоложки строеж на ПВТ – Риолити, игнимбрити, туфи, лавобрекчи, брекчоконгломерати, пясъчници, варовици;
- дебелина на ПВТ – 500-800 m;
- пористост – 2-20%;
- тип на водоносния хоризонт – пукнатинен средно водообилен.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Източнобеломорски район, разглежданото водно тяло с код BG3G0000PgN020 - Пукнатинни води - Пещера-Доспат е определено в добро количествено и химично състояние. Общата оценка на риска на подземното водно тяло е „не е в риск”.

Подземно водно тяло с код BG3G00000Pt047– Пукнатинни води - Западно Родопски комплекс

- площ на подземното водно тяло – 845.27 km²;
- тип – безнапорен;
- разкрита площ – 845.27 km²;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – Гнайси, мрамори, амфиболите;
- обща характеристика на потока на геоложките пластове – не е слоисто;
- литоложки строеж на ПВТ – Гнайси, лептинити, мрамори, амфиболити, кварцити;
- дебелина на ПВТ – 30-50 m;
- коефициент на филтрация – 1-0,1 m/ден;
- водопроводимост – 3-50 m²/ден;
- пористост – 1-2 %;
- тип на водоносния хоризонт – пукнатинен слабо до средно водообилен.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Източнобеломорски район, разглежданото водно с код BG3G00000Pt047– Пукнатинни води - Западно Родопски комплекс е в добро количествено и лошо химично състояние. Общата оценка на риска на подземното водно тяло е „не е в риск”.

Експлоатационните ресурси на ПВТ са представени в Таблица II-02 (Регистър на свободните водни количества на подземните водни тела към 01.01.2023 г. на БД ИБР).

Таблица II-02. Експлоатационни ресурси на ПВТ

№ по ред	Код на ПВТ съгласно приетата кодировка	Наименование на водното тяло	Естествени ресурси	Необходимо за ЕКО, л/сек	Разполагаеми ресурси, л/сек	Водочерпене, л/сек			Свободни водни количества по чл.46а на Наредба №1, л/сек
						По разрешителни	От кладенците за собствени потребности	Общо черпене	
1	BG3G0000PgN020	Пукнатинни води - Пещера-Доспат	2002	113	1889	270.65	2.42	273.07	1616.38
2	BG3G00000Pt047	Пукнатинни води - Западно Родопски комплекс	1108	166	942	55.32	0.19	55.52	886.38

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различни типове замърсявания от точкови и дифузни източници. Общата оценка по химично състояние на ПВТ попадащи на територията на Община Пещера е представена в Таблица II-03 (ПУРБ 2016-2021 г., Приложение 26 към Раздел 1).

Таблица II-03. Обща оценка по химично състояние на ПВТ

Код на подземното тяло	Наименование	Обща оценка по химично състояние на ПВТ	Замърсители
BG3G0000PgN020	Пукнатинни води - Пещера-Доспат	добро	-
BG3G00000Pt047	Пукнатинни води - Западно Родопски комплекс	лошо	Перманганатна окисляемост (mgO ₂ /l)

2.2. Минерални води

По данни на ПИРО на Община Пещера за периода 2021-2027 г., минералната вода в общината се състои от един извор и пет сондажа, на около 500 m западно от гр. Пещера. Основните показатели на минералната вода са следните:

- Дебит- 5 л/сек.
- Температура от 17,8 до 26° по С
- Минерализация- 392г/л.
- рН – 7,55

Резултатите от физичните, физикохимичните, химичните и микробиологичните анализи я характеризират като вода с първична чистота със стабилен физикохимичен състав и свойства и с ограничено съдържание на минерали. По своя тип водата е хидрокарбонатна, натриево-калциева и силициева, както и слабо радиоактивна.

2.3. Водоснабдяване. Водопроводна мрежа

Община Пещера обхваща 4 населени места, като всички от тях са водоснабдени. Услугата се предлага от „Водоснабдяване, канализация и строителство“ (ВКС) ЕООД като ВиК оператор. Изградената водопроводна мрежа обхваща цялото население на общината. По данни на *Бизнес план за развитие на дейността на ВКС за периода 2022-2026 г.*, населените места се водоснабдяват от следните източници:

Град Пещера се водоснабдява от няколко вида водоизточника – гравитачни, помпажни, бункерни ПС, както и водоснабдяване от язовир „Батак.“ Гравитачните извори се намират в южната част на града на 5-6 километра разстояние както следва:

- Киево с максимален дебит 26 l/s-през месеците май, юни и юли и минимален 16-18 l/s, през останалите месеци в зависимост от влажността през годината.
- Чешме Баши – с максимален дебит 3-4 l/s и минимален от 1-0,400 l/s.

Югозападно от гр. Пещера се намира карстовият извор „Новомахаленска река“ с големи колебания от 10 до 35 l/s. До 1999 г. водата е пречиствана механично чрез бавен филтър, който през последните години бързо колматира и загубите надхвърлиха 50%. През 1999 г. е реконструиран в бърз самопромиващ се филтър-SK-36, като загубите са намалени до около 2% и то само на експлоатационната самопромивка.

Северно от града се намира извора „Чепински врз“ с максимален дебит 2,5 l/s. и минимален 0.500-0.700л/сек.

На запад се намират каптажи: „Дълбочица 1 и 2“ с максимален дебит 4 l/s и минимален от 2,5л/сек.

Един от големите извори е „Синият Кайнак“ с максимален дебит 40 l/s и минимален от 9-10 l/s. Той е с произход от пукнатинни скали от реолитните блокажи с голяма дълбочина. Дебита му е много колеблив и от хидрогеоложкият доклад през 1985 г. е установено, че се влияе от езерото на Чепински врз и напоителният канал – Голяма страна, който в момента се подхранва изкуствено, чрез инфилтрация.

През 2015г. е включен нов подземен водоизточник „Синия кайнак I“ с разрешително №1510506 от 18.05.2015г. на Басейнова дирекция на Източноевропейски район, с максимален дебит 11 l/s.

БПС 4 бр. с постоянен дебит 18.2 l/s с модерна техника за управление, електронни блокове с напорен резервоар 500 m³ служещ като преходен водоем, захранващ високата част на ниската зона. Целта на тази обособена зона е да създава работно налягане в мрежата от 2,6 до 3,2 атм., което налягане е най-благоприятно за водопроводите в града. Този водоизточник е от карстовите подземни води, чийто водосбор е Севернородопската Брацигово –Доспатска антиклинала, видно от хидрогеоложкият доклад ,съгласно който е установено, че карстовите подземни води са привързани основно към свитата на мраморите, които поради добрата си окарстеност са постоянен акумулатор на подземни води.

От 2013 г. се използва вода за водоснабдяване на бивше летовище Св. Константин от повърхностен воден обект язовир „Батак“ - разрешително за водовземане №01410014 от 26.07.2013 г. на МОСВ, с разрешено водно количество до 5 l/s или 157680 м³ годишно .

„ВКС“ ЕООД гр. Пещера закупува вода от „ВиК“ гр. Пазарджик, закупената вода е за нуждите на селата Радилово и Капитан Димитриево. За с. Св. Константин се закупува сурова вода от НЕК ЕАД.

Довеждащата водопроводна мрежа на територията на Община Пещера е 60 km. Разпределителната водопроводна мрежа на територията на общината възлиза на 72 km, като водопроводната мрежа и в четирите населени места е изградена на 100%. Вътрешната водопроводна мрежа в селата Радилово, Капитан Димитриево и Свети Константин след реконструкция и рехабилитация е подменена на 100%. За град Пещера рехабилитираната водопроводна мрежа възлиза на 30%.

Изводи:

Водопроводната мрежа на територията на Община Пещера е изградена на 100%. Наличният обем на добивана питейна вода покрива нуждите от вода на територията на Община Пещера. След направеният воден цикъл в с. Радилово, с Капитан Димитриево и с. Свети Константин вътрешната водопроводна мрежа е подменена на 100% с РЕ тръби. За град Пещера са подменени 30% от старите АС тръби, но все още относителният дял на етернитовите тръби е висок. Тези водопроводи са напълно амортизирани, което води до чести аварии. При подмяната на една трета от водопроводната мрежа с РЕ тръби се увеличи налягането във водопроводната мрежа, което допринася за чести аварии. В тази връзка възниква необходимост от рехабилитация и подмяна на водопроводната мрежа в гр. Пещера.

В лошо състояние са и някои каптирани извори на водоснабдителната мрежа на град Пещера.

Насоки за развитие:

В „Плана за интегрирано развитие на Община Пещера 2021-2027 г.“, към Приоритет 10, Мярка 1, са включени дейности за *Подмяна и модернизация на водопроводната мрежа и Реконструкция на съществуващи и изграждане на резервоари за питейна вода.*

Възможностите пред Община Пещера са да кандидатстват пред финансиращи фондове и програми: национални, ПУДООС, Оперативните програми на ЕС и др.

2.4. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места

Голяма част от канализационната мрежа в град Пещера е изградена през 60 те и 70 те години на миналия век, от където произтича и големият брой аварии по канализационната мрежа.

Дължината на канализационната мрежа на територията на общината към края на 2020 г. възлиза на 67 km – в. т.ч главни колектори и улична канализационна мрежа. Канализирани

са почти на 100% три населени места - гр. Пещера, с. Радилово и с. Капитан Димитриево. По данни на *Бизнес план за развитие на дейността на ВКС за периода 2022-2026 г.* в с. Свети Константин няма изградена канализационна мрежа.

Главните канализационни колектори са 14 km отнасящи се и за трите канализирани населени места. Дружеството разполага с два новоизградени главни колектора през 2015 г. Първият колектор обхваща канализационната вода от град Пещера, а вторият събира канализационната вода от селата Радилово и Капитан Димитриево.

Към канализационната мрежа на гр. Пещера има изградени 4 броя КПС, в т.ч 2 бр. в гр. Пещера и 2 бр. в с. Радилово, като вторите КПС пробутват отпадъчните води към ПСОВ с. Капитан Димитриево. Към същите има и изградени 2 бр. резервоари с общ обем 90 m³.

През 2021 г. със средства на Община Пещера по пост. на МС №33/28.02.2020 г. е реконструирана канализационна мрежа в размер на 505 л.м. През 2022 г. с финансиране по ПУДООС са реконструирани 3886 л.м.

Изводи:

Част от съществуващата канализационна мрежа е в лошо състояние (остаряла, амортизирана, лошо изградена) или не функционира правилно (малки или обратни наклони, ниска скорост на отпадъчните води, недостатъчни диаметри, чести запушвания). Част от градската канализация е с недостатъчен капацитет за приемане на дъждовните води, което води до риск от наводнения. Като основен приоритет пред Община Пещера се явява необходимостта от доизграждане и подобряване състоянието на съществуващата канализационна мрежа.

Насоки и мерки за подобряване качеството на водите съгласно действащото екологично законодателство:

В „Плана за интегрирано развитие на Община Пещера 2021-2027 г.“, към Приоритет 10, Мярка 3, е включена дейност за *Изграждане на нови и реконструкции на канализационни системи.*

2.5. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

В рамките на ОПОС 2007-2013 (Воден Цикъл 1) е изпълнено изграждането на ПСОВ Пещера („Модернизация на интегрирания воден цикъл на гр. Пещера - Доизграждане и рехабилитация на съществуваща ВиК мрежа и изграждане на ПСОВ, гр. Пещера”).

В рамките на същата оперативна програма е изградена и ПСОВ Капитан Димитриево (въведена в експлоатация през 2017 г.), която събира и пречиства отпадъчните води и от Капитан Димитриево и Радилово.

За с. Св. Константин към момента няма изградена ПСОВ.

ПСОВ „Пещера“ се намира в имот с идентификатор 56277.3.1240 по кадастралната карта и кадастралните регистри на гр. Пещера, местност „Лъката“. Станцията е въведена в експлоатация през 2015 г. Стопанисва се от „ВКС“ ЕООД, гр. Пещера ПСОВ е с капацитет 25 000 ЕЖ, което е напълно достатъчно да поеме цялото количество битови отпадни води от града. За обекта има издадено Разрешително за заустване на отпадъчни води „Селищна система на гр.Пещера“ № 33140210/05.10.2017 г. /изменено с решение № РР-3174/05.10.2017 г./

По данни на *Бизнес план за развитие на дейността на ВКС за периода 2022-2026 г* в ПСОВ „Пещера“ се извършва механично и биологично пречистване на отпадъчните води.

Механично пречистване

Суровата отпадъчна вода постъпва в пречиствателната станция, като преминава през груб решетъчен кош, който е монтиран непосредствено след входящия тръбопровод в черпатения резервоар на входната помпена станция. Кошът е предназначен за отделяне на едрите примеси ($d > 60\text{mm}$) от отпадъчната вода с цел защита на помпите от задръстване. Той се изважда посредством ръчна лебедка и задръжаните отпадъци се изсипват в контейнер.

След грубия решетъчен кош отпадъчните води постъпват в черпателния резервоар на входна помпена станция. Общия брой на помпите в черпателния резервоар е три, като две от тях препомпват 1*Qор, а третата е резервна. Всички помпи са оборудвани с честотни инвертори за регулиране оборотите на двигателя за осигуряване промяна в производителността им в границите 50–100%. След помпите отпадъчната вода преминава през измервателно устройство – магнитно-индуктивен дебитомер на входящите води.

Входните помпи препомпват отпадъчната вода към фина лентова механизирана решетка, която е с разстояние между прътите 3 mm и е оразмерена да провежда максималното часово водно количество по време на дъжд и вътрешните утайкови води за „Хоризонт 2040 г.“. Отделените от фината решетка отпадъци попадат в преса за отпадъци /компактор/, където се пресоват и промиват. Пресованите и промити отпадъци попадат в контейнер за последващо третиране. Паралелно с фината решетка е монтирана резервна груба решетка с ръчно почистване с разстояние между прътите 15 mm, отпадъците от която се събират в тава за отпадъци.

Изпомпваното Qор за пречистване след решетките постъпва във вихров пясъкозадръжател тип "Vortex " посредством открит бетонов канал за отстраняване на пясъка. С помощта на пневматична система (ерлифт), задръжаният пясък се изпомпва периодично в шнеков класификатор за обезводняване. Източник на стъстен въздух е компресор, разположен в комбинираната сграда. За събиране и транспортиране на събрания пясък се използва стандартен контейнер за битови отпадъци.

Плаващите вещества от пясъкозадръжателя се събират в специална шахта и попадат в нея чрез отливане през ръчен савак с преливник. От шахтата плаващите вещества се отстраняват и извозват от специализирани фирми на подходящо депо. Пясъкът от пясъкозадръжателя се отделя и промива в класификатор.

Филтратът от уплътняването и промиването на задържаните от решетките частици, отпадъчната вода от класификатора и дренажните води от сградата на механичното стъпало на станцията, гравитачно се връщат във входящата помпената станция. Този филтрат няма да превишава Qор.

Биологично пречистване

Механично пречистената вода попада в разпределително устройство, като се разделя на два потока и разпределя в две еднакви технологични линии за биологично пречистване. Чрез савачни затвори с ръчно управление има възможност за прекъсване работата на една от биологичните линии или отвеждане на отпадъчните води в обходен канал (байпас), в случай на авария.

Комбинирано съоръжение за биологично пречистване: биобасейн с ниско натоварване, с регенерация на активната утайка, симултанна нитрификация и денитрификация, сепариране на активната утайка във вторичен утайтел, резервоар за съгъстяване на утайка – 2 броя, състоящо се от:

Биобасейн

При биологичното пречистване (минерализация, окисление, стабилизация), една част от органичните вещества се отстраняват от отпадъчната вода, като се окисляват до крайни минерални продукти (CO_2 , H_2O , NH_3 , PO_4), а другата част формира синтеза на новите клетки (микроорганизмите формират активна утайка). Синтезът и увеличаването на броя на клетките се проявява чрез увеличаване на количеството (концентрацията) на активната утайка в отпадъчната вода – образува се излишна утайка. Процесът на окисление се извършва в биобасейн със зони за нитрификация и денитрификация. Предвиден е басейн за регенерация на рециркулиращата активна утайка, който може да бъде изключен при ниско натоварване на ПСОВ.

При безкислородни условия се отстранява азота от отпадъчната вода. Намаляват се нитратните йони (NO_3^-) до нитрити (NO_2^-), молекулярен азот (N_2) или азотен окис (N_2O). При тази редукция частично се отстраняват и органични замърсявания. При оптимални окислителни условия (при внасяне на максимално количество кислород) настъпва отстраняване на органичните вещества и окисляване на амоняка и амонячния азот (NH_3 и N^- , NH_4^+) до нитрити, а след това до нитрати. Аерирането в биобасейна се осъществява с помощта на сгъстен въздух и аериращи елементи с фини мехурчета (дифузори). Разбъркването се осигурява от потопаеми, бавно движещи се пропелерни бъркалки. Функциите аериране или само разбъркване, т.е. процесите нитрификация и денитрификация се управляват от автоматична система за управление, в зависимост от съдържанието на кислород в биобасейна. Непрекъснато измерване на концентрацията на кислород се осигурява от кислородни сонди, по две за всяка една от линиите за биологично пречистване. Източник на компресиран въздух са въздуходувки, разположени в комбинираната сграда.

Басейн за регенерация на активна утайка

Рециркулиращата активна утайка се изпомпва от вторичния утайтел в басейна за

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

регенерация на активна утайка, където се аерира със сгъстен въздух през аерационни елементи с фини мехурчета (дифузори). Регенерираната утайка се отвежда гравитачно обратно в биобасейна през преливник.

Вторичен утаител

Представлява вертикален утаителен резервоар с напречен поток. Седиментираната утайка се събира чрез верижни гребла в конусовидни ями, от които утайката автоматично се изпомпва с потопяеми помпи за утайка обратно в биобасейна, в басейна за регенерация на активна утайка или като излишна - в резервоара за уплътняване.

Пречистената вода изтича през триъгълникови преливници в открити канали и оттам в отвеждащите тръбопроводи. Плуващата по повърхността утайка се изгребва посредством прибутващо гребло в събирателна тръба, от която посредством помпи за плаващи вещества се отвежда в шахта за плаващи до пясъкозадържателя.

Резервоар за сгъстяване на излишна утайка (утайкоуплътнител)

Излишната утайка се изпомпва периодично в резервоар за сгъстяване. Резервоарът се запълва и утайката се оставя да седиментира и да се сгъсти. Утайковата вода от резервоара прелива гравитачно към биобасейна през преливник. Сгъстената утайка се изпомпва в аеробния стабилизатор.

ПСОВ „Капитан Димитриево“ се намира в имот с идентификатор 521029 по КВС на с. Капитан Димитриево, местност „Сухи ливади“. Станцията е въведена в експлоатация през 2014 г. Стопанисва се от „ВКС“ ЕООД, гр. Пещера. ПСОВ е с капацитет 3 000 ЕЖ, която събира и пречиства отпадъчните води и от Капитан Димитриево и Радилово. За обекта има издадено Разрешително за заустване на отпадъчни води № 33140207/05.10.2007 г., изменено с решение № РР-3176/05.10.2017 г.

По данни на *Бизнес план за развитие на дейността на ВКС за периода 2022-2026 г* в ПСОВ „Капитан Димитриево“ се извършва механично и биологично пречистване на отпадъчните води.

Механично пречистване

Механичното предварително пречистване се осигурява от барабанни сита от неръждаема стомана с отвори 1 mm. Функцията на ситата е автоматична. Събраните от ситата механични примеси се транспортират и съхраняват в контейнери за битови отпадъци. Пречистената от едри механични отпадъци вода от барабанните сита по гравитачен път достига до вертикален пясъкозадържател, разположен в изравнителен резервоар. Задържания пясък се изпомпва периодично с помощта на ерлифт и отвежда в контейнер за обезводняване.

Биологично пречистване

При биологичното пречистване (минерализация, окисление, стабилизация), една част от органичните вещества се отстраняват от отпадъчната вода като се окисляват до крайни минерални продукти (CO₂, H₂O, NH₃, PO₄), а другата част формира синтеза на новите

клетки (микроорганизмите, формиращи активна утайка). Синтезът и увеличаването на броя на клетките се проявява чрез увеличаване на количеството (концентрацията) на активната утайка в отпадъчната вода - образува се излишна утайка.

Процесът на окисление се извършва в биобасейни с първоначална денитрификация и последваща нитрификация. В компресорната станция е предвиден честотен преобразувател, който контролира производителността на работещия компресор, а по този начин и на разхода на ел. енергия, в зависимост от сигнала, подаден от кислородната сонда и избраната управляваща програма.

Биобасейн с денитрификация и нитрификация:

От изравнителния резервоар, механично пречистената вода постъпва в резервоар за денитрификация. След престой от 5-10 часа, водата преминава в резервоар за нитрификация. Резервоарът се аерира с аерираща система за фини мехурчета. Сгъстеният въздух се осигурява с помощта на компресори. Подаването на въздух се регулира от кислородна сонда, разположена в резервоара за денитрификация, чрез промяна на оборотите на компресора с помощта на честотен преобразувател. В нитрификационния резервоар е инсталирана потопяема бъркалка, като по този начин в този резервоар е осигурена възможност за симултантна денитрификация след изключване на аерацията.

Мембранно сепариране на утайката:

От резервоара за нитрификация водата постъпва в два броя мембранны резервоари. Сепарирането на утайката става с помощта на мембранны модули. Компресорна станция създава налягане при бл. 45 kPa и така филтрираната през мембраните чиста вода се изпомпва в акумулационен резервоар за пречистена вода. От него пречистената вода изтича през преливник и чрез PVC тръба DN300 се извежда извън ПСОВ. Пречистената вода от акумулационния резервоар се използва и за обратно препомпване на мембраните.

В „Плана за интегрирано развитие на Община Пещера 2021-2027 г.“, към Приоритет 10, Мярка 4, е включена дейност: *„Осигуряване на подходяща технология на пречистване на водите, изготвяне на оценка за приложимостта и икономическата обоснованост на централизирано отвеждане и пречистване на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснато и намаляващо население“*.

С Общия устройствен план на Община Пещера е отчетена необходимостта от изграждане на ПСОВ на с. Св. Константин. Реализирането на предвижданията ще доведе до преустановяване на заустването на непречистени отпадъчни води.

2.6. Източници на замърсяване

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различен тип замърсявания от точкови и дифузионни източници. Като точкови източници се разглеждат нерегламентирани (селски) сметища, общински сметища, складове за пестициди, течове от замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, Б-Б кубове за събиране, депониране, дезактивиране и безопасно съхраняване на наличните количества забранени, залежали и

негодни за употреба пестициди.

Дифузни източници на замърсяване са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна система, урбанизирани територии. Значимите проблеми от този вид въздействие върху подземните води са увеличаване съдържанието на нитрати, фосфати, сулфати, хром, желязо и манган. Съдържанието на нитрати е водещ параметър за дифузионните внасяния при подземните води.

Основните промишлени замърсители на ПСОВ гр. Пещера са „Винпром Пещера“ АД, „Биовет“ АД – Пещера, за производство на ветеринарни продукти и хранителни добавки, обувни фабрики, болнични заведения, автомивки, птицеферми и други. Мониторинг върху производствените отпадъчни води се извършва периодично в лабораторията на ПСОВ, гр. Пещера.

Ежемесечно се извършва мониторинг на изход ПСОВ, който е заложен в разрешителното за заустване. Изисканите брой проби в разрешителните се извършват в акредитирана лаборатория. Графика за извършването им се изпълнява на 100%.

3. Отпадъци

От 2010 г., съгласно Решение №558 от 25 юни на Общински съвет-Пещера, Община Пещера е член на „Регионално сдружение на общините за управление на отпадъците - Регион Пазарджик заедно с общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Ракитово и Септември. РУСО осигурява пред инвестиционните проучвания, планирането и реализацията на съоръженията и системите за третиране на отпадъците, генерирани от общините в регион Пазарджик.

Едновременно с изготвянето на настоящата Програма за опазване на околната среда, Община Пещера разработва и Програма за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г.

3.1. Генерирани отпадъци по видове и източници

3.1.1. Битови отпадъци

На територията на общината сметосъбирането и сметоизвозването на отпадъците се извършва от Общинско предприятие „Чистота и поддържане на общинска инфраструктура“.

От 02.01.2018 г. Общинското предприятие транспортира събраните битови отпадъци на Регионално депо за неопасни отпадъци-регион Пазарджик в Землището на с. Алеко Константиново Община Пазарджик.

В следващата таблица са представени количествата на битовите отпадъци за период от пет години (2018-2022 г.).

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Таблица II-04. Количества битови отпадъци генерирани от Община Пещера

година	2018	2019	2020	2021	2022
мярка	тона	тона	тона	тона	тона
Община Пещера	6308.36	5778.96		5610.01	

По проект „Определяне на морфологичния състав на битови отпадъци в България“ с възложител Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) е определен Морфологичния анализ на състава на количеството битови отпадъци в общината. Същият е представен по основни компоненти в следващата таблица:

Таблица II-05. Морфологичен състав на битовите отпадъци в Община Пещера

Морфологичен състав	средно за общината%
хранителни	7.25
хартия	6.27
картон	6.27
пластмаса - общо	9.61
текстил	4.14
гума	1.57
кожа	1.69
градински	9.65
дървесни	1.49
стъкло - общо	4.94
метали - общо	0.55
инертни материали	6.28
ситна фракция <4cm	1.85
опасни отпадъци от бита	2.81
други	35.64

От морфологичния анализ е видно, че с най-голям дял в общината друг вид отпадъци – 35.64% от общия поток битови отпадъци, следвани от градински (9.65%) и пластмаса (9.61%).

През 2020 г. са изградени Инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци за общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово, Белово и Лесичово, както и инсталация за компостиране на разделно събрани отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово и Лесичово, разположени на РЦР Алеко Константиново, община Пазарджик. Функционирането им започва през 2021 г.

На територията на Община Пещера има поставени контейнери за разделно събиране на хранителни биоотпадъци. Транспортирането на зелените отпадъци до регионалното дело се извършва от Център за рециклиране – Пазарджик“ ДЗЗД. Количеството зелен отпадък от територията на Община Пещера извозен към инсталацията за компостиране е 15.520 т.

3.1.2. Производствени неопасни отпадъци

„Производствени отпадъци“ са отпадъците, образувани в резултат на промишлената дейност на физическите и юридическите лица. Това са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия.

Съществен дял от производствените отпадъци представляват отпадъците от пречистването на отпадъчните води от ПСОВ „Пещера“ и ПСОВ Капитан Димитриево. Видовете отпадъци от пречистването на отпадъчните води, подлежащи на по-нататъшно третиране или депониране са:

- 19 08 01 – отпадъци от решетки и сита.
- 19 08 02 – отпадъци от пяккоуловители.
- 19 08 05 – утайки от пречистване на отпадъчни води от населени места.

Отговорността за експлоатация, съответно и за оползотворяване на утайките от ПСОВ в населените места е на „Водоснабдяване, канализация и строителство“ ЕООД, гр. Пещера. Операторът избира начините за оползотворяване на утайките, с цел да се създадат предпоставки за намаляване на евентуалните рискове за околната среда и поетапно постигане на целите заложи в Националния стратегически план за управление на утайките (НСПУУ).

3.1.3. Строителни отпадъци

„Строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Основни източници на строителни отпадъци в Община Пещера са физически и юридически (както и самата община) лица, извършващи дейности по строителство и разрушаване. Съгласно действащото законодателство, кметът на общината отговаря за организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община (чл.19, ал.3, т.5 от ЗУО). Физически лица, които образуват строителни отпадъци в резултат от ремонтна дейност на домакинствата са длъжни да ги събират на територията на имота, като не допускат разпиляването им в съседните терени.

На територията на Община Пещера няма изградено депо и инсталации за третиране на строителни отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното им изхвърляне от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища, както и замърсява зелените площи в самите населени места. Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежестта им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

В тази връзка през 2021 г. Община Пещера изгради и оборудва три площадки за безвъзмездно предаване на отпадъци от домакинства, с цел нерегламентирано изхвърляне на отпадъци на нейна територия, в т.ч. и за строителни отпадъци – тухли, плочки, керемиди и бетон. Площадките са разположени на терени - общинска собственост, както следва:

- ул. „Михаил Такев“, град Пещера (зад бензиностанция „Лукойл“);
- кв. Изгрев, в близост до блока на ул. „Симон Налбант“ №60, град Пещера;
- с. Радилово – в посока изхода към с. Капитан Димитриево.

Управлението на строителните отпадъци и излишните земни маси на територията на Община Пещера се извършва по реда на *Раздел V от Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Пещера*.

3.1.4. Опасни отпадъци

„Опасни отпадъци“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 към *Закона за опазване управление на отпадъците*. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба, като фирмите, притежаващи разрешение/регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО, представят ежегодно в ИАОС отчети за образуваните от дейността им опасни отпадъци. Най-голям дял в общото количество имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак.

Опасни отпадъци от бита:

Община Пещера е осигурила площадки/места за безвъзмездно предаване от населението на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), за излязло от употреба електронно и електрическо оборудване (ИУЕЕО). През 2021г. са осъществени две кампании за събиране на излязло от употреба електронно и електрическо оборудване, организирани от Община Пещера, съвместно с „Елтехресурс“ АД.

Отпадъци от хуманното здравеопазване:

Медицинските отпадъци имат някои по-специфични характеристики и изискват специално събиране и третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи и др.

Дейностите по събиране и третиране на медицински отпадъци са записани в *Наредба №1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.)*. Съгласно чл. 5 от Наредбата, лечебните заведения, притежатели на опасни отпадъци, с цел опазване на общественото здраве и околната среда са длъжни: да разделят отпадъците при източника на образуване по вид, състав и свойства; да спазват условията на съхраняване на отпадъците в съответствие с изискванията на наредбата; да опаковат и обозначават разделно събраните отпадъци; да транспортират отпадъците до мястото за предварително съхраняване на отпадъците; да третират самостоятелно и/или да предават за съхраняване, транспортиране и третиране отпадъците само въз основа на сключен договор с лица, притежаващи съответния документ по чл. 35 от ЗУО за извършване на дейности с отпадъци, класифицирани със съответния код, съгласно *Наредба №2 от 2014 г. за класификация на отпадъците*; да водят отчетност и да попълват идентификационен документ при предаването на опасните отпадъци, съгласно изискванията на *Наредба № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (ДВ, бр.51 от 2014г.)*; да спазват йерархията по управление на отпадъците по смисъла на чл. 6 от ЗУО.

Здравните заведения на територията на Община Пещера, лабораториите, медицинските и стоматологични кабинети, работят съгласно утвърдената в областта на здравеопазването нормативна уредба. Опасните отпадъци от дейността се съхраняват разделно в специални обозначени за целта съдове и предават за последващо третиране на лица притежаващи съответния документ по чл. 35 от ЗУО, съгласно писмен договор. Води се отчетност за количествата образувани и предадени отпадъци.

3.2. Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци

3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци

На територията на Община Пещера, организираното събиране и транспортиране на отпадъците се извършва от структурите на общинско предприятие „Чистота и поддържане на общинската инфраструктура“, като се обслужват всички населени места на територията на общината. Предприятието е създадено с Решение № 389/30.09.2009 г. на Общински съвет-Пещера, с предмет на дейност:

- сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на битови отпадъци;
- зимно поддържане, снегочистване и опесъчаване;
- поддържане на общинската инфраструктура и обекти общинска собственост;
- почистване на канавки по общинските пътища.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Дейностите по събиране и транспортиране на отпадъци се извършват на основание Регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО, последно изменен с Решение № 07-РД-193-05/30.06.2022 г. на РИОСВ-Пазарджик.

Транспортирането на отпадъците съгласно регистрационният документ се извършва със следните автомобили.

Таблица II-06. Превозни средства за сметосъбиране и сметоизвозване в Община Пещера

№	Марка	Модел	Регистрационен номер
1.	МАН	24.232	РА 25 97 АН
2.	МАН	18.264М	РА31 44 ВН
3.	ОАФ	18.224МЛЦ	РА 82 78 ВН
4.	МЕРЦЕДЕС	817	РА 21 80 ВВ
5.	ИСУЗУ	НПР 75 Л	РА 76 18 ВН
6.	СКАНИЯ	Р 113 ХЛ	РА 11 37 АН
7.	МЕРЦЕДЕС	814 К	РА 57 08 ВВ
8.	МЕРЦЕДЕС	1317	РА 82 66 ВР
9.	МАН	ТГА 26.310БЛ	РА 57 48 КК
10.	МАН	ТГА26.440БЛ6Х22БЛ	РА 61 93 КК
11.	МАН	ТГС 26.320БЛ	РА 65 78 КС

Разпределението на обслужваните съдове за битови отпадъци на територията на общината е представено в следващата Таблица II-07.

Таблица II-07. Разпределение на обслужваните съдове за битови отпадъци на територията на Община Пещера

Вид на контейнерите	Собственост	Обем (l)	Брой
Град Пещера	ОП „ЧПОИ“	110	1689
Кофи Мева			
малки населени места – кофи Мева	ОП „ЧПОИ“	110	400
Общо кофи тип Мева			2089
Пластмасови кофи гр. Пещера	ОП „ЧПОИ“	240	525
Пластмасови кофи - малки населени места	ОП „ЧПОИ“	240	125
Общо пластмасови кофи			650
Съд за смет тип Бобър –гр. Пещера	ОП „ЧПОИ“	1 m ³	102
Съд за смет тип Бобър – малки населени места	ОП „ЧПОИ“	1 m ³	80
Общо тип бобър			182
Пластмасови контейнери – гр. Пещера	ОП „ЧПОИ“	1000	88
Пластмасови контейнери – малки населени места	ОП „ЧПОИ“	1000	20
общо			108
Контейнери – гр. Пещера	ОП „ЧПОИ“	4 m ³	73
Контейнери – малки населени места	ОП „ЧПОИ“	4 m ³	20
Общо контейнери 4 m ³			93
Строителни	ОП „ЧПОИ“	1000	25

През 2021г. са закупени 240 литра - 450 бр. пластмасови кофи за битови отпадъци, 10 бр. 4 m³ контейнери открити, 20 бр. 4 m³ контейнери закрити, съд за пепел – 53 броя, метални кофи 110 л. – 200 бр. Съдовете са разпределени според нуждите на населените места, както следва:

- 30 бр. метални кофи – 110 л. - за с. Радилово
- 55 бр. пластмасови контейнери – 240 л. за с. Радилово
- 50 бр. пластмасови контейнери – 240 л. за с. Капитан Димитриево
- 545 бр. пластмасови контейнери – 240 л. за гр. Пещера
- 8 бр. контейнери -1000 л.- разположени с. Свети Константин
- 4 бр. 4 m³ контейнери – разположени с. Свети Константин

През 2022 г. Община Пещера е закупила нови съдове за битови отпадъци – контейнери 4 m³ – 18 броя, 100 бр. метални кофи тип „Мева“, пластмасов контейнер 1100 литра – 50 броя, пластмасова кофа 120 литра – 150 броя, пластмасова кофа 240 литра – 45 броя и паркови кошчета – 60 броя.

Финансирането на разходите по сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъците, както и за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване, сепариране и депониране на битовите отпадъци, генерирани на територията на общината, както и отчисленията и обезпеченията по ЗУО се извършва, чрез „Такса битови отпадъци“ /ТБО/ по реда на Закона за местни данъци и такси /ЗМДТ/. Образоването на таксата се извършва след изготвяне и одобряване на план-сметка за разходите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата за съответната година.

Отпадъци от сгурия и пепел от домакинствата

От началото на отоплителен сезон 2020/2021 г. в населените места на общината са поставени съдове за събиране на отпадъци от сгурия и пепел.

➤ **Разделно събиране на отпадъци от опаковки**

На територията на Община Пещера е изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Съгласно сключен договор между Община Пещера и „Екопак България“ АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали се извършва разделно събиране на хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, образувани от домакинствата, обществените и административните учреждения, училищата, търговските, промишлените и туристическите обекти на нейна територия и извозването им до площадка притежаваща разрешение по чл.35 от ЗУО за тяхната допълнителна обработка. Съвместната дейност на общината с „Екопак България“ АД се основава на изграждане и поддържане на ефективна система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, прилагайки т. нар. „три-контейнерен модел“ – с жълти, сини и зелени съдове. Контейнерите са тип „Иглу“ с обем 1500 l, като жълтите съдове са предназначени за отпадъци от пластмаса и метал, сините за хартиени и картонени опаковки, а зелените служат за разделно събиране на стъклени опаковки.

Разпределението на контейнерите по населени места е следното:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- град Пещера → 52 сини и 50 жълти контейнера с обем 1 100 l и 53 зелени контейнера, с обем 1 500 l;
- село Капитан Димитриево → 5 сини и 5 жълти контейнера с обем 1 100 l и 5 зелени контейнера, с обем 1 500 l;
- село Радилово → 4 сини и 4 жълти контейнера с обем 1 100 l и 4 зелени контейнера, с обем 1 500 l.

Периодичност на събиране на отпадъците през 2021 г.:

- сини контейнери /отпадъци от хартиени и картонени опаковки/ - 2 пъти месечно гр.Пещера, 1 път месечно – с.Радилово, с.Капитан Димитриево;
- жълти контейнери /отпадъци от пластмасови опаковки/ - 2 пъти месечно гр.Пещера, 1 път месечно – с.Радилово, с.Капитан Димитриево;
- зелени контейнери /отпадъци от стъклени опаковки/ - 2 пъти годишно.

Съгласно представената годишна справка от „Екопак България“ АД, през 2021 г. са събрани следните количества отпадъци от опаковки от контейнерите за разделно събиране, разположени на територията на общината:

- събрани отпадъци от хартиени и картонени опаковки – 55 240 kg;
- събрани отпадъци от пластмасови опаковки – 46 660 kg;
- събрани отпадъци от стъклени опаковки – 19 540 kg;

Общо събрани отпадъци – 121 440 kg.

От посочените по-горе общи количества са отсортирани за рециклиране следните количества отпадъци от опаковки:

- отпадъци от хартиени и картонени опаковки – 23 136 kg;
- отпадъци от пластмасови опаковки – 13 220 kg;
- отпадъци от стъклени опаковки – 19 540 kg;

Общо отсортирани за рециклиране отпадъци от опаковки – 55 896 kg.

➤ **Разделно събиране на излезли от употреба гуми**

Община Пещера има сключен Договор от 15.06.2022 г. за разделно събиране на излезли от употреба гуми с „Джиосъйкъл България“ ЕООД. Дейността се изпълнява на територията на общината.

➤ **Разделно събиране на излезли от употреба МПС (ИУМПС)**

Община Пещера извършва разделно събиране на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), чрез сключен договор от 02.06.2022 г. със „Стайков 1“ ЕООД, за транспортиране на излезли от употреба моторни превозни средства. По отношение на извършени проверки от служители в Общинска администрация за ИУМПС на територията на Община Пещера и издадени предписания на собствениците на ИУМПС, е установена ефективна практика, като предписанията се изпълняват в срок.

➤ **Разделното събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)**

Община Пещера е сключила договор с „Екобатери“ АД, организация по оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори, образувани на територията на общината.

Дейността се изпълнява на територията на Община Пещера. Събраното количество НУБА за 2021 г. от физически и юридически лица е 423.00 kg.

➤ **Разделно събиране на Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)**

Община Пещера извършва разделно събиране на отпадъците от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), чрез сключен договор с „Елтехресурс „АД - организация по оползотворяване на ИУЕЕО.

Събраното количество ИУЕЕО на територията на общината за календарната 2021 г. от Община Пещера и Общински обекти с код 20 01 36 – 300.00 kg.

➤ **Разделно събиране на отпадъци от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти**

Община Пещера е организираща система за разделно събиране и оползотворяване на отработени масла на нейната територия чрез сключване на договор с „Екоривейс ойл“ ЕАД.

➤ **Разделно събиране на отпадъци от текстил**

Община Пещера има сключен Договор от 22.11.2021 г. за оползотворяване на отпадъци от текстил с „Текстилна организация“ АД.

Както бе посочено по-горе в настоящата програма, общината е изградила и оборудвала три площадки за безвъзмездно предаване на отпадъци от домакинства, с цел нерегламентирано изхвърляне на отпадъци на нейна територия.

На площадките се приемат следните видове отпадъци:

- Едрогабаритни отпадъци – шкафове, дивани, матраци, фотьойли, кресла, столове, маси, мокети, килими и др.
- Текстилни отпадъци – текстил и дрехи;
- Зелени отпадъци – окосена трева, храсти, клони от окастряне на дървета;
- Излязло от употреба електронно и електрическо оборудване (неразкомплектовано) - печки, миксери, перални, хладилници, сешоари, монитори;
- Строителни отпадъци – тухли, плочки, керемиди и бетон.

Площадките са оборудвани със съдове за събиране на съответния вид отпадък. Поставени са информационни табели над всеки контейнер, указващ вида отпадък, който се приема. Контейнерите за разделно събиране на отпадъците, разположени в трите пункта са предназначени за ползване от населението на Община Пещера. Забранено е смесването и изхвърлянето на друг тип отпадък освен упоменатия на указателната табела.

С цел упражняване на контрол при предаване на разделно събраните отпадъци на площадките и опазване на общинското имущество, Община Пещера е изградила система за видеонаблюдение на площадките при спазване на Общия регламент относно защитата на данните и Закона за защита на личните данни.

3.2.2. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Община Пещера участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците - Регион Пазарджик заедно с общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Ракитово и Септември, чрез използване на общо регионално депо за депониране на отпадъци в землището на с. Алеко Константиново, Община Пазарджик.

Основни технически характеристики и капацитет на инфраструктурата за третиране на битови отпадъци в РСУО Пазарджик

Експлоатацията на „Регионално депо за неопасни отпадъци от регион Пазарджик, Клетка 1 и съпътстваща инфраструктура“ в земл. на с.Алеко Константиново, Община Пазарджик се извършва, съгласно условията посочени в издаденото Комплексно разрешително № 509-Н0-И0-А0/2015 г., влязло в сила на 31.03.2015 г., и актуализирано с Решение на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда №509-Н0-И0-А1/2021 г. Притежател на разрешителното е Община Пазарджик.

Площта на Регионално депо за неопасни отпадъци - Пазарджик е 145 504 m². Функционално общата площ от 145 504 m² за изграждане на Регионалното депо за неопасни отпадъци - Пазарджик се разделя на две части:

- Входно-изходна зона на Регионалното депо с КПП, електронна автомобилна взена, съоръжение за измиване на сметоизвозващи автомобили на изход, вътрешноплощадков път, административно-битова сграда, паркинг с 4 паркоместа, резервоар за ПП-нужди, изгребна яма, Зелен пояс и ограда;

- Основна производствена зона, включваща площта на клетките за депониране на отпадъци – общо около около 95 dka, ретензионен басейн за филтрационни води, съоръжения от дренажната система и системата за улавяне и третиране на депониен газ от участъците за депониране, експлоатационен и контролен път.

Като първи етап от Регионалното депо е изградена Клетка 1, на която общините от сдружението депонират битовите си отпадъци. Площта на Първа клетка от Регионалното депо е 53.369 m², общият обем на Първа клетка е 820 000 m³, като експлоатационният период е разчетен на 12.5 г.

В землището на с. Алеко Константиново, м. „Баира“, Община Пазарджик е разположена и площадка за съоръженията от Регионалния център за рециклиране на отпадъци с отделна входно-изходна зона, включваща:

- Инсталация за сепариране на полезни компоненти от смесените битови отпадъци преди депонирането им, постъпващи от 7 общини от Региона – Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово, Септември, Белово и Лесичово. Площта на инсталацията за предварително третиране е 31 139 m². Инсталацията за предварително третиране е въведена в експлоатация от 27.11.2020 г. с модул „сепариране“ и модул „стабилизиране“;

- Инсталация за компостиране на разделно събрани „зелени“ отпадъци и биоразградими отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово и Лесичово. Инсталацията за компостиране е изградена и се експлоатира от 27.11.2020 г. Площта на инсталацията за компостиране е 12 317 m².

Инсталация за предварително третиране:

Предварителното третиране има за цел отделяне на оползотворими компоненти от общия поток на отпадъците преди окончателното им депониране или подготовка за оползотворяването им. Предварителното третиране на смесените битови отпадъци, образувани от домакинствата е отговорност на Общинска администрация, тъй като населението заплаща за тях „такса битови отпадъци“. Отговорността за третиране на останалите отпадъци, образувани извън организираната система по сметосъбиране и сметоизвозване е на причинителите и притежателите им. В съответствие с дефиницията „замърсителят плаща“ разходите по предварителното третиране се извършват от лицата, при чиято дейност се образуват. Съгласно чл.38., ал.1 от *Наредба №6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* на депата се приемат предварително третирани отпадъци.

Сепарирането е друга мярка за третирането на отпадъците, преди тяхното депониране. Сепарирането е дейност, която допринася за постигане на целите за рециклиране, както и извличане на максимално количество оползотворими и рециклируеми отпадъци от общия поток и предотвратяване постъпването им на депото за депониране. Той е известен и работещ метод, който е по-лесно осъществим, като при него отпадъците се разделят ръчно или механично по компоненти и от общият поток битов отпадък се извличат оползотворимите и рециклируеми отпадъци. Останалите след сепарирането отпадъци, които не могат да бъдат използвани се депонират на депо за неопасни отпадъци и/или в съоръжения за термично третиране. Чрез сепарирането обемът на отпадъците за депониране се намалява значително, с което се удължава експлоатационния срок на депата.

Инсталацията за предварително третиране на твърдите битови отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово, Септември, Белово и Лесичово, включва:

- Модул „Сепариране“ с капацитет 55 000 т/год,
- Модул „Стабилизиране“ с капацитет 17 000т/год.м.

В модул „Сепариране“ се извършват дейности по механично третиране на приетите смесени битови отпадъци от общините Пазарджик, Лесичово, Брацигово, Белово, Батак, Септември и Пещера. Технологичния процес при сепариране на отпадъците се състои от следните операции:

- Входящ контрол (доставка и приемане) на отпадъците на площадката на инсталацията, насочване към халето за сепариране;
- Разтоварване на отпадъците и визуален контрол;
- Предварително сортиране (в зона разтоварване с цел отделяне на неподходящи за сепарирането отпадъци — например едрогабаритни отпадъци, както и отделяне на опасни отпадъци);
- Зареждане на сепариращата инсталация — подземна част на зареждаща транспортна лента;
- Отделяне на фракции до 80 mm (пресяване с вибрационно сито);

- Отделяне на металите чрез магнитни сепаратори — от фракцията под 80 mm от изнасящата лента към бункера за подситова фракция и от сортиращата лента след ръчното сортиране;
- Ръчно сортиране - отделяне на рециклируеми и отпадъци за последващо оползотворяване;
- Балиране на рециклируеми материали и отпадъци за последващо оползотворяване;
- Предварително съхраняване на балираните отпадъци;
- Предаване на неретикулируемите отпадъци за депониране.

Образуваните пластмасови и хартиени отпадъци се подлагат на допълнителна обработка - балиране. Едрогабаритните пластмасови отпадъци след сортиране се събират в метални контейнери. Отпадъците от черни метали, образувани след сортиране на смесените битови отпадъци, се съхраняват в метални контейнери, а цветните метали в биг-бегове. Отпадъците от стъкло се съхраняват в метален контейнер. ИУГ в откритата част зад производственото хале. В закрито хале в метални, херметически затворени контейнери се съхраняват образуваните опасни отпадъци от сортиране на смесените битови отпадъци. От бункера с подситова фракция (материали под 80 mm) се зареждат реакторите към модул „Стабилизиране”. Подситовата фракция, отделена при сепариране на смесените битови отпадъци се подлага на аеробно стабилизиране с принудително аериране с цел намаляване на обема. След пресяване през сито за премахване на по-едриите бионеразградими частици се оформят 2 групи стабилизирани отпадъци - подситова фракция под 20 mm „стабилизирана органична фракция“ (за запръстяване), „стабилизирана надситова фракция”, които се предават на Регионално депо за неопасни ТБО-Пазарджик. Активното аеробно стабилизиране в реакторите е с продължителност 42 дни.

Инсталация за аеробно компостиране:

Компостирането е форма на рециклиране, при която биоотпадъкът се превръща в компост, който може отново да се включи в естествения кръговрат на веществата, влизайки в изграждането на живата материя.

- Технологично оборудване на инсталацията за компостиране;
- Винтов шредер за зелени отпадъци - с производителност минимум 15 т/ч.;
- Компостообръщач — с производителност минимум 1000 куб.м/ч.;
- Барабанно сито за пресяване на готовия компост;
- Редове за компостиране.

В инсталацията за компостиране, която е с капацитет 4000 т/год. са приемани от Община Пазарджик биоразградими отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене (само от растителен произход), биоразградими отпадъци (от градини и паркове, дворове и градини), отпадъци от пазари (само от растителен произход), от общините: Брацигово, Батак и Пещера биоразградими отпадъци (от градини и паркове, дворове и градини). Зоната за активно компостиране е с обща площ 4400 m², от които 2300 m² зона за активно компостиране и 2100 m², зона за доузряване на компоста. В обособена зона се съхраняват биоразградими отпадъци (от градини и паркове, дворове и градини) и шредирани такъв

отпадък. В бетонова клетка под изграден навес се съхраняват биоразградими отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене (само от растителен произход).

3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината

Община Пещера има сключен Договор №13183/13.05.2020 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнение на проект „Рекултивация на съществуващо сметище в имот с идентификатор 56277.3.1289 по КК на гр. Пещера, м. „Луковица“.

До настоящия момент са изпълнени следните дейности:

- За обекта е открита строителна площадка и определена строителна линия и ниво на строежа с Акт обр. 2а от 14.08.2020 г., съгласно Наредба 3 от 31.07.2003 г. и заверена Заповедна книга;
- Завършена е техническа рекултивация с Акт Обр.15 от 18.11.2021 година;
- С Протокол от 25.11.2020 година на комисия назначена със Заповед № 735 от 05.11.2020 г. на Кмета на Община Пещера е приет първи етап „Техническа рекултивация“ на обект „Рекултивация на съществуващо сметище в имот с идентификатор 56277.3.1289, местност „Луковица“, по плана на гр. Пещера, Община Пещера“, отговаряща на изискванията на Наредба № 26 от 02.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт.
- Стартиран е втори етап „Биологична рекултивация“, която се предвижда да бъде изпълнена за срок 3 години.
- С приемо-предавателен протокол №4 от 25.05.2021 година е завършена и приета биологичната рекултивация за първата година, съгласно одобрената проектна документация.
- С приемо-предавателен протокол №5 от 06.06.2022 година е завършена и приета биологичната рекултивация за втората година, съгласно одобрената проектна документация.

Проектните дейности ще приключат сред приемане на биологичната рекултивация за третата година.

При ежегодното определяне на годишния размер на такса битови отпадъци в план-сметките, одобрени от Общинския съвет са предвидени средства за почистване и поддържане на обществени територии, в т.ч. и почистване на образувани замърсявания, както и за експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци.

3.4. Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците

Както бе посочено в т. 3.3 в настоящата програма, Община Пещера е предприела необходимите действия за закриване и рекултивация на общинското депо за отпадъци в гр. Пещера, чиято експлоатация е преустановена 31.12.2017 г. Дейностите по рекултивирането му се извършват въз основа на изготвен и одобрен проект, отговарящ на нормативните изисквания, което ще допринесе за недопускане на вредно въздействие от дейността върху конкретните райони.

Съгласно изискванията на *Наредба № 6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* е необходимо да се осъществява

поддръжка и следексплоатационни грижи на депото в т.ч. контрол по наблюдение на параметрите на околната среда, за срок не по-кратък от 30 години след закриването му. Поддръжката и следексплоатационните грижи се осъществяват в съответствие с план за контрол и мониторинг, съгласно Приложение 3 на цитираната наредба. За обект: общинското депо с преустанове експлоатация ще бъде разработен и одобрен план за контрол и мониторинг, в строго съответствие с нормативните изисквания. Системата за мониторинг включва осигуряване на информация за състоянието на основните компоненти на околната среда - въздух, води и почви, и предотвратяване на негативното му влияние върху тях при осигуряване на оптимални условия за нормално функциониране.

Обикновено местата, на които се изхвърлят нерегламентирано отпадъци са крайпътни участъци, дерета и речни корита. Замърсените терени се почистват своевременно от ОП „ЧПОИ“. Почиствания се извършват и в рамките на националната кампания „Да изчистим България заедно“.

На територията на Община Пещера, Наредбите имащи отношение към чистотата на населените места, към организационната структура в общината, касаещи начина и реда на третиране на отпадъците са:

- ✓ Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Пещера;
- ✓ Наредба за определянето и администрирането на местни такси и цени на услуги на територията на Община Пещера;
- ✓ Наредба за общественя ред, чистотата и специализирана закрила на деца на обществени места.

Контролната дейност по опазване на околната среда, в т.ч. управление на отпадъците в Община Пещера, се осъществява от служители от Дирекция Териториално и селищно устройство, общинска собственост“, кметове и кметски наместници на населените места, както и от други длъжностни лица от общинската администрация, определени със заповед на кмета на общината.

Съгласно Правилник за организацията и дейността на общинската администрация, Дирекцията има възложена функция за контрол по:

- дейността по сметопочистването и сметоизвозването на отпадъци на територията на общината;
- опазване на чистотата и зелените площи, тяхното стопанисване от граждани, физически и юридически лица;
- мероприятията касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината.

Основни проблеми в управлението на отпадъци на територията на Община Пещера:

- През годините ясно се наблюдава висок процент на депонирани отпадъци, вследствие на ниския ръст на рециклиране и на неправилното изхвърляне на рециклируеми отпадъци в контейнерите за смесен битов отпадък;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- Въпреки описаните в общинската уредба, забрани относно нерегламентираното изхвърляне и третиране на строителни отпадъци, не редки са случаите в общината с изхвърлянето им в контейнерите за събиране на смесени битови отпадъци или струпването им до тях, при което се замърсяват уличните пространства;
- На територията на регионалното сдружение няма изградена инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. Все още не е наложена практиката и за селективно разрушаване на сгради с цел повторно използване на някои от годните материали.

Насоки за развитие:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- Подобряване ефективността на системите за събиране на смесените битови отпадъци и въвеждането на системи за заплащане на такса за битови отпадъци на принципа на количеството изхвърлени отпадъци;
- Препоръчително е общината да предприеме действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което ще се постигне намаляване на количествата на смесените битови отпадъци;
- Достигане на целите, заложи в ЗУО, по отношение управлението на отпадъците;
- Препоръчително е да бъдат предприети действия за проучване, проектиране и изграждане на инсталация за третиране на строителните отпадъци на регионално ниво.

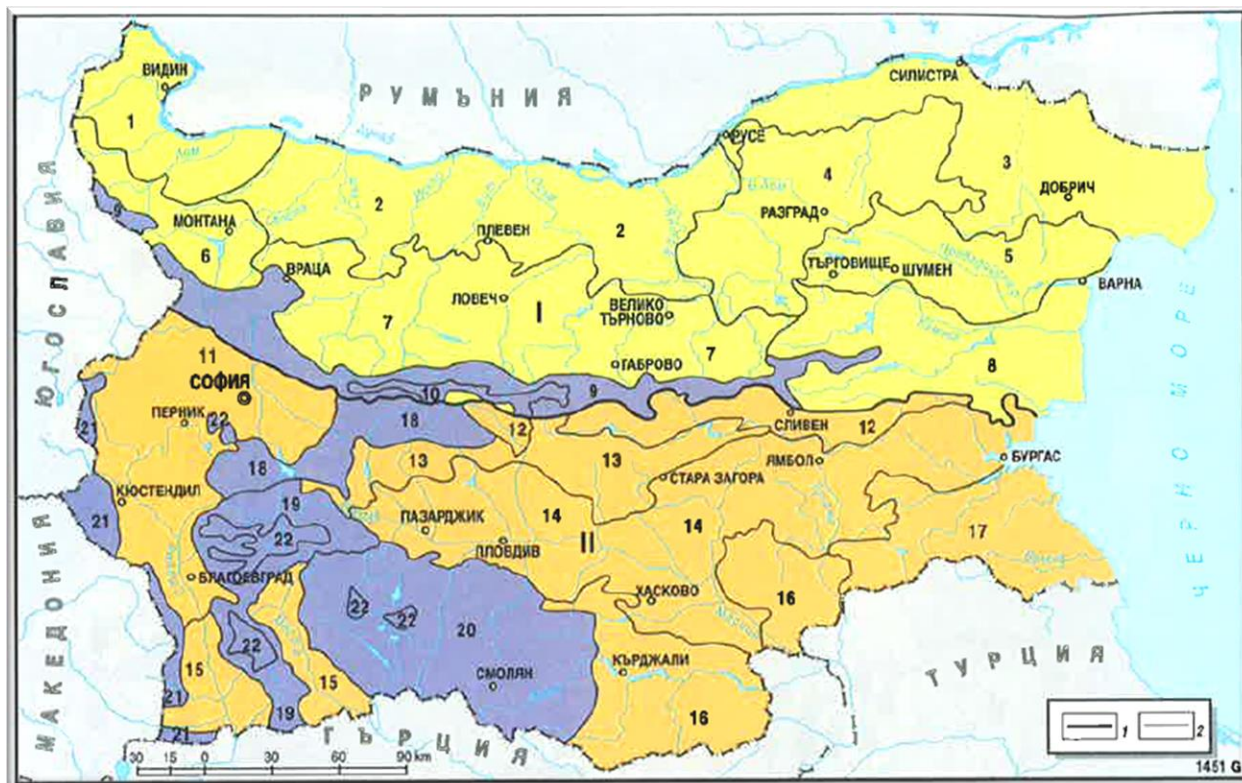
4. Почви и нарушени терени

Според почвено-географското райониране на България (Нинов, 1997), територията на общината попада в Балканско-средиземноморска почвена подобласт с провинции:

- *Среднотракийско-Тунджанска провинция* – характеризира се с редица особености на почвената покривка. Западната ѝ част (Пазарджишко-Пловдивското поле), изградена от съвременни наслаги и богата на подчвени води, е заета от наносни почви (богати, кисели, карбонатни), от солонци-солончаци. Заравнените, слабо дренирани терени често са с планосоли, а в подножията на родопските склонове се очертават множество наносни конуси с делувиялни почви.

- *Западнородопска планинска провинция* – представлява система от заоблени и широки планински ридове, покрити с гори, които на места са унищожени. Почвената покривка е представена от кисели кафяви планинско-горски почви, които под вторично възникналите ливади са вторично затревени. Ограничени територии, изградени от варовици и други карбонатни скали, са заети от рендзини или рендзини с наситени кафяви планинско-горски почви. Има също така ранкери и литосоли. Работните земи в провинцията са малко и се използват за отглеждане на картофи. Проблем за опазването им е ерозията.

Фиг. II-03. Почвено-географско райониране на България (по Нинов, 1997)
(География на България, БАН, 2002 г.)

1 – граница на почвена подобласт; 2 – граница на почвена провинция/пояс.

I – ДОЛНОДУНАВСКА ПОЧВЕНА ПОДОБЛАСТ

(попада в Карпатско-Дунавска почвена област) с провинции:

1 – Западна Долнодунавска; 2 – Средна Долнодунавска;
3 – Дунавско-Добруджанска; 4 – Лудогорска; 5 – Провадийска; 6 – Западна Предбалканска; 7 – Средна Предбалканска; 8 – Източнобалканска; пояси:
9 – Старопланински средновисок; 10 – Старопланински висок;

II – БАЛКАНСКО-СРЕДИЗЕМНОМОРСКА ПОЧВЕНА ПОДОБЛАСТ

(попада в Средиземноморска почвена област) с провинции:

11 – Софийско-Крайщенска; 12 – Задбалканска; 13 – Средногорска;
14 – Среднотракийско-Тунджанска; 15 – Струмско-Местенска;
16 – Източнородопско-Сакарска; 17 – Странджанска; пояси – Среднопланински:
18 – Витошко-Средногорски; 19 – Рило-Пирински; 20 – Западнородопски;
21 – Осоговско-Беласишки; Високопланински – 22 (на Витоша, Рила и Пирин).

Съгласно почвената карта на България (Нинов, 1997, с корелация по FAO, 1989, 1990 – Фиг. II-03), почвите в района на Община Пещера могат да се опишат по следния начин:

Ордер А

Тип

Почви несвързани със зонални климатични условия

Наносни(Fluvisols)

Подтип

1 – богати (eutric, FBe)

Подтип

2 – бедни (dystric, FLd)

Подтип

4 – карбонатни (calcaric, FLC)

Тип

Делувиални (Colluvisols)

Подтип

5 – делувиални(dystric, CLd)

Тип

Плитки (Leptosols, LP)

Подтип

14 – ранкери (umbric, LPu)

Подтип

15 – рендзини (rendzic, LPk)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Ордер С	Почви с изменение на цвета, строежа и структурата от изветряне и глинообразуване на място
Тип	Метаморфни (Cambisols, CM)
Подтип	23 – ненаситени кафяви планинско-горски (eutric, CMe)
Ордер Н	Органични (торфени) и минерални почви, сътворени от човека
Тип	Торфени (Histosols, HS)
Подтип	56 – землисти (terric, HSs)

Почвите от ордер А – Тип Наносни почви (Fluvisols, FL, FAO, 1988) (алувиални, алувиално-ливадни, алувиално-делувиални) – образували са се от младите (кватернерни) наноси на реките, обрасли повече или по-малко с растителност и обогатявани периодично с нови седиментни материали. Те се намират в начална фаза на почвообразуване, имат само хумусен А хоризонт в различна фаза на развитие (от незабележим до сравнително добре оформен), под който лежат наносни пластове от речен пясък и/или чакъли с различна дебелина и подреждане.

Наносните почви имат следните три особености: винаги са разпространени на заливната и първата надзаливна тераса на реките; имат плитки – от 1 до 3 m подпочвени води, дълбочината на които се намира в зависимост от речния режим; подложени са на периодично (може и неежегодно) заливане, наводняване и отлагане на нов алувий. При естествени условия върху тях расте ливадна и дървесна водолюбива растителност, представена от елша, върби, тополи, бряст, полски ясен, власатка и др. Наносни почви има около всяка река, но най-обширни и представителни са площите им по поречията на реките Марица, Тунджа и Дунав и др.

✓ **Подтип бедни наносни почви** *Distric Fluvisols* (алувиални) – почви на първата речна тераса, периодично заливани с много прост строеж, съставени от слоеве с песъчлив или по-груб механичен състав. Липсва оформен хумусен хоризонт. Понякога в тях освен пластове се проследяват и погребани хоризонти или профили на други почви.

✓ **Подтип богати наносни почви** *Eutric Fluvisols* (алувиално-ливадни) – с добре изразен и оформен хумусен хоризонт в ливадите с кафеникаво-сив цвят и с мощност от 15 до 25 m, съдържащ от 2 до 3-4% хумус в целините или 1-2% в нивите.

✓ **Подтип карбонатни наносни почви** *Calcaric Fluvisols* (карбонатни алувиално-ливадни) – съдържат карбонати в масата си от 25 до 50 cm дълбочина. Не са засолени.

Тип Делувиални (пролувиални) почви (Prolluvisols) – Името им се дефинира изцяло от произхода на почвообразуващите материали. Състоят се преди всичко от слабообработени и несортирани чакъли, от които ситноземът е предварително отмит или отложен в периферните части на поройните конуси. Те се вмъкват всред наносните постепенно от естественото смесване на оригиналните им материали.

Подобно на делувия се формира и пролувият – от временно течащи планински реки и потоци с голяма транспортна сила, образуващи при изхода си в равнините също наносни конуси или т.нар. „ветрила от конуси“, изградени от изветрителни и денудационни продукти, свлечени от планинските склонове. Редуващите се конуси на няколко планински реки образуват пролувиални поръхнини с характерен хълмист релеф, а материалите им са подобни на делувиалните. Почвите върху тях също са подобни. Тази е причината те да бъдат дефинирани с двойното име „делувиално/пролувиални“.

✓ **Подтип делувиални (*Distric Colluvisols*) (поройни).** Разпространени са по местата, където наносите са най-млади, грубочастични и слабообработени. За тях са характерни несортираност на материала, неясна и косо вклиняваща се слоистост и необработеност (остроъгълност) на натрошените материали.

Тип Плитки почви са едни от най-разпространените в страната. Формирани са на възможно всички твърди скали, при което профилът им има винаги характерните признаци на незрелост.

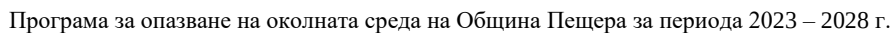
▪ **Подтип ранкери *Umbric Leptosols* (плитки канелени и сиви горски, и ерозиранни профили от тях)** са образувани на маломощен елувий от силикатни скали с дълбочина на профила от 10 до 30-40 cm, съставен само от А хоризонт. Ранкерите са кисели и силно кисели почви с pH 4.5-5.9, имат нисък сорбционен капацитет и слаба наситеност с бази. Хумусното съдържание варира силно, като в планините достига 10-12%, а в по-ниските райони е около и под 2%. Този подтип почви са слабопродуктивни и в земеделските райони върху тях се отглеждат тютюн, картофи, като се извършват редица противоерозионни мероприятия.

▪ **Подтип рендзини *Rendzic Leptosols* (хумусно-карбонатни)** по произход и химични свойства са противоположни на ранкерите. Те са свързани с изветрителните продукти на варовици, мрамори и мергели. Почвената им покривка е силно накъсана от голи варовити скали и карстови форми (понори, кари и др.). Покрити са с типична ксерофитна, тревна, тревисто-храстова и горска растителност – келяв габър, люляк, степен бадем, черна мура, смрадлика и др. Съдържанието на хумус варира от 2-5 дори до 10-12% при надморска височина над 800 m високото хумусно и карбонатно съдържание е дало основание те да бъдат наричани още хумусно-карбонатни.

Почвите от Ордер С – Тип Метаморфни (*Cambisols*, CM), са най-голямата и най-многообразната единица на почвената карта на света и нейната легенда. Основен представител на типа у нас са кафявите планинско-горски почви, чието разпространение е свързано с планинската част на страната, покрита с широколистни и иглолистни гори.

– **Подтип ненаситени или кисели кафяви планинско-горски почви (*Dystric Cambisols*, CMd)** (светли и обикновени кафяви горски) – характеризират се с дълбочина на профила от 40 до 60-70 cm, малка мощност на хумусния хоризонт (тип *ochric*), кисела реакция, ниски хумусни запаси, нисък сорбционен капацитет, ниска ненаситеност с бази, добра дренираност, разнообразен хидро-термичен режим. Обрасли са с букови и иглолистни гори и заемат около 1600 хил. ha (14.74% от територията на страната).

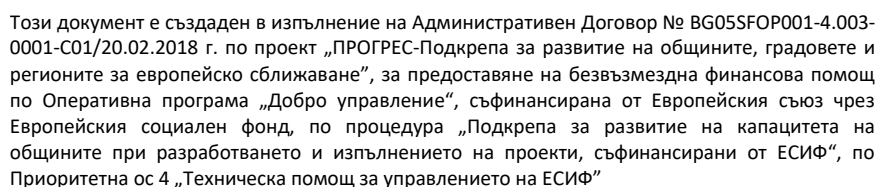
* **Подтип землисти торфени почви** (Terric Histosols, HSs) са почви, в които органичната материя е силно декомпозирана, видимите растителни фибри (влакна) по количество силно са намалели и почвата до 35 cm или повече е тъмносива до черна. Това са почви, които са имали много лош дренаж. Характеризират се със среден механичен състав, в който доминират финият пясък, по-малка (под 0.4 g/cm^3) обемна плътност при пълно насищане с вода и коефициент на линейно разширение между 0.2 и 0.5. Водозадържането при пълно насищане е 350%, а при влажност на завяхване – 250%.

Фиг. II-04. Фрагмент от карта почвени типове и подтипове (Нинов, 1997)
(География на България, БАН, 2002 г.)

Легенда:

Номер	Почвени типове	Почвени подтипове
1-4	Наносни	1 – богати 2 – бедни 4 – карбонатни
5-6	Делувиални	5 – делувиални

Номер	Почвени типове	Почвени подтипове
13 - 15	Плитки	14 – ранкери 15 – рендзини
22 - 24, 25	Метаморфни	23 – ненаситени кафяви планинско-горски
55 - 56	Торфени	56 – землисти

4.1. Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители

Основен източник на замърсяване на почвите с тежки метали и кисели компоненти са автомобилният транспорт, изгарянето на въглища и нефтопродукти, прекомерното използване на препарати за растителна защита и минерални торове. Почвите се замърсяват чрез атмосферата по пътя на утаяване на аерозоли, прах или разтворени съединения на токсични вещества с валежите. Състоянието на почвите в област Пазарджик по данни на РИОСВ се следи в съответствие с разработената и утвърдена от министъра на околната среда и водите програма за почвен мониторинг, която е организирана на три нива. Периодичността на наблюденията е различна, в зависимост от процесите, протичащи в почвата. Изпитванията се извършват от акредитирана лаборатория - РЛ-Пазарджик към ИАОС.

За територията на Община Пещера няма определен пункт за мониторинг на почви от I-во и II-ро ниво.

За извършване на наблюдение и контрол за замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители е изградена мониторингова мрежа към НСМОС. През 2018 г. е извършено пробонабиране от - пункт № 152 в гр. Пещера. Данните от извършените анализи не показват отклонения от нормите.

По информация на Плана за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г., на нейна територия няма складове за съхранение на негодни и забранени за употреба продукти за растителна защита.

Замърсявания с нефтопродукти вследствие на разливи не са констатирани на територията на общината.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

4.2. Ерозирали почви

Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния слой и води до намаляване на почвеното плодородие. Загубата на почва (ерозията) до голяма степен е природен процес, който се засилва при прилагане на неподходящи селскостопански техники и практики. При изнасяне на хумусните вещества, почвите губят своята плодородност и водните екосистеми се замърсяват.

Главните фактори влияещи върху степента на проявление на ерозията са климатичните условия, релефа, начина на използване на земята, състоянието на растителната покривка и времето през, което почвата е била покрита с растителност. Също така влияние оказват и антропогенните фактори – обезлесяването, неправилната обработка на почвата, пожарите. Най-често разпространените видове ерозия са водоплощна и ветрова.

По данни на Доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ Пазарджик, през 2021 г. не са финансирани проекти против ерозията и не са известни такива, които да се изпълняват на контролираната от РИОСВ-Пазарджик територия. Дейностите по предотвратяване на почвената ерозия основно се финансират от Министерство на земеделието, храните и горите.

4.3. Вкислени и засолен почви

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли в почвата и/или съдържанието на обменен натрий. Засоляването може да бъде естествено или да има антропогенен характер – „вторично засоляване”. Проявяването на естественото засоляване на почвите в неговия хидроморфен стадий е свързано преди всичко с високото ниво на подпочвените води (минерализирани в различна степен), с влошени условия за естествен дренаж, с периодични летни засушавания в повечето от равнинните райони на страната, с особеностите на мезо- и микрорелефа и с някои други фактори с локално значение. По данни на Доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ Пазарджик, за 2021г., засоляване на почви на територията на РИОСВ-Пазарджик не се наблюдава.

Вкисляването на почвите е проблем за обработваемите земи. Една от основните причини за антропогенно вкисляване на почвите е дългогодишното минерално торене с кисели азотни торове, особено когато е самостоятелно, без съпътстващо фосфорно и калиево торене. Успоредно с процеса на вкисляване се променя подвижността и достъпността на редица почвени елементи, които оказват пряко и косвено влияние върху системата почва-растение-човек. Установено е, че токсичният ефект на киселите почви спрямо растенията се дължи на високи концентрации на лесно подвижни обменни алуминий, водород, манган и на йоните на някои тежки метали, които увеличават подвижността си в кисели условия в почвата.

На територията на Община Пещера няма разположени пунктове за пробонабиране, контрол и опазване на почви от засоляване и вкисляване съгласно Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС към ИАОС).

4.4. Физически нарушени почви и терени

Нарушените терени се дължат основно на антропогенната дейност, изразяваща се в нарушения на релефа от добивни дейности от находища на подземни богатства и в по-слаба степен – при изграждането на инфраструктурни обекти (пътища, външни ВиК мрежи) и др. Община Пещера е бедна на полезни изкопаеми - рудни и нерудни. Има установени запаси от нерудни полезни изкопаеми - мрамор, гранит, варовик, но находищата не са напълно проучени.

Находището, за което има издадена концесия за добив на строителни материали – мрамори е „Гергьовица“.

Изводи:

- ✓ Почвите на територията на общината не са замърсени с тежки метали и металоиди и органични замърсители.
- ✓ На територията на общината не са регистрирани замърсявания на почвата вследствие употребата на пестициди.
- ✓ Община Пещера не разполага с данни за констатирани процеси характеризиращи вредна киселинност и засоляване на почвите на нейна територия.
- ✓ Почвите са компонент, върху който всяко бездействие и неспазване на нормативните изисквания за опазване на води, въздух, отпадъци въздейства отрицателно върху тях и ги замърсява локално или дифузно от организирани и неорганизиран източници, включително и трансгранични въздействия.

Подобряване състоянието на почвите:

За подобряване състояние на почвите и устойчиво управление на земите спомага:

- Балансирано торене на отглежданите селскостопанските култури.
- Ограничено използване на препарати за растителна защита и минерални торове.
- Въвеждане на програми за екологосъобразно земеделие и животновъдство.
- Технологично обновление в производствените процеси.
- Прилагането на Закона за почвите, имащ за цел опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

5. Ландшафт

Ландшафтната регионализация, предложена от *Петров (1980, 1997)*, е първа по рода си, при която като основен метод е използван ландшафтно-типологичният анализ – „оконтуряване на регионалните единици въз основа на териториалното съчетание на доминиращите типове, групи или видове ландшафти“. В първата от двете разработки *Петров (1980)* отделя 4 таксономични нива, като разгърнатата класификационна схема включва 4 области, 24 провинции, 16 подпровинции и 127 района. В преработеното издание (*Петров, 1997*) тази четиристепенна таксономична система е опростена в тристепенна, като е премахнато нивото на подпровинциите, а провинциите са наречени подобласти. В разгърнатата схема броят на посочените регионални единици остава неизменен - 4 области, 24 подобласти и 127 района. Авторът подчертава, че ландшафтните области са установени според преобладаващите класове ландшафти, а таксономичните единици от по-нисък ранг (подобласти, райони) - по съчетанията на преобладаващите

типове, подтипове или групи ландшафти. При тези теоретични постановки се допуска неправомерно обединяване на планински и котловинни или равнинни ландшафти в една област.

Съгласно ландшафтното райониране на страната (Петров, 1997), общината попада в две области (Фиг. II-05):

В – Южнобългарска планинско-котловинна област с подобласт

- XVII Западнородопска подобласт
- 99 Баташко-Беглишки район

Г – Междупланинска зонална област на южнобългарските низини и ниски планини с подобласт

- XIX Горнотракийска подобласт
- 107 Бесепарски район.

Фиг. II-05. Ландшафтно райониране (по Петров, 1997 г.) 1-граница на област; 2-граница на подобласт, (География на България, БАН, 2002 г.)

Легенда:

Област	Подобласт	
А-Севернобългарска зонална област на Дунавската равнина	I-Северна Дунавскоравнинна подобласт	III-Южнодубруджанска подобласт
	II-Южна Дунавскоравнинна подобласт	IV-Поповско-Шуменско-Франгенска подобласт
Б-Старопланинска област	V-Западностаропланинска подобласт	VII-Източностаропланинска подобласт
	VI-Централностаропланинска подобласт	VIII-Приморско-Старопланинска подобласт

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

В-Южнобългарска планинско-котловинна област	IX- Витошко-Ихтиманска подобласт	XIV-Рилска подобласт
	X-Средногорско-Задбалканска подобласт	XV-Пиринска подобласт
	XI-Краищенска подобласт	XVI-Средноместенска подобласт
	XII-Осоговско-Среднострумска подобласт	XVII-Западнородопска подобласт
	XIII-Южнострумска подобласт	XVIII-Източнородопска подобласт
Г-Междупланинска зонална област на южнобългарските низини и ниски планини	XIX-Горнотракийска подобласт	XXII-Бакаджишко-Хисарска подобласт
	XX-Долнотракийска подобласт	XXIII-Бургаско-Айтоска подобласт
	XXI-Сакаро-дервенска подобласт	XXIV-Странджанска подобласт

Двете ландшафтни области, в които попада общината, са морфохидрографско обособени териториални единици, съответстващи на макротектонските морфоструктури – Рило-Родопски масив и Централно Средногорие, в които преобладават съответно планинските и междупланинските равнинно-низинни ландшафти.

Подобластите – Западнородопска и Горнотракийска се характеризират чрез основните морфоструктурни хидроклиматични особености, изразени чрез типа на хоризонталната ландшафтна структура. Най-големи площи заемат ландшафтите на среднопланинските иглолистно-широколистни гори върху магмени и метаморфни скали.

Отделните райони се отличават по локалните особености на скалния субстрат, мезорелефа, хоризонталната и вертикалната ландшафтна структура.

6. Защитени територии и зони и биоразнообразие

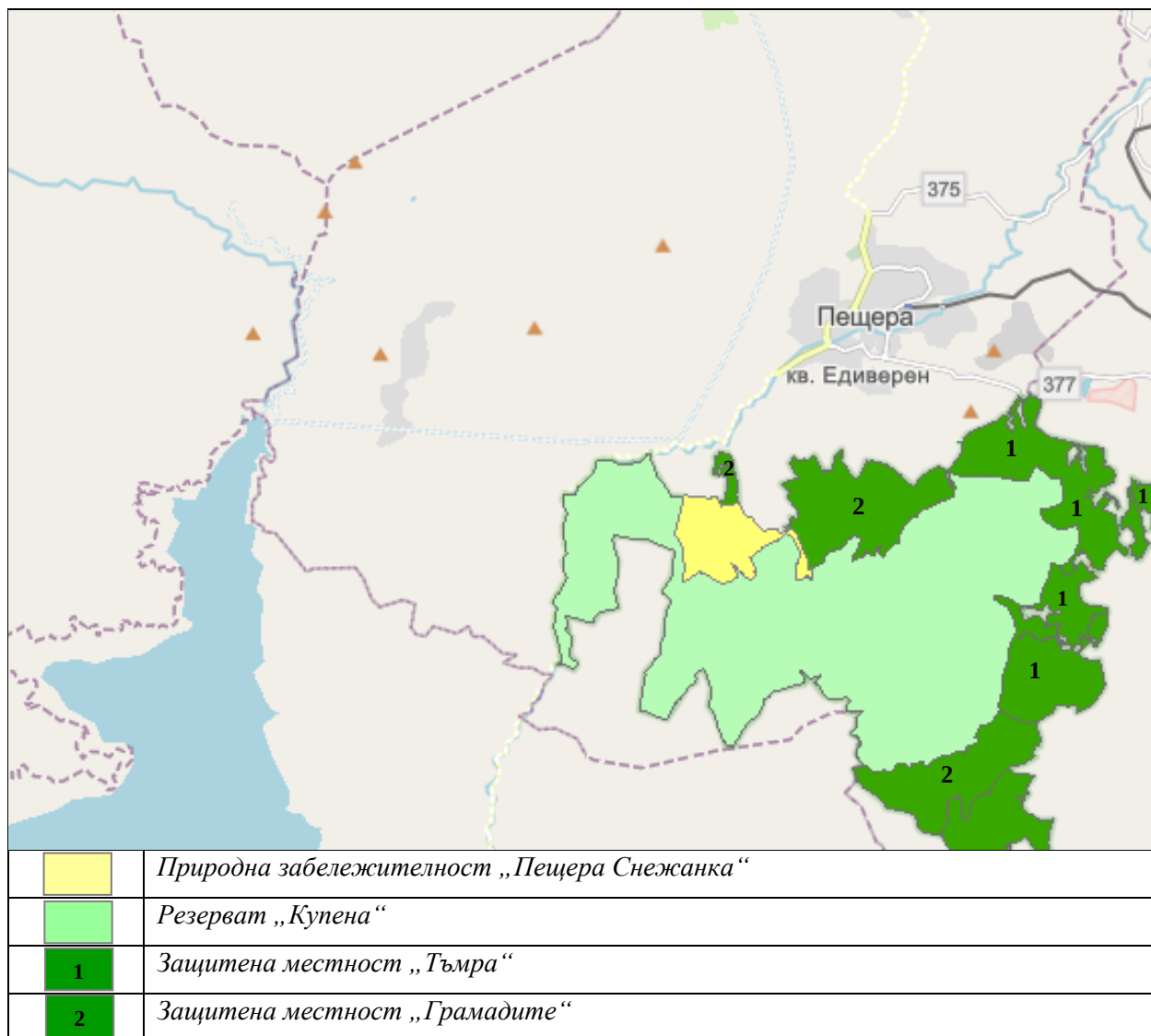
6.1. Защитени територии

На територията на Община Пещера се намират следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ), със статут - защитена местност (ЗМ) и природна забележителност (ПЗ) и Резерват:

- Резерват „Купена“;
- защитена местност „Грамадите“;
- защитена местност „Тъмра“;
- природна забележителност „Пещера Снежанка“.

На следващата фигура П-06 е посочено местоположението на всички защитени територии, намиращи се в Община Пещера.

Фиг. II-06. Местоположение на защитените територии в Община Пещера
*Източник: Регистър на ЗТ и ЗЗ в България към ИАОС

Резерват „Купена“ е с международен статус – Биосферен резерват, обща площ от 1761.1 ha и с териториален обхват включващ землища от общините Пещера и Брацигово. На територията на общината попада в землището на гр. Пещера. Обявен е за защитена територия със Заповед 2969 от 24.11.1961 г., бр. 11/1962 на Държавен вестник. За него са издадени и следните документи за промяна:

- Промяна в площта - увеличаване със Заповед № 3539 от 13.11.1973 г., бр. 96/1973 на Държавен вестник 3539-1973 г.
- Промяна в площта - увеличаване със Заповед № 503 от 11.07.1979 г., бр. 64/1979 на Държавен вестник 503-1979 г.
- Промяна в площта - увеличаване със Заповед № 530 от 07.07.1992 г., бр. 66/1992 на Държавен вестник 530-1992 г.

- Приемане на План за управление със Заповед № РД-798 от 02.12.2015 г., бр. 100/2015 на Държавен вестник 798-2015 г.

Биосферен резерват „Купена“ е разположен в Западни Родопи, в северните части на Баташка планина. През територията му преминава голямо вододелно било, което започва от връх Баташки снежник и се спуска на североизток между река Въча и Стара река. Склоновете са стръмни и трудно достъпни, но се наблюдават интересни скални образувания – отвесни и високи варовикови стени – „Стенето“ и връх Купена. През резервата протичат две реки – Пиздица и Новомахленска. Резерват „Купена“ е разположен в непосредствена близост до град Пещера. Обхваща територии с надморска височина между 600 и 1400 m.

Режим на дейности:

В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: тяхната охрана; посещения с научна цел; преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Защитена местност „Грамадите“ е с площ от 1323.6 ha в землища на общините Брацигово и Пещера. На територията на общината попада в землището на гр. Пещера. Обявена е със Заповед № РД-412 от 18.06.2007 г., бр. 61/2007 на Държавен вестник.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се строителство на нови временни или постоянни сгради, пътища и къмпинги, както и асфалтиране на съществуващите горски пътища;
- ✓ Забранява се разкриване на кариери, изменяне на водния режим, замърсяване с химически вещества, промишлени и битови отпадъци;
- ✓ Забранява се създаване на лични и помощни стопанства;
- ✓ Забранява се паша на кози;
- ✓ Забранява се използване на химически средства за борба с вредителите, в селското и горското стопанство;
- ✓ Разрешава се преминаването на хора, впрегатен добитък и служебни моторни превозни средства по съществуващите горски пътища;
- ✓ Разрешава се провеждане на отгледни, санитарни, групово-изборни и изборни сечи;
- ✓ Разрешава се паша на домашни животни в отдели 101, 105, 106 и 110 на ДЛ-Пещера;
- ✓ Разрешава се провеждане на подборен лов;
- ✓ Разрешава се регулиран смолодобив от дърветата подлежащи на сеч.

Защитена местност „Тъмра“ е с площ: 604.1 ha в землища на общините Брацигово и Пещера. На територията на общината попада в землището на гр. Пещера. Обявена е със Заповед № 3751 от 30.11.1973 г., бр. 101/1973 на Държавен вестник с цел: Опазване на характерен ландшафт, скални образувания, стари римски пътища, мостове и развалини от крепостни стени.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се сечене, чупене, изкореняване, обелване на цели дървета или части от тях, дълбаене подписи, засичане, боядисване, забиване на гвоздеи, както и всякакви действия, които водят до повреждане или унищожение на растителността;
- ✓ Забранява се пашата на добитък от всякакъв вид и през всякакво време;
- ✓ Забранява се палене на огън извън определените за тази цел места;
- ✓ Забранява се преследване, ловене и убиване на всякакви животни, а така също събиране и унищожаване яйцата на птиците и повреждане гнездата им;
- ✓ Забранява се ловуването и гърменето с огнестрелно оръжие и други средства;
- ✓ Забранява се замърсяване на водите в изворите, реките, езерата и изкуствените басейни;
- ✓ Забранява се повреждането или разрушаване чрез къртене, копаене, драскане по скалите или скалните образувания, намиращи се на границите на обекта;
- ✓ Забранява се повреждане на съществуващите пътища, или отваряне на нови такива, както и преминаването на каквито и да било превозни средства по алеите определени за пешеходци;
- ✓ Забранява се копаене и вадене на пясък, глина и събиране на почвената покривка
- ✓ Забранява се повреждането по какъвто и да е начин на съществуващите държавни и обществени постройки;
- ✓ Забранява се строеж на сгради и пътища, извън местата определени за тази цел с плана за благоустрояването на защитените местности;
- ✓ Забранява се повреждането и унищожаването по какъвто и да е начин служебните надписи, табели, пътеводни знаци и други съоръжения, както и поставянето на нови такива без разрешението на съответните горски стопанства;
- ✓ Разрешава се залесяване на голите площи;
- ✓ Разрешава се бране на някои растения с научна цел;
- ✓ Разрешава се провеждане на санитарна сеч в горите;
- ✓ Разрешава се във вечнозелените насаждения на горите да се извеждат изборна и групово-изборна сечи.

Природна забележителност „Пещера Снежанка“ е с площ от 122.5 ha в землището на гр. Пещера. Обявена е със Заповед № 512 от 14.03.1961 г., бр. 63/1961 на Държавен вестник с цел: Опазване на пещера.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се всякакви промени, нарушаващи естествения и самобитен характер на този природен обект, които биха се наложили в бъдеще да се правят само с разрешение на Главното управление на горите и БАН;
- ✓ Забранява се изменението, повреждането и разрушаването на защитения обект;
- ✓ Разрешава се изучаването на пещерата да се извършва под ръководството и контрола на БАН, едва след което може да се пристъпи към нейното преустройство и благоустрояване и откриването и за посещение от наши и чужди туристи и любители на природата.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

6.2. Защитени зони

В териториалния обхват на Община Пещера, попадат части от следните защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологично разнообразие (ЗБР):

- **33 BG0002063 „Западни Родопи“** за опазване на дивите птици;
- **33 BG0002057 „Бесапарски ридове“** за опазване на дивите птици.
- **33 BG0000254 „Бесапарски възвишения“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **33 BG0001030 „Родопи – Западни“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;

 Защитена зона BG0002063 „Западни Родопи“ за опазване на дивите птици е обявена със Заповед № РД-835/17.11.2008 г. на Министъра на околната среда и водите, ДВ, бр. 108/19.12.2008 г., изменена със Заповед № РД-890/26.11.2013 г. на Министъра на околната среда и водите, ДВ, бр. 107/13.12.2013 г. С промените в заповедта се променя площта на защитената зона, в която влиза и част от землището на гр. Пещера и Св. Константин, Община Пещера.

Целите на опазване на 33 BG0002063 „Западни Родопи“ са:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 3 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 3, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване в 33 BG0002063 „Западни Родопи“ са:

Видове по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Бухал (*Bubo bubo*), Вrabчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*).

Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие: Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

В границите на защитената зона се забранява:

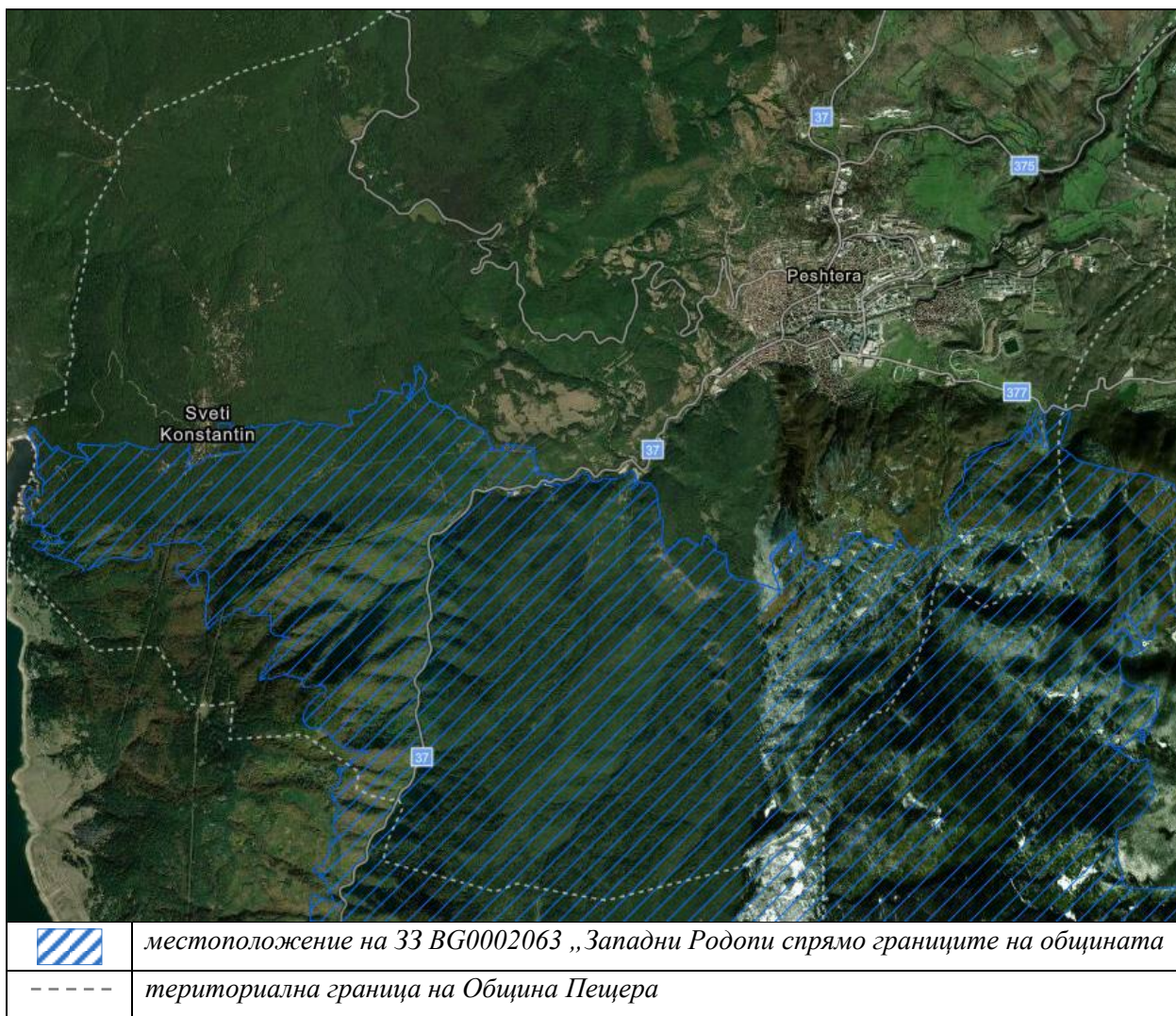
- Залесяването на пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Фиг. II-07. Част от карта на 33 BG0002063 „Западни Родопи“, попадаща на територията на Община Пещера

 Защитена зона BG0002057 „Бесепарски ридове“ за опазване на дивите птици е обявена със Заповед № РД-786/29.10.2008 г. на Министъра на околната среда и водите, ДВ, бр. 106/12.12.2008 г., изменена със Заповед № РД-78/28.01.2013 г. на Министъра на околната среда и водите, ДВ, бр. 10/05.02.2013 г. На територията на общината в защитената зона попадат части от землищата на селата Капитан Димитриево и с.Радилово.

Целите на опазване на 33 BG0002057 „Бесепарски ридове“ са:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Предмет на опазване в 33 BG0002057 „Бесепарски ридове“ са:

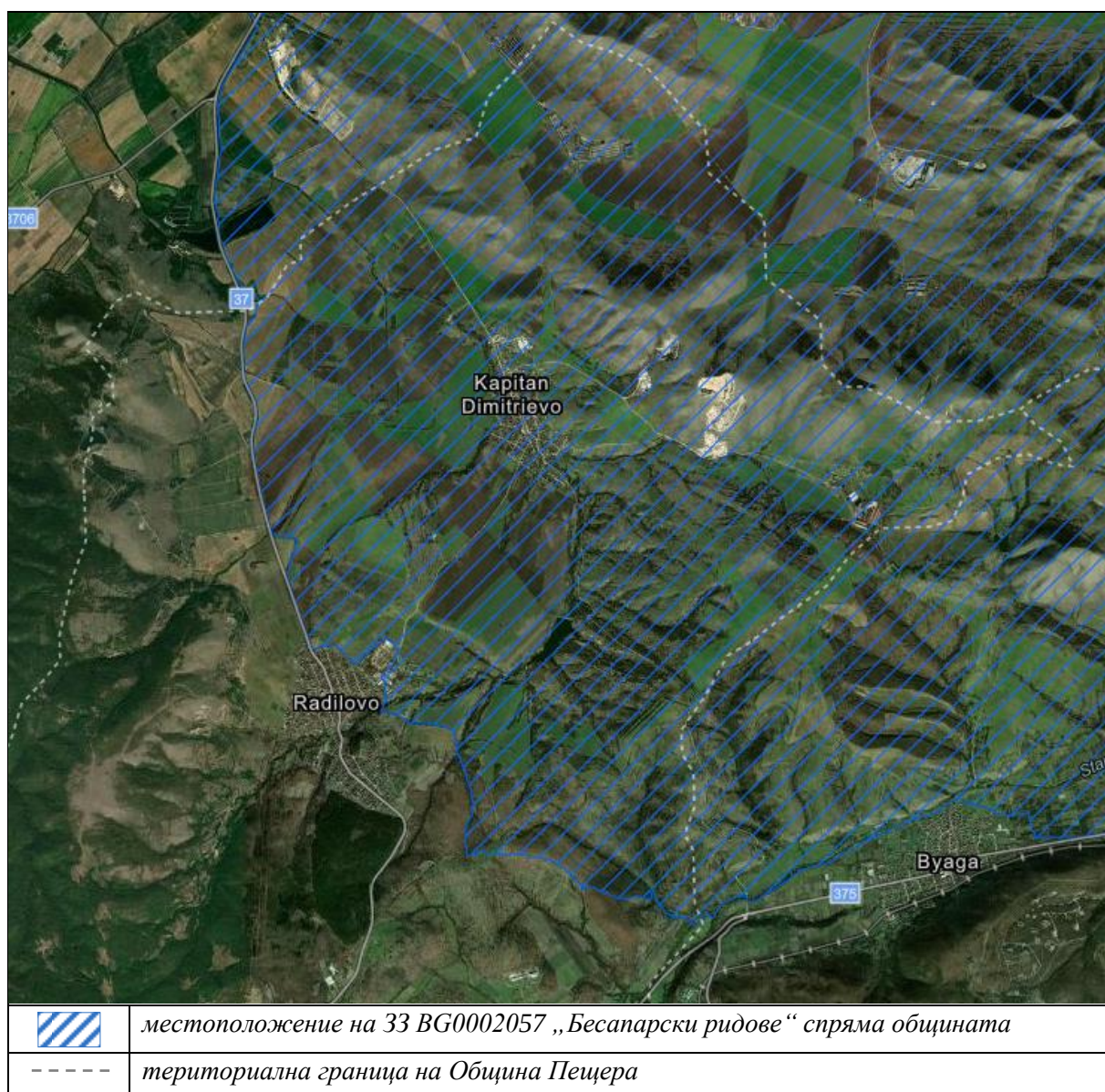
Видове по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие: Малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Турилик (*Burhinus oedipnemos*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*).

Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие: Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пчелояд (*Merops apiaster*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*).

В границите на защитената зона се забранява:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се разкриването на нови кариери за добив на подземни богатства, с изключение на такива, за които има: стартирала процедура за предоставяне на разрешение за търсене и/или проучване; издадено разрешение за търсене и/или проучване; регистрирано търговско откритие; стартирала процедура за предоставяне на концесия за добив или предоставена такава;
- Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
- Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Фиг. II-08. Част от карта на 33 BG0002057 „Бесапарски ридове“, попадаща на територията на Община Пещера

Защитена зона BG0000254 „Бесапарски възвишения“ за опазване на дивите птици и за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е обявена със Заповед № РД-315/31.03.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, ДВ, бр. 50 от 15.06.2021 г. В защитената зона влиза част от землището на с. Капитан Димитриево, Община Пещера.

Целите на опазване на 33 BG0000254 „Бесапарски възвишения“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, са:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- опазване и под държане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;
- увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 6210 (* важни местообитания на орхидеи) и 62A0;
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6110*, 6220*, 91AA* и 91M0;
- подобряване на местообитанията на видовете Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) и Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*);
- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации.

Предмет на опазване в 33 BG0000254 „Бесепарски възвишения“ са следните:

Типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие:

- 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp.;
- 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*;
- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);
- 6220 * Псевдостеппи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*;
- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
- 91AA * Източни гори от космат дъб;
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори.

Местообитанията на видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от Закона за биологичното разнообразие:

Бозайници – Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*);

Земноводни и влечуги – Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);

Риби – Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*);

Безгръбначни – Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Набръчкан пробатикус (*Probatiscus subrugosus*), Лицена (*Lycaena dispar*), **Четириточкова меч пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*),

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

В границите на защитената зона се забранява:

1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;
5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;

12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;

13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Фиг. II-09. Част от карта на 33 BG0000254 „Бесапарски възвишения“, попадаща на територията на Община Пещера

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

 Защитена зона BG0001030 „Родопи Западни“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е обявена със Заповед № РД-278/31.03.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, ДВ, бр.45/28.05.2021 г. В защитената зона влизат части от землищата на с. Св. Константин и гр. Пещера, Община Пещера.

Целите на опазване на 33 BG0001030 „Родопи Западни“ са:

- опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;
- увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 6230* и 7140 в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;
- подобряване на структурата и функциите на природно местообитание с код 9560*;
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3160, 6230*, 62A0, 6410, 9180*, 91CA, 91D0*, 91E0*, 91H0*, 91M0, 91W0, 91Z0, 9270, 92C0, 9410, 9530*, и 95A0 в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;
- Подобряване на местообитанията на видовете Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Блатно петльово перо (*Gladiolus palustris*) и *Hamatocaulis vernicosus* в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;
- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации;
- Поддържане на свързаността на местообитанията на приоритетните за опазване видове *Кафява мечка (*Ursus arctos*) и *Европейски вълк (*Canis lupus*), както и на вида Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*).

Предмет на опазване в 33 BG0001030 „Родопи Западни“ са:

Типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*;
- 3160 Естествени дистрофни езера;
- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*;
- 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества;
- 4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета;
- 40B0 Родопски съобщества на *Potentilla fruticosa*;
- 5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик;
- 5210 Храсталаци с *Juniperus spp.*;
- 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);
- 6230 * Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините;
- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
- 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества;
- 6410 Ливади с *Molinia* на карбонатни, торфени или глинести почви (*Molinion caeruleae*);
- 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс;
- 6510 Низинни сенокосни ливади;
- 6520 Планински сенокосни ливади;
- 7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища;
- 7220 * Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*);
- 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;
- 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове;
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*;
- 8310 Неблагоустроени пещери;
- 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*;
- 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*;
- 9150 Термофилни букови гори (*CephalantheroFagion*);
- 9170 Дъбово-габърови гори от типа *GalioCarpinetum*;
- 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове;
- 91AA * Източни гори от космат дъб;
- 91BA Мизийски гори от обикновена ела;
- 91CA Рило -Родопски и Старопланински бялборови гори;
- 91D0 * Мочурни гори;
- 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- 91H0 * Панонски гори с *Quercus pubescens*;
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 91W0 Мизийски букови гори;
- 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;
- 9270 Гръцки букови гори с *Abies borisii-regis*;
- 92C0 Гори от *Platanus orientalis*;
- 9410 Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*);
- 9530 * Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор;
- 9560 * Ендемични гори от *Juniperus spp.*;
- 95A0 Гори от бяла и черна мура.

Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

Бозайници– *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Дива коза(*Rupicapra rupicapra balcanica*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Голям нощник (*Myotis myotis*),

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Дългоухнощник (*Myotis bechsteinii*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*).

Земноводни и влечуги – Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*).

Риби – Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*).

Безгръбначни – *Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Осмодерма (*Osmoderma eremita*), *Cucujus cinnaberinus*, Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), *Четириточкова мечапеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Еуфидриас (*Euphydryas aurinia*), Торбогнезница (*Eriogaster catax*), Кордулегастер (*Балканско воденичарче*) (*Cordulegaster heros*) Бисерна мида (*Unio crassus*).

Растения – Блатнопетльово перо (*Gladiolus palustris*), Червено усойниче (*Echium russicum*), *Buxbaumia viridis*, *Hamatocaulis vernicosus*.

В границите на защитената зона се забранява:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;

2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

3. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;

4. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;

5. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

6. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологичноактивни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

7. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;

8. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

9. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

10. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;

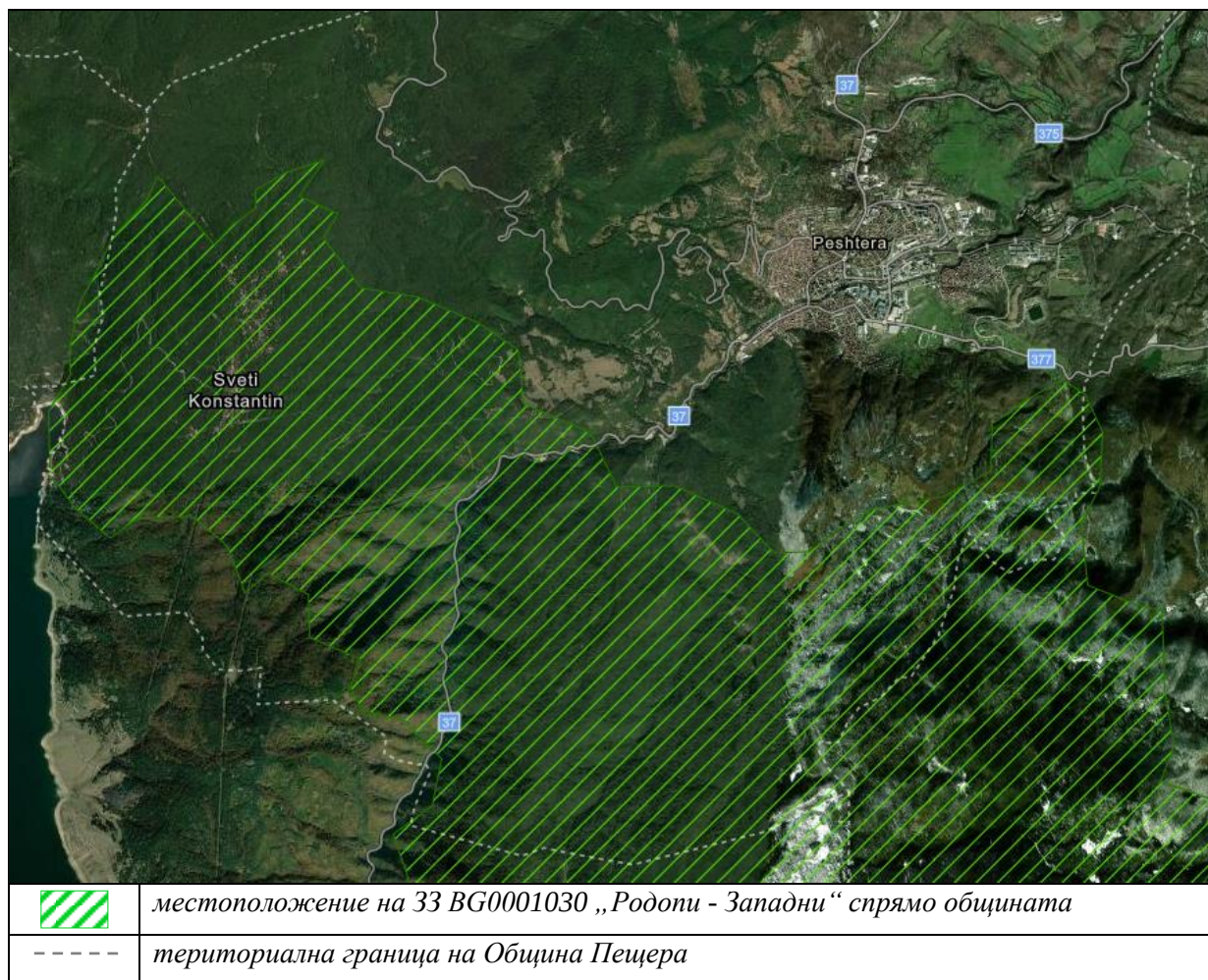
11. Забранява се палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1;

12. Забранява се провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите - от 1 март до 30 юни;

13. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;

14. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Фиг. II-10. Част от карта на 33 BG0001030 „Родопи - Западни“, попадаща на територията на Община Пещера

6.3. Биоразнообразие

➤ Флора

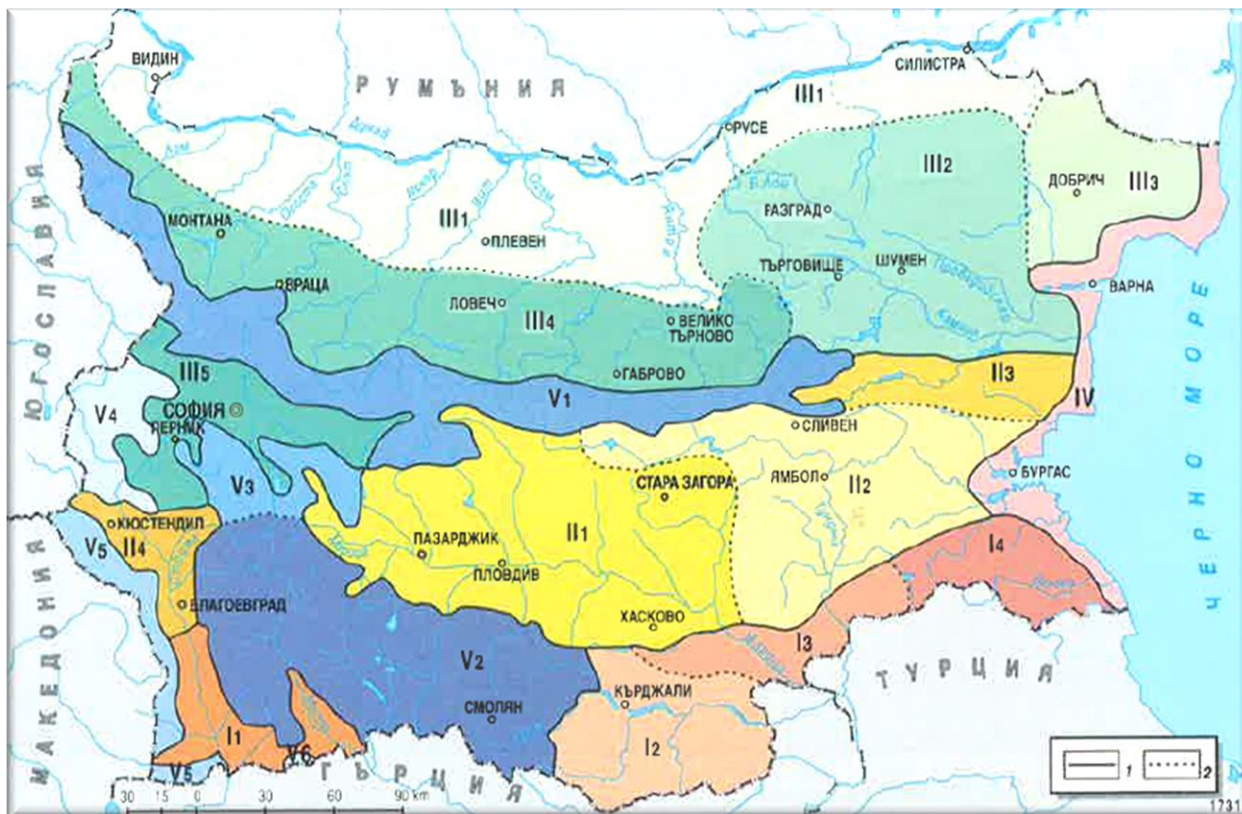
Съгласно биогеографското райониране на страната (по Груев, 1988) територията на Община Пещера принадлежи към два района - Среднобългарски биогеографски район, П₂-Подрайон на Тунджанската хълмиста низина и Планински биогеографски район, V₂-Рило-Родопски подрайон (по Груев, 1988) - Фиг. II-11.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Фиг. II-11. Биогеографски райони и подрайони на България (по Груев, 1988)

I-Южнобългарски район: I₁-Струмско-Местенски подрайон; I₂-Източнородопски подрайон; I₃-Долномаришко-Долнотунджански подрайон; I₄-Странджански подрайон;

II-Среднобългарски район: II₁-Подрайон на Горнотракийската низина; II₂-Подрайон на Тунджанската хълмиста низина; II₃-Източностаропланински подрайон; II₄-Горнострумски подрайон;

III-Севернобългарски район: III₁ -Дунавски подрайон; III₂ -Лудогорски подрайон; III₃ -Добруджански подрайон; III₄-Предбалкански подрайон; III₅-Софийско-Радомирски подрайон;

IV-Черноморски район;

V-Планински район: V₁-Старопланински подрайон; V₂-Рило-Родопски подрайон; V₃-ВитошкоИхтимански подрайон; V₄-Краищенско-Конявски подрайон; V₅-Западнобългарски граничен планински подрайон; V₆-Подрайон на Славянка

От територията на Община Пещера 35% представлява земеделска земя (вкл. пасища и ливади), а 45% е заета с гори. Горските територии заемат предимно югозападната част на общината – северните склонове на Западни Родопи (Къркарските и Баташките ридове). Горите са предимно от бук (*Fagus sylvatica*) или бук и зимен дъб (*Quercus petraea*) и/или обикновен габър (*Carpinus betulus*). На много места са извършени залесявания с иглолистни видове, предимно бял (*Pinus sylvestris*) и черен бор (*P. nigra*). На североизток обхваща част от Бесепарските ридове, с преобладаващи калцифилни и топлолюбиви тревни съобщества. Най-разпространените тревни съобщества са доминирани от белизмата (*Dichanthium ischaetum*), поради факта, че видът е много издържлив на паша, утъпкване и особено на ерозия. На места тревната растителност е заменена с изкуствени насаждения, предимно от акация (*Robinia pseudoacacia*). Има отделни петна широколистни гори от космат дъб (*Quercus pubescens*) и/или келяв габър (*Carpinus*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

orientalis), често с храсталачен хабитус. Варовитите хълмове се характеризират със специфична растителност, което определя тяхното значение като убежище на редки, ендемични и реликтни видове. Територията около населените места в общината е заета от обработваеми земи – ниви, овощни градини и лозя.

Характеристика на флората в Биосферен резерват „Купена“

Съгласно План за управление на биосферния резерват растителната покривка на резервата е разнообразна и съдържа широколистни листопадни гори от бук, габър и дъб, смесени широколистни и иглолистни гори, както и иглолистни гори с доминиране на смърч и бял бор. Дъбови гори се развиват в по-ниските части на склоновете. Те са най-богати на видово разнообразие. Смесените гори от обикновен габър и обикновен горун се развиват при надморски височини до около 600 m. В състава на дървесния етаж се срещат също така *Acer campestre*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*. В приземния етаж висока численост имат *Festuca heterophylla*, *Dentaria bulbifera*, *Melica uniflora* и др.

В тревния етаж се срещат *Sanicula europaea*, *Dentaria bulbifera*, *Lamium galeobdolon*, *Melica uniflora* и др. В някои райони се срещат ацидофилни букови гори от асоциацията *Luzulo-Fagetum*. Този тип растителност е с най-беден видов състав от групата на буковите гори. Доминираща роля в тревния етаж има *Luzula luzuloides*. На карбонатни терени се развиват съобщества от типа *Cephalanthero-Fagion*. Те са с по-термофилен характер. На места в тези съобщества се среща с единични индивиди черен бор. Характерна особеност на тези гори е наличието на орхидеи, като *Cephalanthera rubra*, *Epipactis spp*, *Neottia nidus-avis*. С нарастване на надморската височина в буковите съобщества се появява примес от обикновена ела, смърч или бял бор.

В резултат на проведените теренни проучвания и данни от литературни източници, на територията на резервата са разпространени 368 вида и подвидови висши (спорови (без мъхове) и семенни) растения. Таксономичното разнообразие включва 2 вида Хвоощообразни (Equisetophyta), 7 вида Папратовидни (Polypodiophyta), 5 вида Голосеменни (Pinophyta), 354 вида Покритосеменни (Magnoliophyta), от които 97 Едносеменни и 257 Двусеменни растения. Видовете са разпределени в 59 семейства.

С най-голям брой видове са представени семействата Житни (Poaceae) – 41 вида, Сложноцветни (Asteraceae) – 30 вида, Бобови (Fabaceae) – 27 вида, Розоцветни (Rosaceae) – 24 вида, Устноцветни (Lamiaceae) и Острицови (Cyperaceae) с по 20 вида и други. От установените в резервата семейства, с най-голям брой родове е семейство Житни (23 рода), следвано от Сложноцветни (19 рода), Устноцветни (14 рода) и Розоцветни (13 рода). Най-богати на видове са родовете Острица (*Carex*) с 15 вида, Лютиче (*Ranunculus*), Еньовче (*Galium*) и Дзука (*Juncus*) с по 8 вида, Детелина (*Trifolium*) и Секирче (*Lathyrus*) с по 6 вида, Ливадина (*Poa*) със 7 вида, Прозорче (*Potentilla*), Здравец (*Geranium*) и Незабравка (*Myosotis*) с по 5 вида.

➤ Фауна

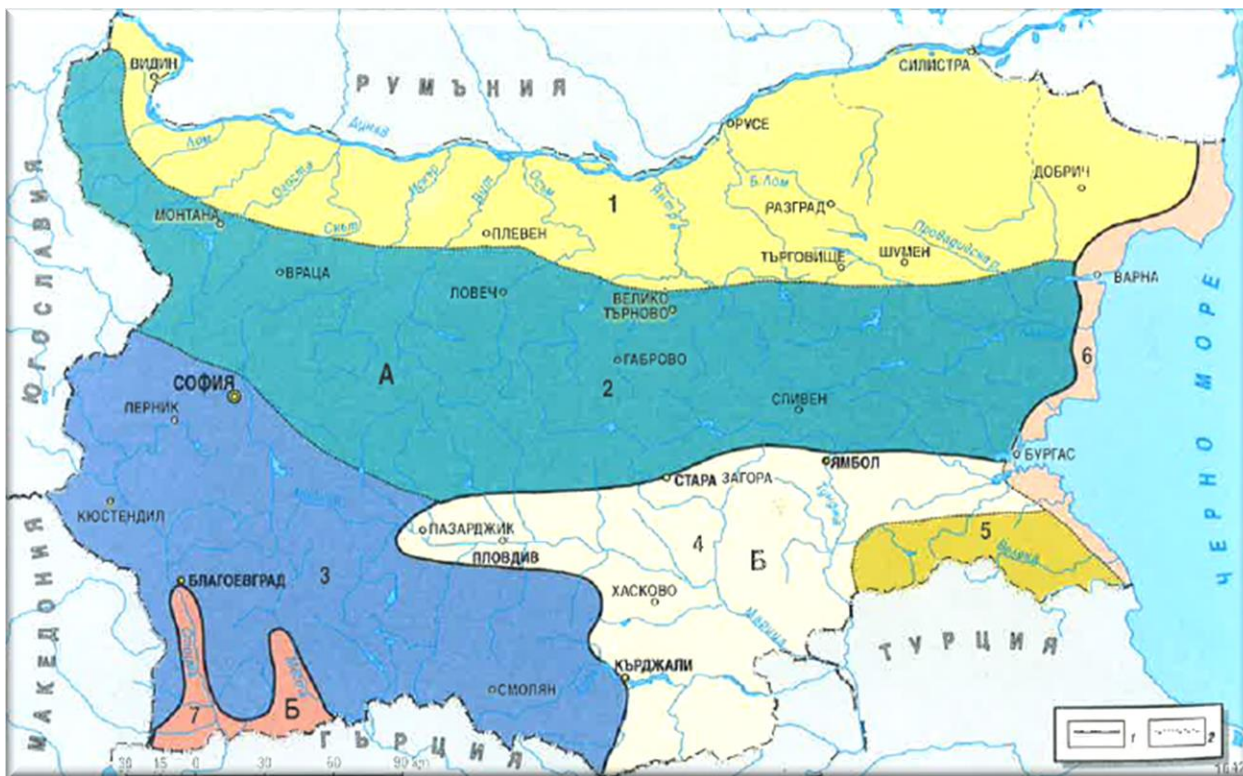
По зоогеографското райониране на страната по Груев 1980 г., територията на Община Пещера попада в Тракийски и Рило-Пирински район зоогеографски райони (Фиг. II-12).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Фиг. II-12. Зоогеографско райониране на България (по Георгиев, 1980)

- 1 – граница между евросибирската (А) и (Б) територия; 2- граница между зоогеографските райони
 1. Дунавски район; 2. Старопланински район; 3. Рило-Пирински район; 4. Тракийски район;
 5. Странджански район; 6. Черноморски район; 7. Струмско-Местенски район.

Фауната в обработваеми земи - ниви, лозя, овощни градини, друг вид земеделска земя (изоставени градини) около населените места – гр. Пещера и селата Радилово и Капитан Димитриево е представена от видовете - зелена крастава жаба (*Bufo viridis*), зелен гушер (*Lacerta viridis*), голям стрелец (*Coluber caspius*), фазан (*Phasianus colchicus*), яребица (*Perdix perdix*), качулата чучулига (*Galerida cristata*), полска чучулига (*Alauda arvensis*), червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), черноглава овесарка (*Emberiza melanocephala*), сива овесарка (*E. calandra*), домашно врабче (*Passer domesticus*), полско врабче (*P. montanus*), сврака (*Pica pica*), тралеж (*Erinaceus concolor*), къртица (*Talpa europaea*), язовец (*Meles meles*).

По-голямо е разнообразието в изоставените терени и храстите, особено такива с едични или групи дървета (по начин на трайно ползване това са пасищата и ливадите около населените места). Освен споменатите видове, подобни терени се обитават от кафява крастава жаба (*B. bufo*), дървесница (*Hyla arborea*), гургулица (*Streptopelia turtur*), кукувица (*Cuculus canorus*), синя гарга (*Coracias garrulus*), черночела сврачка (*L. minor*), южен славей (*Luscinia megarhynchos*), черногушо ливадарче (*Saxicola torquata*), кос (*Turdus merula*), кадънка (*Carduelis carduelis*), зеленогуша овесарка (*Emberiza cirrus*), градинска овесарка (*E. hortulana*), обикновен скорец (*Sturnus vulgaris*), авлига (*Oriolus oriolus*), заек (*Lepus europaeus*), белка (*Martes foina*), лисица (*Vulpes vulpes*), чакал (*Canis aureus*), сърна (*Capreolus capreolus*).

Най-голямо фаунистично разнообразие на видове се наблюдава в горските територии, където могат да се срещнат видовете – дъждовник (*Salamandra salamandra*), жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), планинска жаба (*Rana temporaria*), късокрак гущер (*Ablepharus kitaibelii*), слепок (*Anguis fragilis*), медянка (*Coronella austriaca*), смок мишкар (*Elaphe longissima*), малък ястреб (*Accipiter nisus*), обикновен мишелов (*Buteo buteo*), осояд (*Pernis apivorus*), гривяк (*Columba palumbus*), горска улулица (*Strix aluco*), голям пъстър кълвач (*Dendrocopos major*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), планинска стърчиопашка (*Motacilla cinerea*), орехче (*Troglodytes troglodytes*), червеношийка (*Erithacus rubecula*), поен дрозд (*Turdus philomelos*), певец (*Phylloscopus sp.*), синигери (*Parus sp.*), горска зидарка (*Sitta europaea*), черешарка (*Coccothraustes coccothraustes*), обикновена чинка (*Fringilla coelebs*), сойка (*Garrulus glandarius*), катерица (*Sciurus vulgaris*), дива свиня (*Sus scrofa*). Някои от тези видове са включени в Червената книга на България (Големански 2011), и са сравнително редки – малкия ястреб, осояда, черния кълвач.

Характеристика на фауната в Биосферен резерват „Купена“

Анализът на литературата върху съобщения на безгръбначни животни от резервата показва установяването на 403 вида безгръбначни животни (плоски и прешленести червеи, мекотели и членестоноги) от десет разряда и 56 семейства. По време на инвентаризацията са потвърдени 10 вида безгръбначни животни.

На територията на резерват „Купена“ се срещат 12 вида земноводни (Amphibia) (58% от видовото богатство на национално ниво), от които 4 опашати (Caudata) (57%), 8 безопащати (Anura) (67%). Влечугите (Reptilia) са представени с 11 вида (30%), съответно 5 вида гущери (Sauria) (38%), 6 вида змии (Serpentes) (33%). Интерес представляват установените находища на алпийския тритон (*Ichthyosaura alpestris*) в резерват „Купена“. Първото е малко езеро в горско съобщество. В езерото наред с алпийския тритон са установени и дъждовник (*Salamandra salamandra*), обикновен тритон (*Lissotriton vulgaris*), кафява крастава жаба (*Bufo bufo*) и горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*), с което прави територията от голямо значение за земноводните в района. Наред с това находището е и най-ниското установено до този момент в Родопите 837 m. Второто находище отново представлява малко езеро в гора. Тук отново заедно с алпийския тритон бяха установени и дъждовник (*Salamandra salamandra*), южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*), планинска водна жаба (*Rana temporaria*). Другото находище на алпийски тритон представлява стар коловоз пълен с вода.

За района на резервата и съседните територии са установени 69 вида птици. От скално гнездящите грабливи птици са установени белоопашатия мишелов (*Buteo rufinus*), сокола скитник (*Falco peregrinus*) и обикновената ветрушка (*Falco tinnunculus*). Най-едрият наш кълвач – черния кълвач (*Dryocopus martius*) е установен в две находища, а големият пъстър (*Dendrocopos major*) и зеленият кълвач (*Picus viridis*) в по едно. Важно откритие е и установяването на два редки вида мухоловки на територията на резервата – полубеловратата мухоловка (*Ficedula semitorquata*) и червогушата мухоловка (*Ficedula parva*).

Въз основа на литературни и данни от теренни проучвания в резерват „Купена“ са установени 41 вида бозайници, или това е 41% от нашата бозайна фауна (100 вида) или 61.2% от дребните и едрите бозайници (без прилепи). Насекомоядни бозайници (Erinaceomorpha, Soricomorpha) тук са представени с 8 вида (общо 10 за старната). Къртицата (*Talpa europea*) е обикновен вид и се срещат из цялата територия. Таралежът (*Erinaceus roumanicus*) е установен в близост до резервата, като с голяма вероятност се среща в него. Тук се срещат двата вида водните земеровки – голямата (*Neomys fodiens*) и малката водна (*N. anomalus*) земеровка. Кафявозъбките също са представени от два вида – обикновената (*Sorex araneus*) и малката (*S. minutus*) кафявозъбка. Белозъбките са представени с двата вида срещащи се у нас – белокоземната (голяма) (*Crocidura leucodon*) и малката белозъбка (*Cr. suaveolens*). Регистрирани са заек (*Lepus europeus*), катерица (*Sciurus vulgaris*), 3 вида сънливци – обикновен (*Glis glis*), горски (*Dryomys nitedula*) и лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*). Полевките (сем. Arvicolidae) са представени от 5 вида – обикновена полевка (*Microtus ex gr. arvalis*), подземна полевка (*Microtus subterraneus*), ръждива (горска) полевка (*Clethrionomys glareolus*), снежната полевка (*Chionomys nivalis*) и водна полевка (плъх) (*Arvicola terrestris*). Ръждивата (горска) и подземната полевка (*Microtus subterraneus*) са обикновени видове за нашите планини. Сляпото куче (*Spalax leucodon*) е обитател на откритите пространства – ливади, пасища, навлиза и в градините, среща се до към 2000 m н.в. В цялата територия се срещат белката (*Martes foina*), черният пор (*Mustela putorius*), невестулката (*Mustela nivalis*), язовецът (*Meles meles*). В малък язовир над гр. Пещера, до границата на резервата, е установено присъствието на видрата (*Lutra lutra*). Интересен и приоритетен вид от това семейство е златката (*Martes martes*). Този вид е пряко свързан със стари хралупести гори. Такива има във високите части на резервата. От семейство Кучеви (Canidae) при настоящето проучване е установено присъствието на лисицата (*Vulpes vulpes*). Чакалът (*Canis aureus*) през последните 20-30 години си разширява ареала в България – в посока запад и север (Спасов, 2007). Видът избягва гористите местообитания и се среща в ниските части на резервата. При таксацията през 2013 г. в общ. Пещера и Брацигово са установени 84 чакала. Вълкът (*Canis lupus*) е сравнително рядък в резервата. Кафявата мечка (*Ursus arctos*) не е установена при проведените полеви проучвания, но при проведената таксация през 2013 г. в общ. Пещера и Брацигово са регистрирани 11 мечки.

От копитните бозайниците са установени още дивата свиня (*Sus scrofa*) и сърната (*Capreolus capreolus*), които са обикновени и се срещат из цялата територия, но основно във високите части на резервата.

По отношение на прилепите, резерватът предлага отлични местообитания – пещери, ниши и скални цепки, подходящи за летни убежища на пещеролюбиви и други видове. Същевременно няколко пещери са подходящи за зимуване и транзитни убежища. Горите в границите на резервата са стаи, широколистни, което е благоприятно за горските видове – има налични убежища за тях в хралупи и под хлабави кори. Резерватът включва различни местообитания, които са подходящи за хранене на различни видове прилепи. Заплаха за прилепите в резервата е безпокойството в пещерите, които са със свободен за хора достъп. За благоустроената пещера „Снежанка“ за заплаха може да се счита плътните метални врати на входа ѝ, както и възможност за безпокойството на зимуващата колония.

Видове, обект на ловен туризъм

Районът на Държавно горско стопанство (ДГС) „Пещера“, представлява добра база за развитието на интензивно ловно стопанство със значителни дивечови запаси и видово разнообразие. Обект на ловен туризъм са: Дива свиня (*Sus scrofa*), Сърна (*Capreolus capreolus*), Див заек (*Lepus europaeus Pall.*), Яребица (*Perdix perdix*), Благороден елен (*Mustela nivalis*), Пъдпъдък (*C. coturnix*), Гургулица (*Streptopelia turtur L.*), Дива патица (*Anas platyrhynchos*) и други видове. От хищниците най-често срещани са: *Чакал* (*Canis aureus*) и *Лисица* (*Vulpes vulpes*).

6.4. Лечебни растения

Настоящият раздел е изготвен на основание чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (Обн. ДВ. бр. 29/07.04.2000 г., посл. изм. изм. ДВ. бр.96 от 1 Декември 2017г.) и с обем и съдържание, съгласно чл. 55, ал. 1 и 2 от същият Закон.

Лечебните растения са природен ресурс. Опазването и управлението им е с цел да се осигури устойчиво ползване като част от естествения растителен и генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност.

Лечебни растения на територията на Община Пещера

Лечебните растения участват в състава на дървесни, храстови и тревни съобщества. Някои видове от тях доминират и придават облика на растителността. Други имат много ограничено разпространение, единични находища и са с природозащитен статут.

Общината е с богата и запазена флора. Преобладават широколистните видове представени от сребролистна липа, дъб, бук и др. Иглолистните видове са представени от ела, смърч, бял бор и черен бор. От храстовидните видове се срещат шипка, дрян, глог, малина и др.

Много ценни билки са и някои тревисти растения, които се срещат в района. Всред тревните формации по откритите места, сечищата, поляните, голините се срещат редица ценни растения като жълт и червен кантарион, енъовче, мащерка, маточина подбел и много други.

Богата на лечебни растения е територията на резерват „Купена“, където са установени при проведени теренни проучвания 121 вида лечебни растения, съгласно изготвения План за управление на защитената територия.

Най-често срещаните видове лечебни растения, разпространени на територията на Община Пещера са представени в табличен вид и са както следва:

➤ **Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите**

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Жълт кантарион/ Звъника лечебна <i>Hypericum perforatum</i> Сем. Звъникови (Clusiaceae) 	Жълтият кантарион е многогодишно тревисто растение в горната си част силно разклонено, с височина до 1 m. Местообитание: Среща се по сухи тревисти места, из храсталаци, сечища, край пътища и в горите. На територията на общината се среща в района на ПЗ „Пещера Снежанка“, както и в земл. на гр. Пещера, с.Св. Константин, с.Радилово и с. Капитан Димитриево Период на цъфтеж: май- август. Използваема част: Използваемата част са стръковете (Herba). Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 cm от върха. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата е добро. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Червен кантарион обикновен/ Centaurium erythraea Rafn. Сем. Тинтявови (Gentianaceae) 	Видът е едногодишно или двугодишно тревисто растение с тънък корен достигащо на височина до 30-40 cm. Цветовете са розовочервени, дребни. Местообитание: Среща се по планински ливади, по сухи, каменисти и тревисти места до 1500 m н.в. На територията на общината е установен в земл. на с. Св.Константин. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват цъфтящите стръкове (Herba Centaurii) отрязани на 15-20 cm под върха. Лечебното растение има много голяма употреба в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата в общината е ограничено. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Глухарче обикновено/ Taraxacum officinale Web. Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Глухарчето е многогодишно тревисто растение. При повреждане на растението от наранените места изтича млечнобял сок. Местообитание: Среща се в цялата страна по тревисти места - ливади, поляни, паркове; край пътища и др. На територията на общината се среща във всички землища. Период на цъфтеж: март-ноември. Използваема част: Лечебно и хранително растение. Често се явява плевел в затревени площи в паркове и градини. Най-често се използва корен, както и още листата и съцветията. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък и цвят, и 40% за корен.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Глог червен /<i>Crataegus monogyna</i> Jacq. Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР. Наричан още бял глог, обикновен глог е храст или малко дръвче достигащо от 2 до 5 m височина. Плодовете му са червени. Местообитание: Среща се из гори и храсталаци в цялата страна докъм 1500 m н.в. среща се в землищата на гр.Пещера, , с. Капитан Димитриево, а също така има установени находища в ПР „Купена“. Период на цъфтеж: май-юни. Използваема част: Използваеми части са цветовете с листата, цветовете без листата, плодовете. Много рядко се употребяват корените, нарязани на дребни късове. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата е добро. Допустим % за събиране от находището: до 70% плод, 80%-цвят. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Овчарска торбичка обикновена/ <i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.)Medic. сем. Кръстоцветни (Brassicaceae) 	Видът е бурен, рудерално и плевелно растение, разпространено из цялата страна. Овчарската торбичка е един от най-често срещаните плевели, който цъфти и ражда плодове от април до есента. Местообитание: Овчарската торбичка расте край селища и пътища, изоставени и буренявали, запустели и тревисти места, плевел из нивите. На територията на общината се среща във всички землища. Период на цъфтеж: март-август. Използваема част: Употребява се цялата надземна част на овчарската торбичка. Събира по време на цъфтеж, като се откъсват само зелени стръкове със съцветия и плодове. В дрогата не трябва да има корени. Приблизителна оценка на състоянието: Може да се събира навсякъде, но растенията са с много малка биомаса. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Еньовче същинско/ <i>Galium verum</i> L. сем. Брошови (Rubiaceae) 	Едногодишно тревисто растение, с дълго разклонено коренище. Цветовете са жълти, събрани в съцветия. Местообитание: Расте из храсталаци и като рудерално край пътища, селища и посеви. На територията на общината се среща в землището на гр. Пещера и ПЗ „Купена“. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Използва се цъфтящата надземна част на растението - стръкове заедно с листа. Стръковете от Еньовче се берат през пролетта и лятото по време на пълния цъфтеж. Билката съдържа латонния глюкозид асперулазид, сапонини, танини, червено багрило, витамин С. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък и листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Живовлек ланцетовиден/ Теснолистен живовлек <i>Plantago lanceolata</i> L. сем. Живовелекови (Plantaginaceae) 	Многогодишно тревисто растение с цветоносното стъбло високо 7-40 cm, без листа. Местообитание: Расте из ливади, сухи тревисти и песъчливи места, край пътища и сгради и др. до 200 m н.в. Често се среща по обработваеми земи и пасища и се приема за плевел. На територията на общината среща се във всички землища. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата, които се берат по време на цъфтежа, семената (<i>Semen plantaginis lanceolata</i>) и пресният сок. Има широко приложение и в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Находищата са в добро състояние. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Живовлек голям/ <i>Plantago major</i> L. сем. Живовелекови (Plantaginaceae) 	Известен още с името Широколистен живовлек. Представлява многогодишно тревисто растение. Живовлякът се опрашва с помощта на вятъра. Разпространява се главно чрез семена. Местообитание: Среща се по тревисти места, по изкопи, край пътища и сечища, предимно в крайречните части на общината. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Използват се листата, които се събират от май до октомври месец, в сухо време и след като се вдигне росата. В народната медицина се използват още семената и пресният сок. Сиропът от живовляк е много добро средство против кашлица. Приблизителна оценка на състоянието: Ресурсите му са максимално използвани. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Змийско мляко/ <i>Chelidonium majus</i> Сем. Макови (Papaveraceae) 	многогодишно тревисто растение с гъст оранжев млечен сок, с многоглаво отвън кафяво, отвътре жълто коренище. Стъблото 30—50 (100) cm високо. Местообитание: Расте по каменливи, влажни, сенчести места, покрити с храсталаци. В района на общината се среща в землищата на гр. Пещера, с. Капитан Димитриево и Св.Константин. Период на цъфтеж: април-юли. Използваема част: Надземната част на растението се събира в началото на цъфтежа (май-юни). Отрязва се на разстояние 10 cm над земята, като се внимава да не се смачква. Още от древността билката е използвана като естествен „очистител“ на тялото. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Къпина влакнеста/ <i>Rubus hirtus</i> W. et K. Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Къпината е храстовидно растение с височина 50-75 cm. У нас са разпространени 44 вида. Местообитание: Предпочита прохладни и защитени места из храсталаци, край реки, покрай пътищата. На територията на общината се среща във всички землища. Период на цъфтеж: май-август. Използваема част: Корените, листата и плодовете. Корените се събират през късна есен. Листата се събират през лятото по време на пълното им развитие в сухо време. Плодовете се берат, когато са напълно узрели. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро. Допустим % за събиране от находището: до 40%-корен, 70%-листа и плод. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Коприва/ <i>Urtica dioica</i> Сем. Копривови (Urticaceae) 	Тревисто растение с многогодишен корен, покрито с тънки власинки, които при допир отделят парлив сок. Местообитание: Среща се из страната като рудерално растение, край торица, пътища, запустели сенчести и влажни места. Разпространена е из цялата община, по влажни богати на органични вещества почви. Период на цъфтеж: май-октомври. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата и коренищата. Употребява се широко и в нар. медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Лайка/ <i>Matricaria chamomilla</i> Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Лайката е едногодишно тревисто растение с разклонено стъбло наричана още лайкучка. На височина достига до 50 cm. Тя е една от най-ценните и търсени билки. Местообитание: Расте по сухи места, пасища, бедни почви, като плевел в пролетните култури. Среща се във всички землища на територията на общината. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: За лечебни цели в съвременната медицина се употребяват основно цветовете на лайката. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата е добро, с възможност за добив. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Пелин обикновен /<i>Artemisia vulgaris</i> . сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Пелинът е многогодишно тревисто растение или полухраст с вдървенели в основата стебла. Местообитание: Пелинът расте по тревисти и каменливи места, из храсталаци на територията на цялата община. Период на цъфтеж: юли-октомври. Използваема част: Използват се стръковете, които се събират по време на цъфтеж. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Допустим % за събиране от находището: до 70% Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Обикновена шипка/Rosa canina Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Обикновената шипка е вид диворастваща роза. Тя представлява многогодишен, бодлив, силно разклонен храст. У нас се срещат голям брой шипки. Местообитание: Обитава храсталаци и гори, край ниви и др. места и се среща в почти всички земл. в общината – гр. Пещера, Св.Константин и с.Капитан Димитриево. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: В съвременната медицина се използват узрелите тъмночервени изсушени шипки. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро. Допустим % за събиране от находището: до 80% за плод. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Бял равнец/ Равнец хилядолепен/ Achillea millefolium gr. Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Наричан още бяла китка, представлява многогодишно тревисто растение, с изправено стъбло високо до 80 см. Местообитание: Среща се по сухи тревисти места на територията на цялата община. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват цветните кошнички и връхните части. Стръковете се берат по време на цъфтене. Цветовете (съцветията) се берат при пълното им разцъфтяване в сухо време, без стъблата. Приблизителна оценка на състоянието: Разпространен е повсеместно на територията на общината, състоянието на находищата е задоволително. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък и до 80% за съцветията (цветни кошнички). Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Магарешки бодил/ Carduus acanthoides L. Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Наричан още Магарешки трън е двугодишно тревисто растение с изправено стъбло високо около 100-200 см. Местообитание: Среща се по сухи тревисти и буренясаи места, плевел из посевите в цялата община. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: Надземната част с кошничките и листата без долната стъблена част (Herba Onopordonis acanthii). Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Татул/ Datura stramonium L. сем. Картофови (Solanaceae) 	Едногодишно тревисто растение с неприятна миризма. Плодът представлява бодлива топка с черни семена. Местообитание: Расте по развалини и изоставени места, като бурен край селищата на К.Димитриево и гр.Пещера. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Въпреки че растението е отровно в народната медицина се употребяват кората на стъблото и корените. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Подбел/<i>Tussilago farfara</i>L. сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Многогодишно тревисто растение с тънко, дълго, пълзящо и разклонено коренище. Местообитание: Расте из насипи, влажни брегове, край канали, изоставени места на глинеста почва и се среща на територията на цялата община. Период на цъфтеж: март-май. Използваема част: Използват се листата и цветните кошнички. Листата се берат зелени и млади, през месеците юни - август. Вкусът е слабо горчив слюзест, а миризмата - характерна. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата е задоволително. Допустим% за събиране от находището: 70% листа и цветни кошнички. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновен риган/<i>Origanum vulgare</i> Сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Многогодишно тревисто растение. Отглежда се и като културно растение заради ароматичното масло, което се съдържа в цялата надземна част и особено в цветовете. Риганът расте както в дивата природа, така и в домашни условия в саксия. Местообитание: Расте из храсталаци и сечища, по каменливи места и в редки гори предимно в предпланините, както и в земл. на гр.Пещера и Свети Константин. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват цветноносните връхни части, които се събират по време на цъфтеж. Използва се и в кулинарията. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата е задоволително. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР. Забранен за събиране вид в естествените му находища, съгл. Заповед №РД-74/30.01.2023 на МОСВ.
Дрян обикновен / <i>Cornus mas</i> L. Сем. Дрянови (Cornaceae) 	Представява ниско дърво или храст. Дървесината му е много тежка, здрава и жилава и се използва за изработване на различни дребни предмети, включително и музикални инструменти. Местообитание: Расте пръснато или групово в смесени, главно дъбови гори, където се явява като подлес, както и из храсталаци и скалисти склонове върху различни почви на територията на цялата община. Период на цъфтеж: февруари-март. Използваема част: Плодовете, брани след пълното им узряване. Те се държат да омекнат, след което се сушат на сянка или в сушилни при t° до 70°C. Изсушените дренки имат червен цвят и стипчив сладко-кисел вкус. Използва се още кората и дървесината на растението. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Допустим % за събиране от находището: до 80% за плодове. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Трънка/ <i>Prunus spinosa</i> L. сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Трънката е широколистен голям храст или малко дърво, достигащо до 5 метра във височина. Клоните имат дълги, остри шипове. Плодът е сферичен със синкав восъчен налеп и стипчиво кисел вкус. Местообитание: Видът се среща в покрайнините на горите, из храсталаци, край пътища из цялата община. Период на цъфтеж: март-април. Използваема част: Има широко приложение в народната медицина. Използваеми части са плодове, листа и цветове. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата е добро. Допустим % за събиране от находището: до 80% - плод, 70%-листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Лопен лечебен /<i>Verbascum phlomoides</i> сем. Живеничеви (Scrophulariaceae) 	Представява двугодишно мъхесто-влакнесто тревисто растение, наричан оцен мъхнат лопен. Местообитание: Расте по сухи тревисти, каменисти и пясъчливи места, край пътища и огради в землищата на гр. Пещера, Капитан Димитриево и Св. Константин. Период на цъфтеж: Цъфти от юни до септември месец, а семената узряват от август до октомври. Използваема част: Използват се цветовете, които се берат ръчно сутрин, преди изгрев слънце до м.август. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Допустим % за събиране от находището: до 70% за цветовете. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Маточина/ <i>Melissa officinalis</i> Сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Многогодишно тревисто растение. Стъблото е право от 50 до 100 cm високо, четириръбесто, разклонено. Растението има приятна миризма наподобяваща лимон. Местообитание: Среща се по каменисти места и храсталаци в земл. на с. Радилово и Св. Константин. Период на цъфтеж: юни-септември. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата е задоволително. Използваемите части са листата и стръковете, които се събират непосредствено преди цъфтеж. Маточината е медоносно, лечебно и хранително растение. Билката често е спрягана като средство за облекчаване на стрес. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Мащерка/<i>Thymus</i> Сем. Устноцветни (Lamiaceae)	Родът <i>Thymus</i> у нас е представен с редица видове около 15 на брой. Многогодишни тревисти растения или полухрасти с пълзящи или полегнали стъбла Местообитание: Широко разпространена по сухи тревисти и каменливи места, край пътища, ливади, гори и горски поляни в земл. на с. Радилово и Св. Константин. Период на цъфтеж: юни-септември. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата в общината е добро. Използваема част: В съвременната медицина се

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
	използват цъфтящите надземни части. Билката притежава антисептично, противовъзпалително, отхрачващо, спазмолитично, болкоуспокояващо действие. Освен за лечебни цели мащерката се използва и като подправка. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Защитени от ЗБР, съгласно приложение №3 са видовете: Прицветникова мащерка /<i>Thymus bracteosus</i>/, Пиринска мащерка /<i>Thymus perinicus</i>/ и Стоянова мащерка /<i>Thymus stojanovi</i>/.
Боровинка черна/Vaccinium myrtillus L. Сем. Пиренови (Ericaceae) 	Силно разклонено полухрастче, 15-50 cm високо. Стеблата тънки ръбести зелени. Плодът сферичен, черна сочна ягода с много семена и сивосинкав налеп по повърхността. Местообитание: Расте из разредени иглолистни и широколистни гори и храсталаци, по каменливи и скални поляни, торфища. Среща в земл. на Св. Константин и в ПР „Купена“. Период на цъфтеж: май- юни. Използваема част: Като билка се използват листата и плодовете на черната боровинка. Плодовете притежават приятен - сладко-кисел стипчив вкус. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата в общината е задоволително. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа и 80% за плод. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Мъжка папрат/ Dryopteris filix-mas (L.) Schott. сем. Аспидиеви (Aspidiaceae) 	Многогодишно тревисто спорово растение с дебело косо или изправено, до 25 cm дълго, кафяво коренище. Билката е отровна и от нея могат да се използват само препарати по лекарско предписание и надзор! Местообитание: Расте из сенчести влажни места в горите и храсталаци, предимно се среща в ПР „Купена“ и землището на Св.Константин. Период на бране: В края на лятото (август - септември), началото на есента (октомври) или рано на пролет (март - април). Използваема част: Използват се коренищата. Приблизителна оценка на състоянието:задоволително. Допустим % за събиране от находището: до 40%-корен. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновена мента /Джоджен/ Mentha spicata/сем. Устноцветни (Lamiaceae)	Наричана още джоджен, представлява тревисто многогодишно растение, достигащо на височина 30-100 cm. Съществуват множество разновидности на ментата, която освен с лечебна цел се използва и като подправка. Местообитание: Среща се в самостоятелни съобщества по влажни и тревисти места. На територията на общината е установена в землището на с. Радилово. Култивира се като подправка. Период на цъфтеж: Ментата цъфти от юни до август.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
	Използваема част: В медицината се използват листата на растението. От билката се извлича етерично масло чрез парна дестилация. Те се прилагат при болки в стомаха и сърдечната област, при простудни, жлъчни и чернодробни заболявания. Препоръчва при физическа и умствена преумора, за освежаване. Приблизителна оценка на състоянието: Ресурсите са слабо използвани. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Червен божур/ <i>Paeonia peregrina</i> Mill./ Сем. Божурови (Paeoniaceae) 	Червеният божур е многогодишно тревисто растение високо до 50-90 cm. Наричан още красив, или див божур. Местообитание: Среща се из храсталаци, редки гори, каменисти и тревисти места. На територията на общината се среща в землището на Св. Константин. Период на цъфтеж: май-юни. Използваема част: В съвременната медицина се употребява коренът, който се изкопава рано на пролет, когато се развиват листата, изсушените венчелистчета и семената. Приблизителна оценка на състоянието: Ресурсите са слабо използвани. Допустим % за събиране от находището: 70% - венче и листа, 40% за корен. Природозащитен статут: Видът е включен в Приложение 4 на ЗБР за видовете с регулирано ползване. Видът е под специален режим на опазване и ползване съгласно ЗЛР. Ежегодно се определят допустимите за стопанско ползване количества и райони.
Малина/ <i>Rubus idaeus</i> L. сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Малината е храст, до 1.5 m висок, с късо многоглаво коренище. Овощно, хранително, витаминно, лечебно и медоносно растение. Местообитание: Расте из храсталаци и като подлес в широколистни и иглолистни гори, а понякога образува самостоятелни съобщества на територията на сечища, ветровали, пожарища, край пътища и др. Среща се в землището на с. Св. Константин. Период на цъфтеж: юни-юли. Използваема част: Българската народна медицина използва листата и плодовете под формата на сиропи и чайове при простудни заболявания. Пресните плодове се използват като витаминно, общоукрепващо и тонизиращо средство. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Сребролистна липа/ <i>Tilia tomentosa</i> Moench. (<i>T. argentea</i> Dest.) Сем. Липови (Tiliaceae)	Сребристата липа е до 30 m високо, разклонено дърво. Короната е широкопирамидална, с насочени нагоре клони. Местообитание: Разпространена е из смесените гори и храсталаци, по каменистите склонове в предпланинския

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
	и долния планински пояс из цялата страна. Среща се повече като декоративно дърво в населените места (улицы, паркове, градини и др.) Период на цъфтеж: юни-юли. Използваема част: Използваемите части са цветовете и листата. Сребролистната липа е декоративно, лечебно и медоносно растение. Приблизителна оценка на състоянието:задоволително Допустим % за събиране от находището: до 80% - цвят, 70%-листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Липа едролитна/Tilia platyphyllos Scop. (T. grandifolia Neilr.) сем. Липови (Tiliaceae) 	Представява широколистно дърво, високо до 30-40 m. Цветовете са светложълти, ароматни, събрани в увиснали съцветия. Местообитание: Среща се в долния и средния планински пояс по каменливи склонове на територията на общината. Расте изключително във влажните и потопли планински долини, където участва в образуване на смесените широколистни гори. Период на цъфтеж: юни-юли. Използваема част: Отлично медоносно растение. Отварата от цветовете ѝ е високоценена като чай и лечебно средство. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Допустим % за събиране от находището: до 80%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Липа дребнолистна/ Tilia cordata Mill. (T. parvifolia Ehrh.) сем. Липови (Tiliaceae) 	Дребнолистната липа е листопадно дърво високо до 30m. Кореновата система развита в дълбочина, главният корен многократно разклонен, даващ множество издънки. Местообитание: Расте по сенчести и умерено влажни места, из смесените широколистни гори, в предпланините и планините.Този вид е студоустойчив, но зле понасящ ниската почвена и въздушна влажност. Период на цъфтеж: юли. Използваема част: Цветовете. Дребнолистната липа е горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно и багрилно растение. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Допустим % за събиране от находището: до 80%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Леска обикновена / Corylus avellana L. Сем. Брезови (Betulaceae) 	Растението представлява храст с височина 2-5 m. Стъблото ѝ е с гладка пепелява кора, покрита с лещанки. Местообитание: Сраца се из храсталаците, като подлес в горите, особено по краищата им и из сечищата. На територията на общината в земл. на Св. Константин. Период на цъфтеж: февруари-април. Използваема част: В съвременната медицина се употребяват плодовете, кората, която се събира на пролет и листата. Приблизителна оценка на състоянието: ограничено. Допустим % за събиране от находището: до 70%-листа, 40%-кори. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Смрадлика/ <i>Cotinus coggygia</i> Scop. сем. Смрадликови (Anacardiaceae) 	Смрадликата или още тетра е храст висок до 5 m. Клоните му имат червеникава гладка кора и жълта дървесина. Растението е отровно ако се използва за вътрешно лечение! Местообитание: Среща се навсякъде в по-топлите части на страната, както и в земл. на Св. Константин. Период на цъфтеж: април-юни. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата (Folia Cotini), които се берат по време на цъфтежа. Приблизителна оценка на състоянието: състоянието на находищата е добро. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Черен бъз/ <i>Sambucus nigra</i> L. Сем Бъзови (Caprifoliaceae) 	Наричан още свирчовина, бузе и др. Представява храст или нискостеблено дърво високо 7-8 m. Местообитание: Среща се из храсталаци, гори и по край реките в населените места. На територията на общината се намира основно край с. Св. Константин. Период на цъфтеж: май-юни. Използваема част: В съвременната медицина се използват най-често цветовете, а по-рядко плодовете и коренът. Черният бъз е техническо, багрилно, декоративно, лечебно, хранително, инсектицидно и медоносно растение Приблизителна оценка на състоянието: добро. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа и цветовете и 80% за плодове и дръжки с цвят. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Иглика лечебна/ <i>Primula veris</i> L. (<i>P. officinalis</i> (L.) Hill.) сем. Игликови (Primulaceae) 	Представява многогодишно, тревисто, красиво цъфтящо растение. Местообитание: Среща се по ливади, гори, из храсталаци на територията на общината в землищата на с. Радилово и с. Св. Константин Период на цъфтеж: Цъфти през април-май, а семената узряват през юли и август. Използваема част: Използват се коренището с корените, цветовете и листата на растението. Корените могат да се прибират през пролетта или есента, а цветовете при състояние на пълно разтваряне. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на запасите са достатъчни за естествено възобновяване. Допустим % за събиране от находището: до 40% за корен и коренище и 70% цвят и листа. Природозащитен статут: Видът е включен в Приложение 4 на ЗБР за видовете с регулирано ползване. Видът не е защитен от ЗБР, но на основание на чл. 10, ал. 1,2 и 3 от ЗЛР и поради ограничените запаси - ежегодно, със заповед на министъра на ОСВ, се налагат ограничения на събираните количества от растението, извън тези за лични нужди.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Бъз нисък (Бъзак)/ <i>Sambucus ebulus</i> L. сем. Бъзови (Caprifoliaceae) 	Тревисто многогодишно растение, вид бъз, с дълго, пълзящо, силно разклонено коренище. Местообитание: Билката расте рудерално /върху отпадъци или увредени места/, край селища, пътища, ж.п. линии, из храсталаци; край гори, реки, като плевел в посевите, лозята и градините. Среща се в землищата на с.Радилово, Св. Константин и К. Димитриево. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В народната медицина се използва плодът и коренът, а по-рядко и цветовете. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Допустим % за събиране от находището: до 80% за плод и до 40% за корен. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Ягода горска/ <i>Fragaria vesca</i> L. сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Многогодишно тревисто растение с хоризонтално или косо коренище. Местообитание: Расте из разреждени гори и храсталаци, горски поляни и тревисти места. В общината се среща в земл. на Св. Константин и ПР „Купена“. Период на цъфтеж: май-август. Използваема част: Използват се плодовете и листата. Събирането на плодовете се извършва, като се откъсва само месестата част в сухо време. Листата се събират с дръжките. Приблизителна оценка на състоянието:задоволително. Допустим % за събиране от находището: до 70%-листа, 80%-плод. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновен бръшлян/ <i>Hedera helix</i> L. Сем. Бръшлянови (Araliaceae) 	Увивен или катерлив многогодишен храст. Цветовете са събрани в топчести съцветия. Растението е отровно! Местообитание: Среща се из гори и сенчести места. Отглежда се и по паркове и градини. Бръшлянът се адаптира добре и не е взискателен към почвата. Приблизителна оценка на състоянието: Находищата на територията на общината са в добро състояние. Период на цъфтеж: август-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата, които се берат по време на цъфтежа. Допустим % за събиране от находището: до 40%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Полски хвощ/ <i>Equisetum arvense</i> L. сем. Хвощови (Equisetaceae) 	Многогодишно тревисто спорово растение с дълго подземно (дълбоко в земята) кафяво черно коренище. Местообитание: Расте из влажни ливади, крайбрежни насипи, из обработваеми места и посеви и често като плевел в градини. Период на цъфтеж: спороноси февруари-май. Използваема част: Използват се зелените летни стъбла, които се сушат. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Допустим % за събиране от находището: до 70%-листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Великденче лечебно/ <i>Veronica officinalis</i> L. сем. Живеничеви (Scrophulariaceae) 	Многогодишно тревисто влакнесто растение с тънко пълзящо коренище. Всяко цветче се състои от 4-листна чашка, 4-листно венче, 2 тичинки и един плодник. Местообитание: Среща се на територията на общината, особено в умерено влажните гористи и храсталачни места. Понякога се приема като плевел, растейки в люцернови насаждения или сред други подобни културни посеви. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: Използва се надземната част - стръкове брани по време на цъфтежа на растението. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Бреза обикновена/ <i>Betula pendula</i> Roth.(B. verrucosa Ehrh.) сем. Брезови (Betulaceae) 	Брезата е листопадно дърво високо до 30 m с неправилна, яйцевидна рядка корона. Кората е бяла, лющеща се на хоризонтални ивици; при старите дървета в долната част на стъблото почти черна, с дълбоки пукнатини. Широко се използва като декоративно дърво. Местообитание: Расте в разредени, светли гори и по скалисти места най-често в пояса на иглолистните гори. На територията на общината се среща в землището на гр.Пазарджик и ПР „Купена“. На много места вторично се настанява след опожаряване или изсичане на естествените гори. Период на цъфтеж: април-май. Използваема част: Използват се листата, листните пъпки и кората. Пъпките се събират преди разпукването им през месеците април и май, като се отрязва част от клончето. Вкусът им е тръпчив. Листната маса и кората се берат през пролетта, преди и по време на цъфтене. Приблизителна оценка на състоянието:задоволително. Допустим % за събиране от находището: до 40% за кори и стъблени пъпки и 70% за листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Люляк/ <i>Syringa vulgaris</i> L. сем. Маслинови (Oleaceae) 	Представява многостволен, листопаден храст висок до 5 m, цъфтящ в изключително ароматни цветове. Местообитание: Среща се на територията на общината, по каменисти и влажни места в землището на с. Радилово и Св. Константин, както и ПР „Купена“. Период на цъфтеж: април-юни. Използваема част: Използват се листата и цветовете, които се берат по време на цъфтеж. Широко се използва като декоративно растение. Екстракт от цветовете се използва в парфюмерията. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа и до 80% за цвят. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

➤ **Анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите**

Лечебните растения в естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд. Неправилният начин на експлоатация на находищата нарушава възстановителния потенциал на популациите, който зависи от биологичните особености на вида и количествата събирани билки. Не природосъобразното събиране, липсата на период за възстановяване и покой, нарушаването на нормалното семенно и вегетативно размножаване са основните причини за понижаване възможностите на естествените находища като източник на суровини. Особено значителни поражения нанася изсичането на горите. За много кратки срокове голата сеч оказва необратимо въздействие и унищожава разнообразието на дървесните и храстови видове.

Ползване на лечебните растения

Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаващите от тях билки е регламентирано със Закона за лечебните растения (ЗЛР). Ползването на лечебните растения е ползването на техните ресурси и включва:

- събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволение за ползване, издадено по реда на ЗЛР. Позволение не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволение не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Съгласно чл. 22 от ЗЛР, позволение за ползване на лечебните растения се издава от:

1. Директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии – държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор – след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство.
2. Кмета на общината, когато ползването е от:
 - земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
 - територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
 - земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволение се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без

заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне.

При ползване на култивирани лечебни растения, кметът на общината издава удостоверение за култивираните лечебни растения, съгласно изискванията на чл. 46, т. 3 от Закона за лечебните растения.

Изисквания за опазване на находищата на лечебни растения, обект на събиране

За опазване естествените находища на лечебните растения е необходимо да се спазват изискванията, разписани в чл. 4 от *Наредба № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения* (Обн. ДВ. бр.14/20.02.2004 г.), а именно:

- при събиране на надземни растителни части не се допуска изкореняване на растенията;
- цветовете, плодовете и семената се събират, без да се увреждат другите части на растенията;
- оставят се част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване;
- при наличие на узрели плодове и семена те се разпръскват за подпомагане на естественото семенно размножаване;
- повторно събиране на билки от определен район или находище се извършва след възстановяване на популацията;
- не се събират билки от млади, недобре развити или увредени лечебни растения.

Съгласно чл. 5 от същата Наредба, не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи следните стойности, определени като процент от наличните в находището запаси:

- ✓ за корени, коренища, грудки и луковици от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (вълча ябълка обикновена, глухарче обикновено, гръмотрън бодлив, девисил, лапад алпийски, оман чер, орлова папрат, прозорче горско, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна и др.) - до 70%;
- ✓ за корени, коренища, грудки и луковици от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (божур червен, здравец обикновен, змиряник петнист, иглика лечебна, мъжка папрат, орехче ливадно, орехче обикновено, ранилист лечебен, сладка папрат обикновена и др. - до 40%;
- ✓ за кори, листни и стъблени пъпки (бреза обикновена, бор, върба бяла, дъб летен, леска обикновена и др.) - до 40%;
- ✓ за листа (бреза обикновена, живовлек голям, живовлек ланцетовиден, коприва, леска обикновена, малина, смрадлика и др.) - до 70%;
- ✓ за стръкове (великденче лечебно, звъника лечебна, иглика лечебна, камшик лечебен, коприва, мащерка, напръстник вълнест, подъбиче обикновено, равнец хилядолистен, ранилист лечебен, риган обикновен, тлъстига лютива, шапиче и др.) - до 70%;
- ✓ за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена (боровинка червена и черна, бъз черен, глог червен, драка, зърнеш, иглика лечебна, лайка, липа - дребнолистна, едролистна, сребролистна, лопен гъстоцветен,

мразовец есенен, орехче ливадно, офика, подбел, шипка и др.) - до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Продължителността на периода за възстановяване е различна за отделните видове и части от растението:

- * при събиране на корени и коренища от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (гръмотрън бодлив, копитник, коприва, лапад алпийски, прозорче горско, решетка безстъблена, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна, чувен и др.) - 2 години;
- * при събиране на корени и коренища от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (дива тиква, здравец обикновен, иглика лечебна, лудо биле, мъжка папрат, орехче обикновено, сладка папрат и др.) - 3 години;
- * при събиране на грудки (божур червен, змиарник петнист, орехче ливадно) - 2 години;
- * при събиране на листа (боровинка черна и червена, лудо биле, малина, медуница лечебна, подбел, смрадлика, чемерика лобелиева и др.) - 1 година;
- * при събиране на стръкове от видове, които трудно възстановяват ресурсите си (горицвет пролетен, иглика лечебна, тинтява горска, тлъстига лютива и др.) - 4 години;
- * при събиране на съцветия от иглика лечебна и лопен гъстоцветен - 2 години;
- * плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш - 2 години.

Не е необходим период за възстановяване при събиране на следните билки:

- коренища от вълча ябълка обикновена, коприва, орлова папрат, репей и трескот;
- стръкове от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (ветрогон полски, великденче лечебно, вратига, дяволска уста обикновена, звъника лечебна, змийско мляко, коприва, кучешко грозде черно, пчелинок обикновен, равнец хилядолистен и др.);
- цветни пъпки, цветове и съцветия (бъз черен, глог червен, лайка, липа - дребнолистна, едролистна и сребролистна, подбел, равнец хилядолистен, слез горски и др.);
- плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш.

Билките се събират в различен период/фаза от вегетацията на растенията, описани в чл. 7 от Наредба № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения и са както следва:

- подземни органи (корени, коренища, грудки и луковици) - през есента или рано през пролетта преди вегетацията на растенията;
- кори - през пролетта във фаза на най-усилено сокодвижение (март - май);
- листни и стъблени пъпки - през пролетта (март - април), преди да се развият;
- борови връхчета - рано през пролетта, преди вегетацията;
- листа - преди цъфтежа (коприва, маточина, мента, момина сълза), по време на цъфтежа (боровинка черна и червена, блян черен, живовлек голям и ланцетовиден, лудо биле, слез горски, смрадлика) или след цъфтежа (бреза обикновена, глог

- червен и черен, глухарче обикновено, липа, медуница лечебна, подбел и др.);
- стръкове - в началото на цъфтежа или по време на пълен цъфтеж преди плодообразуване; допуска се събирането на стръкове с млади плодове, когато растението цъфти продължително време, като едновременно образува и плодове (божанка разклонена, овчарска торбичка обикновена, росопас лечебен и др.);
- цветни пъпки - непосредствено преди разцъфтяването им (пелин сантонинов);
- цветове и съцветия - в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- месести плодове (боровинка черна и червена, бъз черен, касис, киселица, къпина полска, малина, офика, шипка, ягода горска и др.) - след пълното им узряване;
- сухи плодове от сенникоцветни - непосредствено преди пълното им узряване;
- семена - непосредствено преди пълното им узряване.

Видове под специален режим на опазване

Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите.

Режимът обхваща следните дейности:

- Забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;
- Определяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища;
- Разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Със Заповед №РД-74/30.01.2023 г. на Министъра на околната среда и водите допустимите за събиране количества билки за 2023 г. (kg сухо тегло) от естествените находища, извън териториите на националните паркове, са следните 11 вида лечебни растения: Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.), Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.), Иглика лечебна (*Primula veris* L.), Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra), Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.), Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.), Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.), Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.), Тлъстига лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.), Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.), Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex).

Със заповедта на министъра, за територията на област Пазарджик няма определени квоти за събиране от цитираните по-горе растения за 2023 г.

Забранено е събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения: Бенедектински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.), Волски език (*Asplenium scolopendrium*), Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

aculeatus L.), Изтравниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* L. Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis*ssp. *aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi*), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum*), Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински чай, мурсалски (*Sideritis scardica*), Пищялка панчичева (*Angelica pancicii*), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L.), Лечебна ружа (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis* sp. *Diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium* L.), Хуперция, Плаун обикновен (*Lycopodium selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata*).

Ограниченията и забраните не се отнасят за количествата билки, събрани за лични нужди, с изключение на пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Grib.).

Съгласно допълнителните разпоредби на ЗЛР под понятието „Билки за лични нужди“ се разбира количествата билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковици или грудки - до 1 kg; стръкове - до 2 kg; листа - до 1 kg; кори - до 0.5 kg; цветове - до 0.5 kg; семена - до 0.1 kg; плодове - до 10 kg; пъпки - до 0.5 kg; талус - до 1 kg.

Определените със заповедта количества билки се разпределят от регионалните инспекции по околна среда и водите между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределението се извършва съответно със заповед на директора на съответната РИОСВ. Билките, събрани от лечебни растения под специален режим, се придружават до лицата, които ги използват с или без преработване за производство на лекарствени продукти, храни и козметика със следните документи:

- * Заповед на директора на регионалната инспекция по околната среда и водите по чл. 10, ал. 5 от ЗЛР, когато билките са събрани от естествените им находища;
- * Удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;
- * Позволително за ползване на билки по чл. 21, ал. 2 от ЗЛР.

Видовете растения, обявени за защитени съгласно приложение № 3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие и обхванати в списъка по приложението към чл. 1, ал. 2 на този закон, се опазват съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие.

За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и плановите за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

Съгласно чл.46 от ЗЛР, Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

- организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- издава разрешителни за ползване на лечебни растения от земи, води и водни обекти – общинска собственост;
- издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
- предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

В Община Пещера съгласно *Наредба № 5/19.07.2004 г. за изикванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки* (Обн. ДВ. бр. 85 от 28 Септември 2004 г.) са регистрирани два билкозаготвителни пункта/складове за билки:

- ✓ Антон Батаклиев ЕТ – с. Радилово;
- ✓ Стефан Гаджев ЕТ – гр. Пещера.

➤ **Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове**

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

Опазването трябва да включва поддържането и съхраняването на екосистемите и естествените им местообитания. На първо място трябва да се променят условията в общинската горска територия, като се спрат незаконната паша, незаконната сеч, незаконното строителство, както и движението на компактни човешки маси, които могат да доведат до загиване на отделни популации.

Община Пещера поддържа постоянно противопожарна готовност по време на пожароопасния сезон за предотвратяване на горски пожари, организира охрана на лечебните растения и при нужда може да издава разрешителни за странични ползвания и услуги в района на общинската горска територия, при заплащане на съответните такси, с изключение на случаите на частна собственост. В разрешителните се определят вида на страничните ползвания и услуги, разрешеното количество билки и генетичен материал по видове морфологични части, района на конкретното находище и начина на ползване.

За изпълнение целите на програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- Създаване и поддържане на база данни за находища на лечебни растения в общината, в т.ч. и на техните запаси;
- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Провеждане на периодични разяснителни кампании с цел повишаване екологичната култура на населението по прилагане на Закона за лечебните

растения и поднормативните актове към него, както и запознаване жителите на общината със заповедите на Министъра на околната среда и водите и на Регионалната инспекция по околна среда, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по тяхното изпълнение;

- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи, наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начинът на ползване на лечебните растения на територията на Община Пещера, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с *Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения*;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на Наредба №2/02.01.2004 г.;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари;
- Издаване на разрешителни за събиране;
- Събиране на такси за ползването на билки.

С изпълнение на предвидените мерки се цели постигане на ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

➤ ***Избор на регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях***

В Община Пещера няма територии, които да не попадат в границите на защитени територии, изискващи подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.

➤ ***Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен***

С Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Пещера (Приета с Решение № 83 от 28.05.2020г. на Общински съвет- Пещера) е определен реда и съответната такса за издаване на разрешение за ползване на лечебни растения от земи, гори – общинска собственост.

6.5. Горско стопанство

Горските територии на общината се включват към Южноцентрално държавно предприятие - Териториално поделение Държавно горско стопанство (ДГС) „Пещера“, което обхваща всички площи от горския фонд в землищата на следните 10 кметства, обхванати от две общини: Община Пещера – град Пещера и селата Радилово и Капитан Димитриево; Община Брацигово – град Брацигово и селата Равногор, Розово, Бяга, Исперихово, Козарско и Жребичко. Релефът на стопанството в по-голямата си част е планински и малка част хълмисто-предпланински и равнинно-хълмист. Средната надморска височина е 978.0 метра. Горското стопанство е разположено на територията на Западните Родопи, предимно по северните склонове на Баташкия дял. Седалището на административно управление на горското стопанство се намира в град Пещера.

Стопанството извършва следните основни дейности: охрана на горския фонд; дърводобив и продажба на дървесина; странични ползвания от горите; лесокултурна дейност – залесяването се извършва предимно чрез садене на стандартни фиданки от иглолистни видове, като за целта стопанството разполага със собствен разсадник за производство на фиданки.

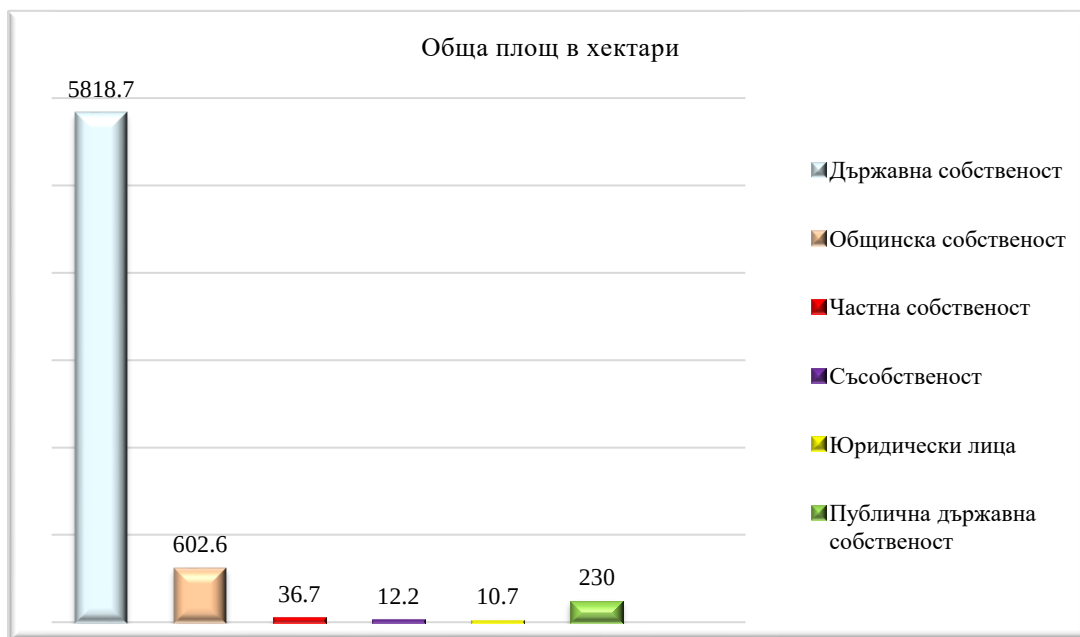
Основните дървесни видове, които се срещат са бял бор, черен бор, бук, дъб, ела и смърч. От храстите са разпространени основно шипката, дряна, леската и люляка. Лесистостта на ДГС „Пещера“ е 93.0% спрямо горската площ.

Разпределението на общата площ в Община Пещера по вид на земите и група гори е както следва:

Таблица II-08. Разпределение на общата площ по вид на земите и група гори, ha

Вид собственост	Иглолистни ha	Широколистни високост., ha	Реконстр., ha	Превръщ., ha	Нискостъблени ha	Всичко, ha
Държавна собственост	1482.7	1633.7	0.0	2522.3	180.0	5818.7
Общинска собственост	31.3	28.2	0.0	396.0	147.1	602.6
Частна собственост	11.6	2.3	0.0	7.5	15.3	36.7
Съсобственост	0.3	0.0	0.0	11.9	0.0	12.2
Юридически лица	9.8	0.0	0.0	0.9	0.0	10.7
Публична държавна собственост	9.9	32.7	0.0	119.0	68.4	230.0

*Източник: ДГС „Пещера“

Фиг. II-13. Разпределение на общата горска площ по вид собственост

Видно от Таблица II-08 и Фиг. II-13, държавните гори са с най-голяма площ, следвани от общинските гори, а с най-малка площ на горите собственост на юридически лица.

Голямо е ловностопанското значение на горите. Екологичните условия благоприятстват развъждането на ценен дивеч – дива свиня, сърна, благороден елен, фазан и др.). От хищниците се срещат основно чакал и лисица. Горите в района на ДГС „Пещера“, като източник на дървесина, странични ползвания (лечебни растения, горски плодове и гъби) и други са от значение за икономиката на общината. Районът на стопанството представлява добра база за развитието на ловно стопанство с дивечови запаси и видово разнообразие.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културно наследство; регулиране на климата.

7. Шум

Шумът е фактор въздействащ силно върху околната среда и живите организми. Няма област и човешка дейност, при които да не се наблюдава шумово излъчване. Шумът в околната среда, причинен от транспортните, промишлените и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните територии и е източник на нарастващите възражения от страна на населението.

Недостатъците в градоустройствените и в транспортно-комуникационните планове, както и неефективното до този момент планиране и управление на акустичната среда от страна на общинските власти, са фактори, които допълнително утежняват акустичния климат в

населените места. Община Пещера не прави изключение в това отношение. Акустичната обстановка се обуславя от наличието на автомобилен транспорт, комунално-битови дейности, промишлени предприятия, увеселителни заведения и др.

Съгласно извършените проучвания в областта, въздействието на нивата на шума се разделят на следните групи:

- ✓ шум, чието ниво е над 120 dB(A) се счита, че поврежда слуховите органи;
- ✓ шум с ниво 100 – 120 dB(A) за ниските честоти и 80 – 90 dB(A) за средните и високите честоти може да предизвика необратими изменения в органите на слуха и при трайно излагане да доведе до болестно състояние;
- ✓ шум с ниво 50 – 80 dB(A) затруднява разбираемостта на говора;
- ✓ шум с нива около 50 – 60 dB(A), оказват вредно влияние върху нервната система на човека и смущават неговия труд и почивка.

В страната определянето на състоянието на шумовото натоварване в урбанизираните територии се осъществява чрез Национална система за мониторинг на шума в околната среда. Функционирането на системата е регламентирано с Наредба № 54 от 2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн., ДВ, бр. 3 от 2011 г.).

От 1 януари 2006 година е в сила Закон за защита от шум в околната среда (ЗЗШОС), Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005 г. До тогава липсваха специални нормативни разпоредби, уреждащи ясно и недвусмислено задълженията на отделните институции, относно контрола, оценката и управлението на шума в околната среда.

Анализът на съвременната акустична картина показва, че най-значително въздействие на шумовия фактор се наблюдава в големите градове на страната с население над 100 000 жители. За тези агломерации, в които не попада Община Пещера, съгласно ЗЗШОС е необходимо да бъдат изготвени стратегически карти за шум в околната среда. Стратегическата карта за шум определя местата с констатирано превишаване на стойностите на даден показател за шум, което може да предизвика вредно въздействие върху здравето на хората.

ЗЗШОС не се прилага за шума: предизвикан от лицето, подложено на неговото въздействие; предизвикан от домашни дейности; предизвикан от съседи в жилищни сгради; на работните места; в транспортните средства; в зоните за военни действия. Компетенциите на съответните държавни органи и органите на местното самоуправление, съгласно Закона за защита от шума в околната среда, са както следва:

- ✓ Министърът на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума излъчван от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.
- ✓ Министърът на здравеопазването, чрез съответните органи на регионално ниво,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

организира:

- създаването, функционирането и ръководството на националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии в съответствие със Закона за здравето;
- извършването на оценка на вредните ефекти на шума върху здравето на населението;
- извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум.

Съгласно чл. 22 от ЗЗШОС, Кметовете на общини:

- упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство и за спазване на забраната по чл.16а, ал. 5 от ЗЗШОС (Забрана за излъчването на шум по време на строителство за времето от 14.00 до 16.00 ч. и от 23.00 до 8.00 ч);
- упражняват контрол за спазване изискванията на Закона в тихите зони и урбанизираните територии;
- организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми;
- упражняват контрол за спазване изискванията на чл. 16а, ал. 1 (Забрана за зареждане на обекти за производство, съхраняване и търговия и на обекти в областта на услугите, разкрити и разположени в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, както и в жилищни сгради с повече от едно жилище и сгради със смесено предназначение, за времето от 23.00 до 8.00 ч.) и ал. 6 и чл. 16б, ал. 1.
- при необходимост от извършване на измерване на нивото на шума, контролът се осъществява съвместно с Регионална здравна инспекция (РЗИ).

Наднормено излъчване на шум в околната среда

В Община Пещера няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и нивото на шума в мястото на въздействие. Общината няма и разработен план за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околна среда.

Източници на шум

Акустичният режим в населените места се формира от различни източници на шум: транспорт, промишлена, строителна и търговска дейност, спортни и детски площадки, озвучителни уредби и др.

„Промислени източници на шум“ са инсталациите и съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по Приложение № 4 към чл.117, ал. 1 на *Закона за опазване на околната среда (ЗООС)*.

„Локални източници на шум“ са търговските обекти, увеселителните заведения, сервизите за услуги и други, разположени на територията, определена като урбанизирана територия по Закона за устройство на територията (ЗУТ).

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

➤ **Източници на шум от транспорт**

Най-голям дял в оформянето на цялостния акустичен режим в Община Пещера заема транспортният шум. Увеличаването на броя на частните моторни превозни средства, води до значително повишаване на общия шумов фон. През Община Пещера преминават републикански път 37 от II клас и републикански път 337 от III клас. Дължината на републиканските пътища е 3.5 km.

Дължината на Общинската пътна мрежа е 37.4 km и същата е в сравнително добро състояние. Като слабост може да се отчете липсата на обходни пътища, поради което автомобилният трафик преминава през населените места.

Железопътният транспорт не оказва влияние върху акустичната среда на Община Пещера, тъй като единствената изградена железопътна линия е Пловдив - Пещера.

Общината предприема редица мерки за ограничаване на шумовото натоварване в града и въпреки това уличният шум се запазва на високо ниво. Този факт се свързва с непрестанно нарастващия брой автомобили, неизправност на моторните превозни средства, недостатъчно екраниране на транспортния шум и др.

➤ **Източници на шум от битов характер**

На второ място са локалните източници на шум и шума от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, комунално-битови дейности и др.

По отношение на източниците на шум от битов характер съгласно общинската Наредба за обществения ред, чистотата и специализираната закрила на деца на обществени места чл. 3, т.1, се забранява извършването на дейности, причиняващи шум, отделяна на прах замърсявания и др.

Следващият по значение фактор, влияещ върху акустичната среда на града е шумът излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, сервиси за услуги и др. разположени на урбанизираната територия. Контролът върху шума в околната среда, причинен от локални източници на шум на територията на общината се контролира от РЗИ – Пазарджик.

➤ **Индустриален шум**

Промишлеността в общината е представена от предприятия на химическата, винарската, обувната, шивашката и дървообработващата промишленост.

Преработваща промишленост

- Основният представител на химическата промишленост в Община Пещера е „Биовет“ АД с предмет на дейност: производство и реализация на продукти за ветеринарната практика и селското стопанство, с богат асортимент от препарати, главно антибиотици и стимулатори, обезпечаващи ефективна профилактика и лечение на селскостопанските животни. Дружеството произвежда и препарати за растителна защита, както и лекарства за хуманната медицина. Това е най-голямото

предприятие на Балканския полуостров от този сектор. Оборудването в завода е високо технологично и продукцията му е изключително конкурентноспособна и ориентирана предимно на международните пазари.

- Хранително-вкусовата промишленост е представена от ВП Брандс Интернешънъл (Винпром Пещера) АД -производител на вина и високоалкохолни напитки, които имат много добър прием на вътрешния и външни пазари.
- Лека промишленост - Обувното производство заема голяма част от микро и малките фирми в общината и значителна част от населението работи в този отрасъл. Поради тази причина, отрасълът се характеризира с приоритет за развитието на промишлеността в Община Пещера.

На територията на общината се намират и дървообработващи фирми, шивашки фирми, металообработващи фирми и др.

Население подложено на въздействие

Най-силно засегнати от транспортния шум са териториите, разположени непосредствено до пътните трасета. Останалите терени са засегнати в различна степен, в зависимост от разстоянието до пътното трасе и наличието на прегради по пътя на разпространение на шума (сгради, огради, и др. елементи). Зона с акустичен дискомфорт в града е и централната градска част, обхваната от вътрешния транспортен периметър, където са разположени повечето административни институции, учебни и здравни заведения и др.

Регионалните здравни инспекции са органите, които ежегодно изготвят шумови характеристики на населените места. Чрез тези характеристики се извършва комплексна оценка на шумовото натоварване на всички областни градове в страната, включително и на някои по-големи населени места.

РИОСВ-Пазарджик контролира шума, излъчван в околната среда от дейността на промишлени инсталации и съоръжения. Измерванията на нивата на шум се осъществяват по утвърдена от МОСВ, Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие. Съгласно ЗЗШОС, обектите трябва да осъществяват дейността си по начин, който да не допуска излъчване на шум в околната среда над граничните стойности, регламентирани в таблици 1 и 2 на Приложение № 2 на *Наредба №6/26.06.2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението* (Обн., ДВ, бр.58/18.07.2006г.). Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба №6/2006г. са посочени в Таблица II-09.

Табл. II-09. Гранични стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шума в dB (A)		
	ден	вечер	нощ
Жилищни зони и територии:	55	50	45
Смесени централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения	45	35	35
Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

За гражданите проблем се явява шумът от търговски обекти и развлекателни заведения, намиращи се в жилищни сгради или в непосредствена близост до тях.

С Наредба №4/27.12.2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство (Обн., ДВ, бр.6/19.01.2007 г.) се цели в процеса на проектиране да се осигури защита от шум и достигане на граничните стойности в помещенията на жилищните и обществени сгради. Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба № 6/2006 г. са посочени в Таблица II-10.

Таблица II-10. Гранични стойности на нивата на проникващ шум в помещения на жилищни сгради, сгради със смесено предназначение и обществени сгради, включително обекти с обществено предназначение

Предназначение на помещенията	Еквивалентно ниво на шума, dB (A)		
	ден	вечер	нощ
Стаи и операционни зали в лечебни заведения	30	30	30
Жилищни стаи, занимални и спални помещения в детските заведения, спални помещения в общежития, стаи за настаняване в места за настаняване по смисъла на § 1, т. 9, буква "в" от допълнителните разпоредби на Закона за здравето	35	35	30
Лекарски кабинети в лечебни заведения, зали за конференции, зрителни зали на театри и кинозали	40	40	35
Класни стаи и аудитории в учебни заведения, заведения за научноизследователска дейност, стаи за обучение в школи и центрове за работа с деца,	40	40	40

Предназначение на помещенията	Еквивалентно ниво на шума, dB (A)		
	ден	вечер	нощ
читални			
Работни помещения в административни сгради	50	50	50
Зали за консумация в обекти за обществено хранене, фойета на театри и кинозали, клубове, бръснарски, фризьорски и козметични салони, ателиета за татуировки и поставяне на обеци и други подобни изделия на различни части на тялото, балнеолечебни (медикул СПА) центрове, СПА центрове, уелнес центрове и таласотерапевтични центрове и сауни	55	55	55
Търговски зали на магазини, зали за пътници в гари	60	60	60

Изводи:

Към настоящият момент в Община Пещера няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и нивото на шума в местата на въздействие. Някои от фирмите разположени на територията на общината извършват собствени периодични измервания (СПИ) на шум в околната среда.

Ежегодно със средства от общинския и републикански бюджети, както и със средства по оперативни програми се извършват дейности по обновяване, реконструкция, рехабилитация и поддържане на улични и тротоарни настилки, благоустройство на крайпътните и междублоковите пространства и поддържане на териториите определени за зелени площи с цел ликвидиране на потенциални източници на шум.

С цел минимизиране на шумовите емисии се реализират и проекти по изграждане и възстановяване на зони за отдих, изграждане на пешеходни алеи, детски кътове, засаждане на подходяща дървесна растителност.

Насоки и мерки за намаляване на шумовото натоварване в селищата съгласно действащото екологично законодателство:

- Реконструкция и ремонти на пътните настилки и осъществяване на контрол за качеството на изпълнение на основните и текущи ремонти и реконструкции на уличните настилки и улична мрежа;
- Регулиране на пътния трафик в гр. Пещера чрез подходяща организация на движението;
- Поддържане на дървесната и храстова растителност в общината и засаждане на нови подходящи видове;
- Упражняване на контрол върху планирането, изграждането и експлоатацията на обектите, източници на интензивен шум, обектите, подлежащи на усилен шумова защита и факторите, влияещи върху формирането на акустичната среда.

По отношение на шума, проекта за ОУП на Община Пещера предвижда запазване на съществуващите крайпътни озеленени площи с изолационни и защитни функции. При необходимост (липса на теренни възможности за плочно шумозащитно озеленяване в

населените места и селищните образувания), в правилата за прилагането на ОУПО се включва изискване за задължително реализиране на защитно озеленяване в границите на самите прилежащи на пътя/улицата УПИ и/или изграждане на изкуствени шумозищитни екрани. Изолационно озеленяване се изгражда и в обхвата на зоните и терените за производствено-складови дейности, генериращи шум, в частите им, прилежащи на жилищните територии в населените места. С подробните устройствени планове и генералните планове на производствените обекти, източниците на производствен шум се локализируют по начин, който да осигурява необходимия защитен сервитут в обхвата на промишленото съсредоточие, респ. производствената зона.

8. Зелени площи в Община Пещера

Развитието на зелената екосистема на територията на общината оказва положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата.

Обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото поддържане, опазване и развитие на зелената система на територията на Община Пещера се уреждат с *Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Пещера* (Приета с Решение № 154/29.10.2020г., изм. и доп. с Решение № 196/28.01.2021г. на Общински съвет- Пещера.

Планирането на зелената система на територията на община се извършва с Общ устройствен план (ОУП) и Подробни устройствени планове (ПУП). С ОУП на Община Пещера и правилата за прилагането му се определят територии, устройствени зони и самостоятелни терени за озеленяване, както и специфични правила и нормативи за тяхното устройство и застрояване. Зелената система в границите на урбанизираните територии включва всички паркови пространства и озеленени площи, в които се реализира ежедневиият отдиш на населението.

Съгласно проект за Общ устройствен план на Община Пещера зелените площи в общината възлизат на около 191 220 m². В това число:

- Паркове и градини – 29 броя с обща площ 95 800 m².
- Градини и паркове с ограничено ползване - 12 броя – 26 420 m².
- Зелени площи със специално предназначение – 3 броя – 69 000 m².

По-голяма част от тези площи се намират на територията на гр. Пещера с обща площ от 121 ha.

Регулационните отреждания на подробните планове на населените места осигуряват достатъчни площи за обществено озеленяване.

Съгласно регистъра на публичната зеленина в гр. Пещера, озеленените площи са както следва:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Таблица II-11. Зелени площи в гр. Пещера

Описание	Пореден номер
Зеленина и трафопост ул. "Стефан Кънчев" кв.9 УПИ - XI	1
Зеленина ул. "Стефан Кънчев" кв.9 УПИ - XV	2
Зеленина ул. "Стефан Кънчев" кв.11 УПИ - X	3
Озеленяване ул. "Хан Пресиян" кв.25 УПИ - XXVII	4
Озеленяване ул. "Хан Пресиян" кв.25 УПИ - XXVIII	5
Детски парк ул. "Симон Налбант" кв.27 УПИ - VII	6
Парк ул. "Георги Къосеиванов" кв.83 УПИ - I	7
Зеленина ул. "Георги Къосеиванов" кв.83 УПИ - III	8
Зеленина п-д "Христо Ботев" кв.101 УПИ - I	9
Зеленина ул. "Васил Левски" кв.120 УПИ - IV	10
Зеленина ул. "Михаил Такев" кв.147 УПИ - III	11
Зеленина и трафопост ул."Младост" кв.178 УПИ - VII	12
Зеленина ул. "Иглика" кв.182 УПИ - I	13
Зеленина ул. "Здравец" кв.196 УПИ - II	14
Зеленина ул. "Свобода" кв.199 УПИ - XI	15
Озеленяване ул. "Свобода" кв.199 в УПИ - X	16
Зеленина ул. "Свобода" кв.199 Д УПИ - XI	17
Зеленина ул. "Ангел Калоянов" кв.205 УПИ - XXVIII	18
Зеленина ул."Ангел Калоянов" кв.205 УПИ - XXIX	19
Зеленина Разширение "Север –Копривец" кв.207 УПИ - X	20
Зеленина Разширение "Север –Копривец" кв.209 УПИ - IV	21
Зеленина Разширение "Север –Копривец" кв.209 УПИ - XIV	22
Зеленина Разширение "Север –Копривец" кв.210 УПИ - VII	23
Зеленина Разширение "Север –Копривец" кв.210 УПИ - XI	24
Зеленина Разширение "Север –Копривец" кв.222 УПИ - I	25
Зеленина Разширение "Север –Копривец" кв.236 УПИ - XXI	26
Зеленина Разширение "Север –Копривец" кв.237 УПИ - I	27

*Източник: <https://www.peshtera.bg/>

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на населението. Създаването на нови и поддържане на съществуващи алеи, паркове за отдих и кътове за детски игри ще подобри състоянието на околната среда и ще способства за по-добър екологичен комфорт на населението и гостите на общината.

В тази връзка в рамките на Националната кампания „Чиста околна среда“, със средства на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за периода 2018-2021 г. на територията на общината са одобрени и реализирани следните проекти:

- Проект „С уважение към природата“ – СУ „Свети Климент Охридски“, гр. Пещера-2018 г.;
- Проект „Мисия чиста природа – спорт и здраве“ – кметство Капитан Димитриево, общ. Пещера – 2020 г.;
- Проект „Облагородяване на зелени площи и обособяване на кът за отдих и спорт в

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

с. Радилово, общ. Пещера – 2020 г.;

- Проект „Мисия чиста природа - спорт и здраве“ – кметство Капитан Димитриево, общ. Пещера – 2020 г.;
- Проект „Обичам природата и аз участвам – ЦПЛР – ОДК, гр. Пещера – 2021 г.;
- Проект „Екология, естетика и спорт в детска градина Иглика“ – 2021 г.;
- Проект „Живата сила на природата“ - ДГ Слънчо“ гр. Пещера – 2021 г.;

Поддържането на озеленените площи на територията на общината се извършва от служителите на Общинско социално предприятие по озеленяване и служители по програми за временна заетост. Създадено е с Решение на Общински съвет за осъществяване на дейности за подкрепа, осигуряване на заетост и подобряване качеството на живот на лица от уязвими групи. Основните задачи пред това звено са свързани с озеленяването и поддържането на общинските зелени площи - 8 броя паркове и алеи с площ над 100 dka. От създаването на дейността са облагородени паркове и градини, засадени са допълнително много и различни видове цветя, храсти, дървета и друти.

Основни проблеми за зелените площи на територията на Община Пещера:

- Неправомерно паркиране на автомобили в зелените площи на територията на общината;
- Голяма част от междублоковите градинки и зелените площи в кварталите са в лошо състояние;
- Липса на достатъчно финансови средства и техника за поддържане на съществуващата растителност.

Насоки и мерки за опазване и увеличаване на зелените площи съгласно действащото законодателство:

- Провеждане на ландшафтно-формировъчни сечи за оптимизиране гъстотата на растителните индивиди в отделни части на общоградските паркове;
- Изграждане на преградни съоръжения срещу паркирането на моторни превозни средства върху зелените площи;
- Отстраняване на силно увредени и деформирани индивиди от уличното озеленяване;
- Облагородяване, озеленяване и благоустройство на междублокови пространства и обществени зелени площи между жилищните сгради;
- Задължително отстраняване на опасни клони и отделни индивиди в дворните пространства на детски заведения и училища;
- Изпълнение на задълженията съгласно Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Пещера.

9. Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения

Министерството на околната среда и водите, чрез Изпълнителната агенция по околна среда и Регионалните лаборатории за радиационни измервания в Бургас, Варна, Враца, Монтана, Плевен, Пловдив и Стара Загора, осъществява системни наблюдения за радиационното състояние на околната среда в Р България по утвърдена мрежа от пунктове и съответна периодичност.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Показателите, по които се извършват непрекъснати и периодични наблюдения са: радиационен гама фон - мощност на дозата [nGy/h], специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в почви, дънни утайки и отпадъчни продукти [Bq/kg], обща бета-активност и тритий [Bq/l], съдържание на естествен уран [mg/l] и радий-226 [mBq/l] в повърхностни, сондажни и отпадъчни води, обемна специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в аерозолни проби [μ Bq/m³] и [mBq/m³] и концентрация на радон в приземен слой въздух [Bq/m³].

Във връзка с необходимостта от актуализиране на мрежата от радиологичен мониторинг поради настъпили промени на радиационното състояние в райони с обекти потенциални замърсители вследствие на естествена рекултивация, прекратяване и ликвидиране на дейността на наблюдавани обекти, промени в ландшафта на някои мониторингови пунктове и показана устойчивост в стойностите на определяните показатели е издадена Заповед № РД-295/28.04.2017 г. на Министъра на околната среда и водите, с която е утвърдена мрежа за провеждане на радиологичен мониторинг на околната среда, включваща: пунктове, наблюдавани показатели и периодичност.

Радиационен гама-фон

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда, специфична за всеки пункт, област, регион. Известно е, че естествените радионуклиди: уран, радий, торий и продуктите от техния разпад, както и радиоактивните изотопи на калия, рубидия и др., имат широко разпространение в земната кора. Поради своите специфични физико-химични свойства те имат конкретно присъствие в състава на отделните компоненти на околната среда: литосферата (скали, почви), хидросферата (подземни, речни, езерни и морски води), въздуха, флората и фауната.

В резултат от дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон. Към тях следва да се отнесат:

- ✓ отпадъчните води и отбитата скална маса при миннодобивната дейност на тежки и редки метали;
- ✓ газоаерозолните изхвърляния от обектите на атомната енергетика и топлоенергетиката;
- ✓ сгурията и пепелината от топлоцентралите, работещи с твърдо гориво;
- ✓ минералните торове, получени от някои фосфорити;
- ✓ строителните материали.

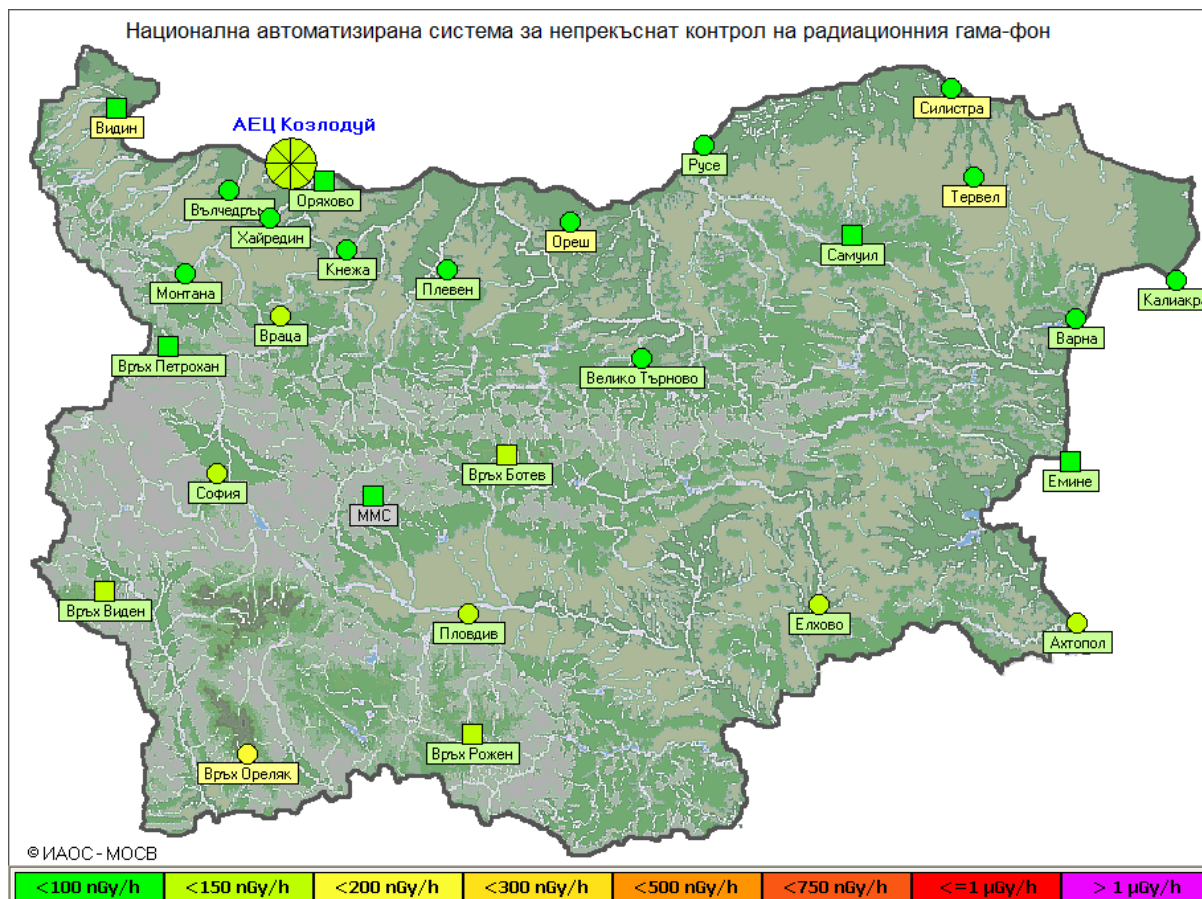
Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол (НАСНК) на радиационния гама - фон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата. Станциите са разположени по цялата територия на страната, работят в непрекъснат режим и изпращат данни в централната станция в ИАОС. Автоматизираната система има за цел своевременното установяване на инцидентно повишаване на радиационния гама-фон.

Конкретни стойности за радиационния гама-фон се публикуват всеки ден на страницата на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), чрез Ежедневен бюлетин за радиационната обстановка.

На територията на Община Пещера не се извършва радиационен контрол. На близкия пункт от НАСНК, в който се следи радиационния гама-фон е Пловдив (Фиг. II-14).

Фиг. II-14. НАСНК на радиационния гама-фон

*Източник: ИАОС

Няма данни за наличие на радиоактивно замърсяване на повърхностните, подземните и питейни води в региона.

Нейонизиращи лъчения

Електрическите и магнитните полета съществуват естествено в природата и са фактор, присъстващ в живота на хората. Познати са много природни източници създаващи електромагнитна енергия, като слънчевото лъчение, бурите, мълниите и електромагнитното лъчение от космическите обекти. Всички тези фактори формират естествения електромагнитен фон на Земята.

С еволюцията на човечеството и развитието на науката и техниката, с развитието на безжичните технологии и социалното поведение на хората, все повече изкуствени източници на електромагнитни полета (ЕМП) съпътстват живота на съвременния човек - уреди за диагностика и лечение в медицината, далекопроводи за пренос на електрическа енергия, навигационните уреди и други. При телевизията, радиото и мобилните комуникации електромагнитните вълни са необходимост, тъй като те са средство за пренасяне на цялата безжична информация и сигнали. Това доведе до появата на множество нови източници на електромагнитни лъчения извън и в населените места.

Съвременните средства за комуникация създават нейонизиращо електромагнитно поле. Това поле е нискоенергийно и неговите честота и мощност не са достатъчни, за да разрушат молекулите в тялото. Нейонизиращото електромагнитно поле е съвсем различно от йонизиращото излъчване, което се асоциира с рентгеновите и гама-лъчите и техните биологични ефекти върху хората. Няма доказателства за нездравословни ефекти от радиочестотните полета, които са под нивата в международно приетите ограничения. Единственият доказан от науката ефект в тази част на честотния спектър (нейонизиращите лъчения) е повишаване на телесната температура, т.нар. топлинен ефект. Този ефект е установен само при определени производствени източници – индукционно загряване на метали, заваряване на диелектрици и други.

Един от най-често срещаните източници на нейонизиращи лъчения са базовите станции на мобилните оператори и радиопредавателните кули – съоръжения, проектирани за предаване на радиосигнали. Тъй като полевата сила бързо отслабва с разстоянието, повечето хора са изложени само на малка част от препоръчителния максимум.

Съгласно действащото законодателство в Република България, нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактори на жизнената среда и подлежат на регистрация и контрол, а обектите, източници на нейонизиращи лъчения са обекти с обществено предназначение и също подлежат на държавен здравен контрол.

Съгласно чл. 36, ал. 3 от Закона за здравето регионалните здравни инспекции създават и поддържат публичен регистър на обектите с обществено предназначение, в т.ч. обектите, източници на нейонизиращи лъчения.

Праговете за ЕМП за населените места само в радиочестотния и микровълновия обхват у нас се регламентират с *Наредба №9/1991г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти* (Обн. ДВ. бр. 35 от 3 Май 1991 г., попр. ДВ. бр. 38 от 14 Май 1991 г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.). Съгласно наредбата се определят нормите и изискванията за защита на населението от вредното въздействие на електромагнитни полета в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz, при които се извършва предварителен санитарен контрол и определяне на хигиенно-защитна зона (ХЗЗ) около излъчващия обект, което е от компетенцията на Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА). Контролните измервания на стойностите на ЕМП при въвеждане в

експлоатация се извършват от акредитирана лаборатория, съвместно с контролните органи, съгласно Наредба №9/1991 г.

Съгласно наредбата, излъчвателите на енергия на ЕМП (радио- и телевизионни предаватели и ретранслатори, радиолокаторни и навигационни станции и др.) се разполагат така, че напрегнатостта и плътността на мощност на ЕМП в района на населените територии да не превишават пределно допустимите нива, посочени в Наредба №9/1991г. и Таблица II-12.

Таблица II-12. Пределно допустими нива на напрегнатостта и на плътността на енергийния поток на ЕМП в населена територия

№ по ред	Честотния обхват, в който работи излъчвателят	Пределно допустимо ниво
1.	от 30 до 300 kHz	25 V/m
2.	от 0.3 до 3 MHz	15 V/m
3.	от 3 до 30 MHz	10 V/m
4.	от 30 до 300 MHz	3 V/m
5.	от 0.3 до 30 GHz	10 μ W/cm ²

Източниците на ЕМП на територията на Община Пещера са: подстанции за високо напрежение; електропроводи; трафопостове, захранващи жилищни квартали; радиопредаватели, базови централи за мобилни комуникации на мобилните оператори; радарни системи на МВР и др. Към източниците на ЕМП, които могат да създадат здравни проблеми на населението, могат да се отнесат и уредите за ежедневна употреба като: монитори на компютри, битови електрически уреди, медицинска апаратура за диагностика и лечение, мобилни телефони и т.н.

Регистрираните обекти, източници на нейонизиращи лъчения, включени в Регистъра на обекти с обществено предназначение на РЗИ – Пазарджик за територията на Община Пещера са посочени в Таблица II-13.

Таблица II-13. Регистрирани обекти, източници на нейонизиращи лъчения в Регистъра на РЗИ-Пазарджик, за територията на Община Пещера

Община	Брой станции на мобилни оператори	Разпределение на обектите източници на ЕМП, според собственика			
		„Космо България Мобайл“ ЕАД	„БТК“ ЕАД	„Мобилтел“ ЕАД	„Теленор България“ ЕАД
Община Пещера	10	4	3	1	2-

*Източник: РЗИ гр. Пазарджик

Съгласно Доклад с анализ на резултатите от мониторинг и контрол на нейонизиращи лъчения на РЗИ-Пазарджик, през 2020 г. е извършен планиран мониторинг на ЕМП на обекти източници на нейонизирани лъчения разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради в гр. Пещера.

За територията на Община Пещера мониторинг е извършен в Базова станция № 3259 „Пещера 3“, оператор: „Теленор България“ ЕАД, разположена на ул. „Стефан Кънчев“ №25, кв. 5, УПИ Х-71, сграда с идентификатор 56277.502.22.3, гр. Пещера; Базова станция № 0102 „Налбант“, оператор: „Мобилтел“ ЕАД, разположена в гр. Пещера, ул. „Симон Налбант“ №48, вх. Б и Приемно-предавателна станция PD 2900-С, с оператор: „БТК“ ЕАД, разположена в гр. Пещера, ул. „Михаил Такев“ № 61. При пределно допустимо ниво на плътност на енергиен поток S /плътност на мощност/ $S = 10 \mu\text{W}/\text{cm}^2$ няма установени превишения при нито едно от извършените измервания. Измерените полета съответстват на действащите норми на *Наредба № 9 от 14.03.1991 г. на МЗ за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (обн., ДВ, бр. 35 от 1991 г.)* и следователно при експлоатацията им не съществува здравен риск за населението.

Насоки и мерки за контрол на радиационната обстановка съгласно действащото екологично законодателство:

- Оптимизиране и усъвършенстване на взаимоотношенията между мобилните оператори, обществеността и общинските органи;
- Мониторинг на ЕМП от безжичните комуникации на населените места на Община Пещера.

10. Управленски ресурси

В Община Пещера общинската администрация е организирана на ниво дирекции и отдели. Административното ръководство се осъществява от секретар, заместник кметове и главен архитект, които са на пряко подчинение на Кмета. Организацията на дейността, функционалните задължения и числеността на административните звена в общинската администрация, са определени в утвърденият със Заповед на кмета на Община Пещера *„Устройствен правилник на общинска администрация - Пещера“*.

В управленско – организационно отношение в Община Пещера е налице йерархична структура от функционален тип. Общинската администрация е разделена в две основни направления – „Обща администрация“ и „Специализирана администрация“.

Общата администрация е организирана, както следва:

1. Отдел „Административно-правно и информационно обслужване“
2. Дирекция „Финанси и човешки ресурси“. Дирекцията се състои от два отдела:
 - Отдел „Финанси и човешки ресурси“;
 - Отдел „Местни приходи“.

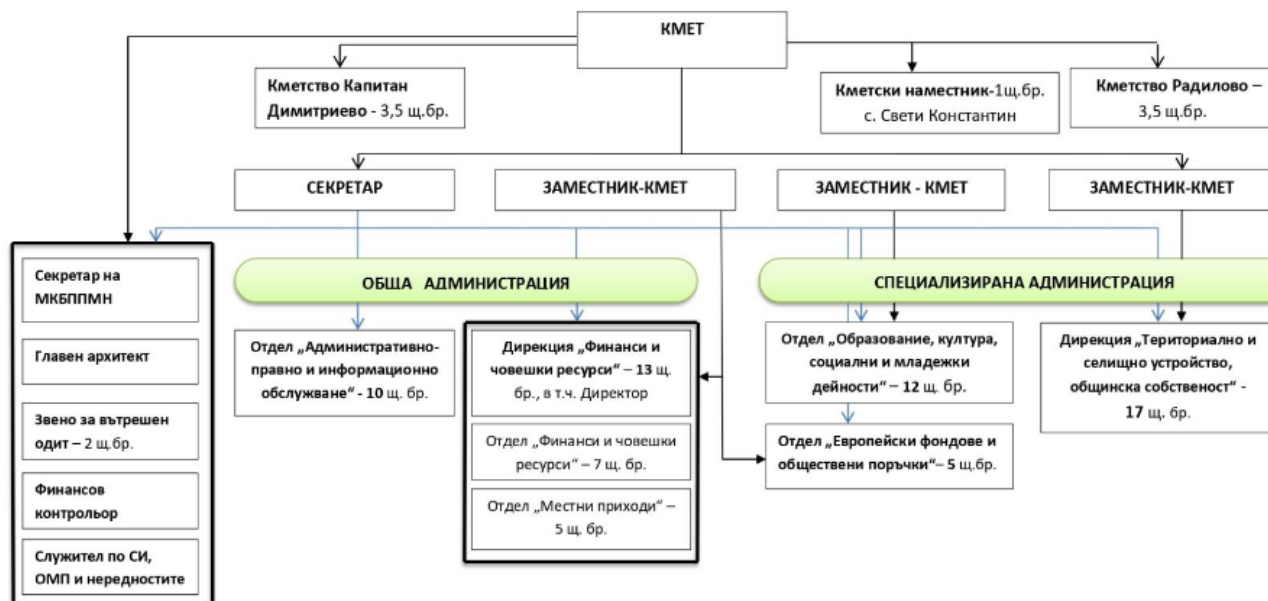
Специализираната администрация е структурирана, както следва:

1. Дирекция „Териториално и селищно устройство, общинска собственост“
2. Отдел „Образование, култура, социални и младежки дейности“
3. Отдел „Европейски фондове и обществени поръчки“

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Фиг. II-15. Структура на общинска администрация Пещера

Съгласно чл. 15, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (Обн. ДВ. бр. 91 от 25 Септември 2002 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.42 от 07.06.2022 г.), Кметовете на общини провеждат държавната политика по опазване на околната среда на местно ниво, като в задълженията им са вменени следните дейности:

- ❖ информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;
- ❖ разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- ❖ организират управлението на отпадъци на територията на общината;
- ❖ контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- ❖ организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- ❖ определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;
- ❖ организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- ❖ определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
- ❖ осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- ❖ определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

➤ Структура на администрацията в сектор опазване на околната среда

В Община Пещера основните функции, свързани с политиката по опазване на околната среда, са в компетенциите на Дирекция „Териториално и селищно устройство, общинска собственост“ от специализираната администрация и се изпълняват основно от мл. Експерт СГВСЕ и Специалист „Околна среда“. Задълженията в това направление се свеждат до следното:

- Организира изготвянето на програми, стратегии и планове за устойчиво развитие по отношение на околната среда;
- Координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РЗИ, ДВСК, РДНСК, ОДП, както и с:
 - а) неправителствените екологични и природозащитни организации и движения,
 - б) научната общност (висшите училища и университети), частните и държавни фирми, неправителствените организации и със специалисти в областта на екологията;
- Организира, разяснява, предупреждава и осведомява широката общественост по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите, свързани с тях, чрез всички средства за масова информация;
- Разработва, провежда и контролира мероприятията касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината;
- Въвежда ефективна система за управление на отпадъците;
- Подготвя проекти на договори за дейността по сметопочистването, сметоизвозването, поддържането на депата за твърди отпадъци и осъществява контрол по същата дейност;
- Упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, тяхното стопанисване от граждани, физически и юридически лица;
- Изготвя и реализира програма за решаване на проблемите, свързани с бездомните кучета.

С Решение № 389/30.09.2009 г. на Общински съвет е създадено Общинско предприятие „Чистота и поддържане на общинската инфраструктура“ с предмет на дейност: сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на битови отпадъци; зимно поддържане, снегопочистване и опесъчаване; поддържане на общинската инфраструктура и обекти общинска собственост; почистване на канавки по общинските пътища.

В състава на Общински съвет - Пещера функционира Комисия по „Опазване на околната среда, селско и горско стопанство“, състояща се от председател и 8 членове общински съветници.

➤ **Общинска нормативна уредба в областта на околната среда**

Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Пещера (Приета с Решение № 402/29.07.2013г. на Общински съвет - Пещера , изм. и доп. с Решение № 432/29.09.2022г. на Общински съвет-Пещера)

С Наредбата се уреждат управлението на отпадъците на територията на Община Пещера като съвкупност от права и задължения, действия и дейности на физическите и юридическите лица и едноличните търговци, свързани с образуването и третирането на отпадъците, както и контрола върху тези дейности. Наредбата има за цел предотвратяване или намаляване на вредното въздействие върху човешкото здраве и околната среда, като изпълнението ѝ се осъществява в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове. Регламентира се извършването на дейностите по изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на видове отпадъци на територията на общината. С Наредбата се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други.

Наредба за определянето и администрирането на местни такси и цени на услуги на територията на Община Пещера (Приета с Решение № 83 от 28.05.2020г. на Общински съвет- Пещера, посл. изм. и доп. с Решение № 496/26.01.2023г.на Общински съвет - Пещера)

Тази наредба уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местните такси и цени на предоставяни на физически и юридически лица услуги, реда и срока на тяхното събиране на територията на община Пещера. Такса за битови отпадъци се заплаща за извършени от общината услуги по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране, третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно за сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистота на териториите за обществено ползване.

Наредба за обществения ред, чистотата и специализирана закрила на деца на обществени места (Приета с Решение №546/27.05.1999г., посл. изм. и доп. с Решение № 110/26.05.2016г. на Общински съвет гр.Пещера)

Наредбата има за цел опазване на обществения ред, специализирана закрила на деца на обществени места, поддържане чистотата, тревната и декоративна растителност, и общинското имущество, извършването на търговия и услуги на територията на Община Пещера, опазване и възпроизводство на околната среда и обществения ред. С Наредбата се забранява извършването на дейности, причиняващи шум, отделянето на прах, вибрации, излъчвания, замърсявания и други, надвишаващи допустимите норми, съгласно действащото законодателство на Република България; използването не по предназначението им и повреждането на пътните, тротоарните, градинските и паркови

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

настилки, улични и паркови осветителни тела, скулптурно-декоративни елементи, паркови и архитектурни елементи, съдове за смет, обществени чешми, и др., освен в предвидените в други наредби случаи и при посочените там условия; изхвърлянето на смет и отпадъци извън определените за разделно събиране съдове, на местата където са налични; изхвърлянето в съдовете за смет на пожароопасни, избухливи, и вредни за здравето вещества, строителни отпадъци, твърди и обемисти предмети, които задължително следва да се извозват с други превозни средства, за да не се повреждат сметосъбирачните машини; премахване (отсичане) и повреждане на декоративни и др. дървесни видове по тротоарите, парковете и крайселищните зони без разрешение от Общината; пашата на животни в паркове, градини, улично озеленяване на населените места и стадионите. На нарушителите на наредбата се налагат глоби.

Наредба за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях (приета с Решение № 309 /27.02.2013г.на Общински съвет - Пещера)

С наредбата се уреждат условията и редът за принудително изпълнение на влезли в сила заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях издадени от Кмета на Община Пещера или упълномощено от него длъжностно лице, на основание чл. 225а , ал.3 от ЗУТ. По реда на тази наредба принудително се изпълняват и разпореждания за поправяне или възстановяване на незаконно премахнати строежи, части от тях или отделни видове строителни работи. Наредбата изисква окончателното почистване на строителната площадка от строителните отпадъци, получени при премахването на незаконен строеж, и възстановяването на терена се извършва от общината за сметка на адресата на заповедта.

Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Пещера (Приета с Решение № 154/29.10.2020г. , изм.и доп. с Решение № 196/28.01.2021г. на Общински съвет- Пещера)

С тази наредба се уреждат обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото поддържане, опазване и развитие на зелената система на Община Пещера. Зелената система на Община Пещера е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места в нея независимо от формите на собственост. Общинският съвет на Община Пещера чрез бюджета на общината осигурява необходимите средства за поддържане на декоративната растителност в общинските зелени площи. Всички граждани на общината са длъжни да опазват зелените площи, независимо от тяхната собственост. Опазването на зелените площи включва: полагане на постоянни грижи за поддържане в добро състояние на зелените площи и недопускане на действия или бездействия, които водят до увреждане или унищожаване на зелените площи, настилките, водните площи и парковите съоръжения.

➤ **Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда**

За решаване на проблемите свързани с околната среда, общинската администрация си сътрудничи с централни, регионални и местни органи на ведомства фирми и др.

Регионалните органи на централните ведомства, с които общината сътрудничи по въпросите за опазване на околната среда са: Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Пазарджик, Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Пазарджик, Басейнова дирекция Източноевропейски район гр. Пловдив, Областна дирекция „Земеделие” - Пазарджик, Териториално статистическо бюро към НСИ, Областна дирекция по безопасност на храните - Пазарджик.

➤ **Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО**

Община Пещера работи съвместно с останалите общини от област Пазарджик, предимно по проблемите, свързани с управлението на отпадъците. Община Пещера е член на Регионалната система за управление на отпадъците - Регион Пазарджик заедно с общините Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Ракитово и Септември, чрез използване на общо регионално депо за депониране на отпадъци в землището на с. Алеко Константиново, Община Пазарджик.

С въвеждане на регионалната система (2018 г.), дейностите по управление на отпадъците се решават на регионално ниво. Новата общинска политика за управление на отпадъците налага, както координиране с регионалната система, така и активно участие в установяването и развитието на регионалната организация. Чрез създаване на Сдружението всички общини, участващи в него си поделят разходите по поддръжката, експлоатацията и мониторинг на съоръженията и вземат общи решения за бъдещото третиране на отпадъците.

С цел реализиране на конкретни екологични проекти или мероприятия общината призовава за свои партньори както неправителствения сектор и обществеността, така и организации на местно, регионално и национално ниво.

➤ **Информирание на обществеността**

Информирание на обществеността и обществени консултации за изпълнение на политиките и ангажиментите на общината за опазване на околната среда в т.ч. и управление на отпадъците се осъществява главно, чрез публикуване на информация, в т.ч. (програми, наредби, отчети, регистри, графици, съобщения за предстоящи събития и кампании) на интернет страницата на общината.

Ежегодно се провеждат кампании за събиране/предаване на ИУЕЕО, НУБА, гуми, отработени масла и др. вид отпадъци. Съобщение за организираните кампании се публикува на интернет страницата на общината.

В правомощията на Дирекция „Териториално и селищно устройство, общинска собственост“ в Община Пещера е да организира, разяснява, предупреждава и осведомява широката общественост по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите, свързани с тях, чрез всички средства за масова информация.

➤ **Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда (въздух, води и др.)**

Наблюдение и контрол върху качеството на атмосферния въздух на територията на Община Пещера се осъществява от Мобилна автоматична станция (МАС) на регионална лаборатория (РЛ) – Пловдив към ИАОС. Наблюденията се извършват периодично, съгласно утвърден годишен график от Министъра на околната среда и водите. Последните измервания са проведени през 2020 г., като резултатите от изпитванията са отразени в Протоколи издадени от регионалната лаборатория. Мобилната станция се е намирала пред сградата на общината.

➤ **Услуги, предоставяни от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут**

- *Управление на отпадъците*

На територията на Община Пещера, организираното събиране и транспортиране на отпадъците се извършва от структурите на общинско предприятие „Чистота и поддържане на общинската инфраструктура“, като се обслужват всички населени места на територията на общината. Предприятието е създадено с Решение № 389/30.09.2009 г. на Общински съвет-Пещера, с предмет на дейност:

- сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на битови отпадъци;
- зимно поддържане, снегочистване и опесъчаване;
- поддържане на общинската инфраструктура и обекти общинска собственост;
- почистване на канавки по общинските пътища.

Дейността по събиране и транспортиране на отпадъци се извършват на основание Регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО, последно изменен с Решение № 07-РД-193-05/30.06.2022 г. на РИОСВ-Пазарджик.

Община Пещера е организирала разделното събиране на МРО (в т.ч. излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА); дейности по събиране, транспортиране, съхранение и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), както и за сътрудничество в областта на разделното събиране на излезли от употреба гуми (ИУГ). Периодично общината организира кампании, за които населението предварително е информирано чрез средствата за масово разпространение в общината. Общината има сключени договори за разделно събиране на отпадъци от опаковки, текстил, отработени масла и нефтопродукти.

През 2021 г. Община Пещера изгради и оборудва три площадки за безвъзмездно предаване на отпадъци от домакинства, с цел нерегламентирано изхвърляне на отпадъци на територията на общината.

- *Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води*

ВиК услугите на територията на общината се осъществяват от „Водоснабдяване, канализация и строителство“ (ВКС) ЕООД като ВиК оператор. Стопанисването, поддръжката и експлоатацията на ПСОВ – Пещера и ПСОВ „Капитан Димитриево“ се осъществява също от „ВКС“ ЕООД, гр. Пещера.

– *Озеленяване и чистота на населените места*

Поддържането на озеленените площи на територията на общината се извършва от служителите на Общинско социално предприятие по озеленяване. Създадено е с Решение на Общински съвет за осъществяване на дейности за подкрепа, осигуряване на заетост и подобряване качеството на живот на лица от уязвими групи. Основните задачи пред това звено са свързани с озеленяването и поддържането на общинските зелени площи - 8 броя паркове и алеи с площ над 100 dka. От създаването на дейността са облагородени паркове и градини, засадени са допълнително много и различни видове цветя, храсти, дръвчета и други.

Насоки и мерки за повишаване на управленските фактори съгласно действащото екологично законодателство:

- Получаване на външна подкрепа за институционално укрепване на администрацията;
- Важна оценка за възможностите на една община да решава въпросите, свързани с опазване на околната среда е привличането на допълнителни финансови средства;
- Обучение и повишаване на квалификацията на административния персонал.

11. Икономически показатели

Икономиката на Община Пещера има промишлено-аграрна структура. Структуроопределящите отрасли са химическата, винарската, обувната, шивашката и дървообработващата промишленост. Главният предмет на фирмите са производство, търговия, услуги и доставка на хранителни продукти. По данни на Плана за интегрирано развитие на Община Пещера за периода 2021-2028 г., най-многобройни са дружествата, които оперират в сектор търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, следвани от тези в преработвателната промишленост, транспорта и селското стопанство.

Обувното производство заема голяма част от микро и малките фирми в общината и значителна част от населението работи в този отрасъл. Поради тази причина, отрасълът се характеризира с приоритет за развитието на промишлеността в Община Пещера.

11.1. Развитие на отделните отрасли в общината

➤ **Селско стопанство**

Селското стопанство има съществено място в местната икономика. Релефът и климатът в общината дават благоприятни възможности за развитие и на животновъдството.

Състоянието и развитието на лозарството е сравнително добро. Овощарството и зеленчукопроизводството са в сравнително по-лошо състояние.

Добри са възможностите за развитие на животновъдството в Община Пещера. Като приоритетни области могат да бъдат посочени развитието на екологично животновъдство, усъвършенстване на пазара и осигуряване на експортна ориентация на производителите.

➤ **Промисленост**

Промислеността в общината е представена от предприятия на химическата, винарската, обувната, шивашката и дървообработващата промишленост.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Основният представител на химическата промишленост е завод „Биовет“ АД с предмет на дейност: производство и реализация на продукти за ветеринарната практика и селското стопанство, с богат асортимент от препарати, главно антибиотици и стимулатори, обезпечаващи ефективна профилактика и лечение на селскостопанските животни. „Биовет“ АД произвежда и препарати за растителна защита както и лекарства за хуманната медицина.

Хранителната промишленост е представена от ВП Брандс Интернешънъл („Винпром Пещера“) АД - производител на вина и високоалкохолни напитки; сладкарски цехове, производство на хляб и хлебни изделия и др.

Към леката промишленост се отнасят шивашките фирми в общината, работещи основно за чужди пазари; дървообработващите фирми занимаващи се с производство на мебели и др.; производители на капачки за хранително-вкусовата промишленост; производство на битови печки и камини за отопление; обувно производство, което заема голяма част от микро и малките фирми в общината и значителна част от населението работи в този отрасъл, който се очертава като приоритетен.

➤ Туризм

Развитието на туризма в гр. Пещера е обусловено от историческото наследство, геоложки строеж, климат, природни феномени и животински видове, характерни за района, както и от изградената инфраструктура и материална база. Община Пещера привлича посетители с красивата си природа и разнообразието от културно-исторически забележителности. В общината са налице условия, както за зимни почивки, така и за планински походи, екотуризм и възстановителна релаксация сред природата. Популяризиране на туристическия потенциал на град Пещера, утвърждаването и постигането на устойчиво развитие на туризма в общината са сред основните приоритети на Община Пещера.

Близко до града са разположени защитени местности, резерват – „Купена“, пещерите „Снежанка“ и „Юбилейна“.

Летовище „Свети Константин“ по настоящем с. Свети Константин е емблематичен и с утвърдени традиции курорт на Пещера – неразделна част от общественно-икономическия и спортно-туристически живот на общината. Първите вили в летовището са построени предимно от и за жители на Пещера в началото на миналия век. В продължение на един век, летовището е предоставяло възможност за лечение, почивка, туризм и спорт. Летовището се доказва във времето като курорт за целогодишно ползване. На летовището се развиват зимни спортове, а през летния сезон е център на редица младежки спортни състезания и културни прояви. В активния сезон, броят на почиващите граждани надхвърля 6 000.

Туристически маршрути:

На територията на Община Пещера са разработени следните туристически маршрути за пешеходен туризм:

- Хижа „Цепина“- летовище „Свети Константин“ (хижа Румен);

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- Град Пещера – летовище „Свети Константин” – язовир „Батак” - Батак (или Цигов чарк);
- Шосето от гр. Пещера (мостът към „Снежанка” - летовище „Васил Петлешков”, (Атолука);
- Летовище „Свети Константин”- хижа „Снежанка” – ВЕЦ „Пещера” – пещера „Снежанка”;
- Летовище „Свети Константин” - баташки Еледжик;
- Летовище „Свети Константин”- Костина могила.

➤ **Културно-историческо наследство и туристически обекти в общината**

Разкритията в областта на праисторията създават потенциал за развитието на туризма. На територията на Община Пещера има останки от над 25 археологически обекти - крепости, укрепителни съоръжения, праисторически и тракийски могили, некрополи, антични селища, светилища, църкви, манастири, пътища, мостове. В тях са намерени находки от всички периоди от историческото развитие на Община Пещера: кюпове, саркофази, фрагменти от керамика, строителни материали, монети, накити, култови предмети, и др.

Основните археологически обекти за общината са:

– **Праисторическата селищна могила „Банята“** – намира се на 1.5 km западно от с. Капитан Димитриево. Висока е 13 метра и е с диаметър от 140 метра. Културният ѝ пласт е частично разрушен през античността. Върху най-високата ѝ част е построена малка ранно-християнска църква. Могилата е възникнала в течение на четири хилядолетия като резултат от натрупването на останките на няколко десетки села, изградени от техните обитатели на едно и също място.

– **Късноантична и средновековна крепост „Перистера“**. През 2011 г. получава статут на културна ценност с категория „национално значение“, което я прави съществена част от най-новото направление на туризма в Община Пещера – културно-познавателния туризъм. През следващите години крепостта е подложена на строително-възстановителни и консервационно-реставрационни дейности и през 2014 г. е отворена за посещения, превръщайки се в един от най-притегателните туристически атракциони в общината и символ на град Пещера.

– **Тракийска, късноантична и средновековна крепост „Киево кале“** – намира се на 3.84 km южно от град Пещера. Изградена е на самостоятелно, труднодостъпно възвишение, с подстъп от югозапад. На югоизток от възвишението минава река Пиздица. Крепостта има пряка видимост към останалите крепости в района. Построена е в средата на първото хилядолетие пр.н.е. В най-високата част на крепостта, в скалата, е изсечена голяма правоъгълна шахта с дълбочина 2.5 m, която най-вероятно е използвана за подаване на сигнали, съдейки по процепите, които са насочени към други крепости наоколо. Забелязват се остатъци от градеж със спойка от хоросан, говорещи за по-късно използване на крепостта през късната античност и средновековието. Предполага се, че крепостта заема площ от около 6 декара, която е оградена с дебели стени.

– **Тракийска и средновековна крепост „Перуна“, наричана още „Пирин“**. Датира от края на бронзовата епоха. Разположена е на едноименния връх на 4.66 km южно от центъра на град Пещера. Крепостта има пряка видимост към останалите крепости в района. Крепостта носи характерните черти на тракийските укрепени селища от средата

на първото хилядолетие пр.н.е. Освен по времето на траките, крепостта е използвана и през 5-6 век, както и през 12-14 век.

– **Двубазисна тракийска и средновековна крепост Тъмбра** (наричана още Ватрахокастрон/Батрахокастрон или на български език - Жабя крепост). Представлява комплекс от две крепости, обхващащи двата върха на ниския хълм Тъмбра - Северна крепост и Южна крепост. Намира се на около 3 km югоизточно от град Пещера и е от късната антична епоха.

– **Тракийска и средновековна крепост „Св. Никола“**, наричана още Кулата или Кулско кале. Датира от началото на желязната епоха. Намира се на 3.82 km югозападно от центъра на село Радилово и на 3.84 km северозападно от центъра на гр. Пещера, в местността Панара поляна.

– **Тракийска крепост „Гагово дере“** - малка стражева крепост от желязната епоха. Намира се в близост до град Пещера в северните му покрайнини до едноименната рекичка. Площта на крепостта е около 2 dka. Крепостните стени почти не са запазени.

– **Римски път** – през днешния град Пещера преминава отклонение на Траяновия път, създаден от император Траян (97 – 117) и свързващ Европа с Константинопол през Белград, към град Никополис ад Нестум (край днешния гр. Гоце Делчев). Запазени участъци от този път има в местностите: „Черницата“, „Друма“, „Кулата“, „Еледжик“ и „Ситните камъни“. Съхранени са и два римски моста, част от пътя. Единият се нарича Дуков мост. Намира се над р. Стара река в местността „Стоянкини воденици“, на 4 km източно от Пещера по пътя за гр. Пловдив и е в много добро състояние и до днес. Вторият е разрушен. Нарича се Кемера и е разположен над р. Дамлъ дере.

В общината има 43 архитектурни обекти от периода на Възраждането до днес. Това са предимно частни къщи, църкви и джамии. Всички те са обявени от НИНКН и Министерството на културата за архитектурни паметници с местно значение, с изключение на църквата „Св.Димитър“, която е паметник на културата от национално значение.

Една от най-светлите страници от културната история на общината в епохата на Възраждането е Пещерската архитектурно-строителна школа. Нейните майстори са сътворили най-хубавите паметници на монументалната архитектура в Тракия, в това число и в гр. Пещера – църкви, манастири, чешми, къщи, училища, читалища, кули и др. Тяхно дело са монументалните църкви: „Св. Димитър“, „Св. Петка“ и „Св. Богородица“ в гр. Пещера; „Св. Марина“ в гр. Пловдив, „Св. Богородица“ в гр. Пазарджик и Часовниковата кула в гр. Пещера.

Исторически музей – Пещера се намира в метоха на църквата „Св.Петка“. Експозицията е разположена в 5 зали. Притежава богата колекция от над 8 000 експоната, разкриващи живота на територията на общината от периода на неолита.

Музейна сбирка в с. Радилово – разположена е в сградата, построена от английската мисионерка лейди Емили Странгфорд след Априлското въстание за болница. В нея се съхранява цялата история и бит на селото.

Художествена галерия „Проф. Веселин Стайков“ - създадена е през 1996 г. Фондът ѝ наброява над 350 картини, графики, скулптури, малка пластика, дърворезба и др.

Общината има потенциал да се утвърди на туристическия пазар като привлекателна дестинация в областта на културно-историческия, познавателния, планинския и спелеоложки туризъм. Това би могло да се постигне, чрез подобряване туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура с туристически маркетинг и реклама.

В тази връзка в ПИРО на Община Пещера 2021-2027 г. са заложили Приоритети и Мерки за развитието на туризма през следващите години.

11.2. Състояние на инфраструктурата в Община Пещера

– Транспортна инфраструктура

Републиканските пътища в границите на гр. Пещера с обща дължина 3.487 km по класове са както следва:

- Път II-37 гр. Панагюрище - гр.Пазарджик-гр. Пещера от km 145+443 до km 48+030 с дължина 2.587 km (частта, която попада в регулация)/ път втори клас /.
- Път III-377 гр. Пещера - гр.Брацигово-с.Равногор- с.Нова Махала от km 0+000 до km 0+900 с обща дължина 0.900 km /път трети клас/.

Общински пътища

- Общински път PAZ1181-Костандово-Дорково-лет,,Св.Константин”-Пещера с дължина 23,450 km – част от него е за рехабилитация- от гр. Пещера до лет. „Св. Константин“;
- Общински път PAZ 1070 - с.Радилово - с. Капитан Димитриево с дължина 3.400km.
- Общински път PAZ 1043 - гр. Брацигово - с. Капитан Димитриево с дължина 8.800 km.

Улична мрежа на гр. Пещера – уличната мрежа е в задоволително състояние, поддържа се с периодични ремонтни дейности:

- Обща дължина - 39 533,00 m;
- Обща площ - 429 377,50 m².

В това число: - 291 582,00 m² с асфалтово покритие, 133 243,50 m² с паважна настилка и 4552.00 m² без трайна настилка.

Улична мрежа в с. Радилово, Община Пещера – уличната мрежа е в задоволително състояние, но има улици без настилки. Обща площ -186 000.00 m².

Улична мрежа в с. Капитан Димитриево, Община Пещера – уличната мрежа е в задоволително състояние, но има улици без настилки: Обща площ - 127 000.00 m².

На територията на Община Пещера е разположена част от 18-та жп линия Стамболийски-Пещера, от km 25+000 в междугариято Брацигово-Пещера до km 28+240 в гара Пещера. Категорията на жп линията, преминаваща през територията на община Пещера е II-ра категория, наставов релсов път от km 25+000 до km 28+240, в технически изправно състояние. Общата дължина на железопътната мрежа на територията на Община Пещера е 3.240 km. Железопътната линия е единична и неелектрифицирана.

Основни проблеми в областта на комуникационно-транспортната инфраструктура:

Като цяло общинската пътна мрежа все още е в незадоволително състояние. Превантивното и текущо поддържане на общинската пътна мрежа включва комплекс от дейности, строителни и монтажни работи. Необходимо е извършване на основна рехабилитация на общинските пътища. За целта е необходимо да се разработи обоснована експертна програма за рехабилитация на общинските пътища.

С цел подобряване качеството на живот, подобряване на градската среда и възможностите за икономически растеж на гр. Пещера с общински средства, средства от държавния бюджет, по Оперативни програми на ЕС и друго външно финансиране ежегодно се извършват ремонтни дейности по общинската пътна и улична мрежа.

В проекта на ОУП на Община Пещера е заложено бъдещо изграждане на обходни трасета на републиканската пътна мрежа, по специално за път II – 37, за с. Радилово и за гр. Пещера

Развитието на транспортно-комуникационната система включва и изграждане на мрежа от пешеходни и велосипедни алеи, осъществяващи връзки с извънселищни места за отдих, спорт и атракции, и туристически обекти, в т.ч. обекти на природното и на културното наследство. Предвижда се изграждане на подобни алеи и успоредно на автомобилните пътища при тяхната реконструкция и при ново строителство.

В предвижданията на Плана за интегрирано развитие на Община Пещера за периода 2021-2027 г., към Приоритет 13 „Подобряване на транспортната достъпност и свързаност“ е заложена Мярка 1. „Подобряване на мрежата от общински пътища, за осигуряване на достъп до туристически, исторически обекти, както и достъп до административни, образователни, здравни и социални услуги в населените места“.

– Електроснабдяване

Електропреносната мрежа е изградена предимно с електропроводи средно напрежение. Делът на електрифицираните населени места е 100%. В експлоатация е подстанция Пещера - 110/20 kV. С електропроводи 110 kV се осъществява и връзката между подстанциите и електроразпределителните мрежи на съседните общини.

През последните години Община Пещера е финансирала и изпълнила реконструкцията на съществуващото улично осветление в населените места - подмяна на осветителните тела с нови енергоспестяващи. Лампите за уличното осветление в Община Пещера са изцяло енергоспестяващи.

Основен доставчик на електроенергия за Община Пещера е „ЕВН Електроразпределение България“ АД, която е собственик на всичките подстанции и трансформаторни постове на територията на общината. Изграден е мачтов трансформатор в Св. Константин с цел увеличаване мощността в изградената ел. мрежа.

Основна мощност е ВЕЦ „Пещера“, която представлява част от системата на „Баташки водносилов път“.

Изводи:

- Като цяло състоянието на електроразпределителната мрежа 20 kV е в добро състояние в градската част, с изключение на остарелите маслени кабели.
- Състоянието на електропроводите в крайградските зони и селищата също е добро.
- Подмяната на остарелите кабели, както и кабелирането на въздушните електропроводи ще доведе до намаляване на аварията вследствие повреди в електропроводите.
- Насърчаване на енергоспестяващо потребление в домакинствата, общественния сектор и производството.

– Алтернативни източници на енергия

Сами по себе си възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) не водят до икономия на енергия, но рязко намаляват вредните емисии и парниковите газове в атмосферата. От друга страна, използването на местни ВЕИ минимизира влиянието на нарастващите цени на вносните енергоресурси, каквито са природния газ и котелното гориво.

Съгласно публичния регистър на ВЕИ обектите в страната, на територията на Община Пещера има изградени производствени инсталации от възобновяеми енергийни източници както следва:

Таблица II-14. ВЕИ на територията на Община Пещера

Обект	Производствена мощност	В експлоатация от:	Собственост
БиоГЕЦ „Биоен – Капитан Димитриево“	1.487 MW	30.06.2015 г.	„БИОЕН – 2015“ ООД
БиоГЕЦ „Д Франчайз – Пещера“	1.487 MW	11.06.2014 г.	Д ФРАНЧАЙЗ КО - БЪЛГАРИЯ АД
ВЕЦ „Стара река“	0.582 MW	08.08.2011 г.	„ХИДРО ЕНЕРДЖИ ОВ“ ЕООД
ВЕЦ „Пещера“	136 MW	01.01.1959 г.	„НАЦИОНАЛНА ЕЛЕКТРИЧЕСКА КОМПАНИЯ“ ЕАД

* Източник: ВЕИ Регистър към 2023 г., (<https://www.veiregistar.bg/>)

ВЕЦ „Пещера“ е второто стъпало на каскада „Баташки водносилов път“ след ВЕЦ Батак, собственост на Националната електрическа компания. Задвижването на турбините се осъществява от вода на язовир Батак по напорен тунел и тръбопровод с воден пад 580 m и доставяно водно количество 26 m³/s. Във ВЕЦ Пещера са монтирани 5 агрегата, на които всеки от хоризонталните синхронни генератори „Сименс“ се задвижват от по две турбини система Пелтон. Генераторите са за напрежение 10.5 kV. Инсталираната мощност е 128 MW. Добитата електроенергия се изнася през тунели с голи шини до надземна уредба за 10/220 kV. При средна годишна използваемост 2870 h, електроцентралата произвежда средно-годишно по 344.2. 10⁶ MWh.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

В предвижданията на Плана за интегрирано развитие на Община Пещера за периода 2021-2027 г. към Цел 3: „Подобряване на екологичната инфраструктура“, Приоритет 11 е заложена Мярка 1. „Насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници, особено от биомаса и биогорива в съответствие с НПДЕВИ“.

– Газификация

От АГРС „Пазарджик“ е изграден газопровод до „Биовет“ АД - Пещера с обща дължина 20.20 km, от който с диаметри: d 325 mm- 17.5 km и d 219 mm - 2.7 km. До момента е изградена газопрееносна мрежа по основните транспортни улици, като са газифицирани всички общински обекти с изключение на Дом на културата и НУ „Михаил Куманов“. Към газопрееносната мрежа са свързани и битови консуматори. Предстои доизграждане на мрежата и цялостно газифициране на гр. Пещера и захранване на нови консуматори.

До настоящия момент са изпълнени 11 газопроводни отклонения за Промисления сектор (ПС), 37 отклонения за Обществено-административния сектор (АОС) и 158 за Битовия сектор (БС) с обща дължина 19 793 m.

12. Финансови показатели

Основните нормативни документи, които касаят общинския бюджет са Законът за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), Законът за общинските бюджети (ЗОБ) и Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ).

Приходите в бюджета на Община Пещера се осигуряват посредством субсидия от Републиканския бюджет, собствени данъчни и не данъчни приходи, трансфери и др. Основни източници на приходи в общинския бюджет, свързани с околната среда са:

- ✓ Приходи от такса „Битови отпадъци“;
- ✓ Средства от наложени/събрани санкции за нарушения по общинските наредби;
- ✓ Такси за извършване на административни услуги;
- ✓ Външно финансиране.

Приходите от събраните такси Битови отпадъци, покриват разходите по сметосъбиране, сметоизвозване и третиране на твърдите битови отпадъци.

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, Община Пещера заплаща ежемесечно отчисления, съгласно чл. 60 и чл. 64. Размерът на отчисленията за обезвреждане на отпадъци на регионално депо се определя с *Наредба №7/19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци* (обн. ДВ, бр. 111/27.12.2013 г., изм. и доп., бр. 7 от 20.01.2017 г.) и е точно фиксиран за всяка година. Натрупаните средства могат да бъдат използвани за дейности по изграждане на нови съоръжения за оползотворяване/рециклиране на битови и строителни отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства и други свързани с управлението на отпадъците.

Разходваните средства за управление на отпадъците за периода 2018-2020 г. в Община Пещера са представени в следващата таблица:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Таблица II-15. Разходи за управление на отпадъците

Отчетна година	2018	2019	2020
Общо разходи за управление на отпадъците	2 029 920	1 710 698	2 916 547
В т.ч. за:			
Закупуване на съдове за битови отпадъци	85 951	48 698	11 520
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци	1 160 738	779 745	956 817
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото	57 085	55 425	
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	282 994	320 833	
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	160 239	157 204	1 509 427
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	282 913	348 793	438 783

*Източник: РПВО Регион Пазарджик 2021-2028 г.

Разходите по изпълнение на дейностите в областта на околната среда се планират дългосрочно чрез планове за действие на екологичните програми и ежегодно при подготовка на годишния бюджет.

13. Демографски показатели

Демографското развитие на общината е подобно на повечето общини в страната. Налице е тенденция на намаляване на броя на населението, която е резултат от отрицателен естествен и механичен прираст.

Население

В Община Пещера по данни на НСИ, към 31.12.2021 г. живеят 16983 души, от които 8283 души са мъже, а 8700 души са жени. 15175 души от населението живеят в гр. Пещера, а останалите 1808 души в останалите населени места от общината.

Населението на Община Пещера по данни на НСИ по местоживее и пол за периода 2017-2021 г. е представено в Таблица II-16.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Табл. II-16. Население на Община Пещера по местоживее и пол (2017-2021 г.)

2017 г.			
	общо	градове	села
мъже	8768	7846	922
жени	9131	8140	991
всичко	17899	15986	1913
2018 г.			
	общо	градове	села
мъже	8657	7751	906
жени	9059	8086	973
всичко	17716	15837	1879
2019 г.			
	общо	градове	села
мъже	8560	7650	910
жени	8959	7994	965
всичко	17519	15644	1875
2020 г.			
	общо	градове	села
мъже	8463	7556	907
жени	8866	7896	970
всичко	17329	15452	1877
2021 г.			
	общо	градове	села
мъже	8283	7407	876
жени	8700	7768	932
всичко	16983	15175	1808

*Източник: НСИ

По населени места, броят на населението в общината е разпределено неравномерно. Най-голям брой жители е концентриран в общинския център гр. Пещера (15175 души за 2021 г.), а най-малък брой жители има в с. Свети Константин само 7 души за 2021 г.

В Таблица II-17 е представена динамиката на населението по населени места за периода 2017-2021 г.

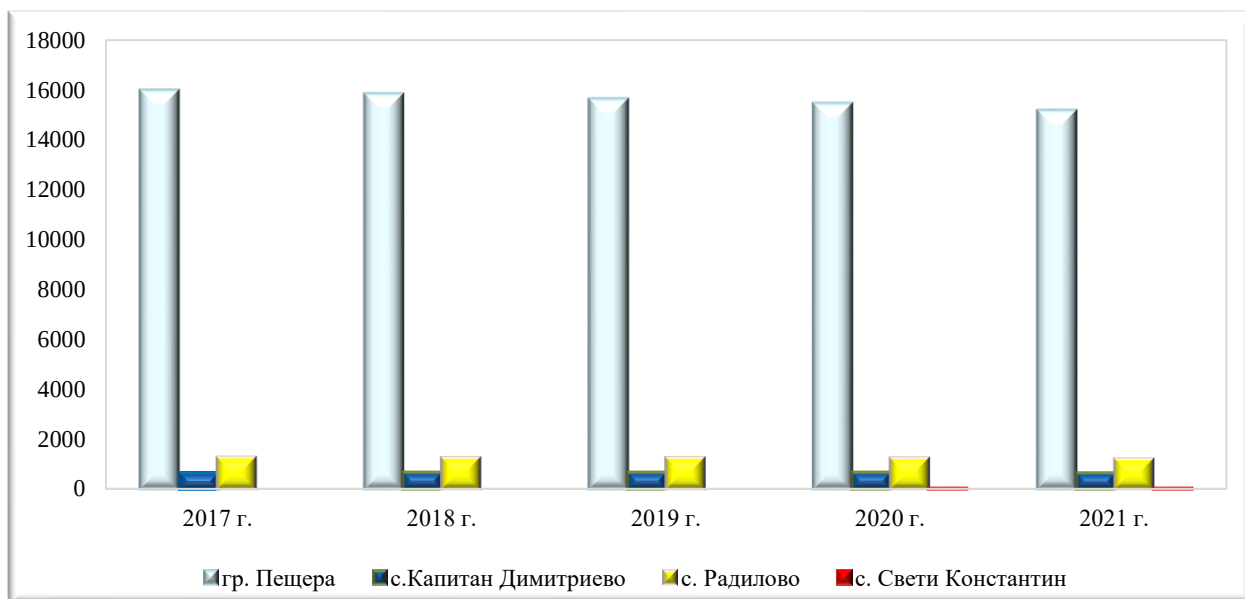
Табл. II-17. Динамика в броя на населението по населени места за периода 2017-2021 г.

№	Населено място	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	ръст 2017-2021
1	гр. Пещера	15986	15837	15644	15452	15175	-811
2	с.Капитан Димитриево	671	656	649	652	627	-44
3	с. Радилово	1242	1223	1226	1221	1174	-68
4	с. Свети Константин	-	-	0	4	7	3

*Източник: НСИ

Важно е да се отбележи, че в активния сезон, броят на почиващите граждани в с. Свети Константин надхвърля 6 000 души.

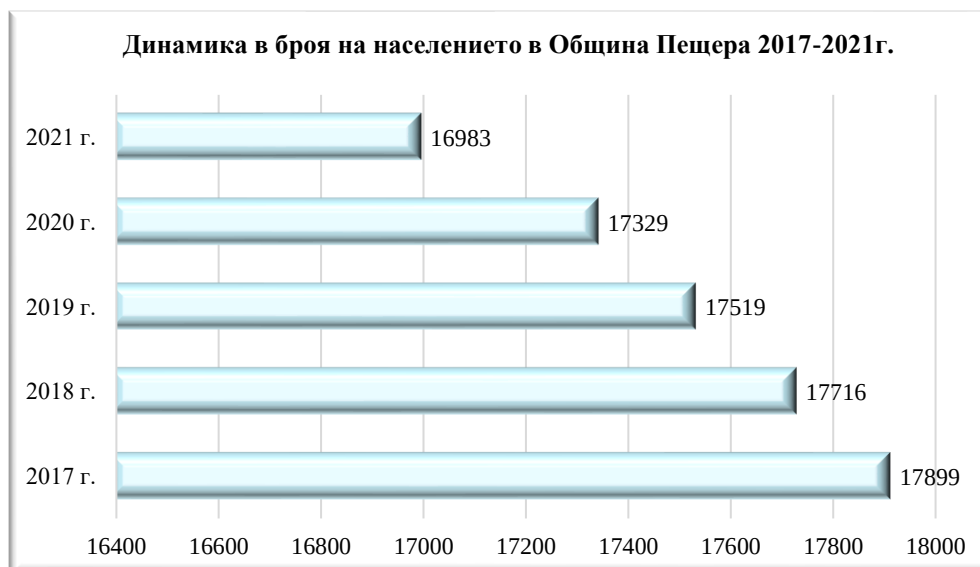

Фиг. II-16. Динамика в броя на населението по населени места за периода 2017-2021 г.

Според съществуващият брой на населението към средните села с население от 1000 до 2000 д. попада само с. Радилово. Към малките села (според градоустройствената класификация) с население от 250 до 1000 жители се отнася село Капитан Димитриево. И с. Свети Константин е много малко село с до 250 жители. Степента на урбанизация на Община Пещера (т.е. процентът на градско население) е 89.35%.

За периода 2017-2021 г. най-голям отрицателен ръст на броя на населението има в гр. Пещера (-811 души), а най-малък в с. Капитан Димитриево (-44 човека). Макар и незначителен за с. Свети Константин се наблюдава положителен ръст (+3). На следващата графика е показана динамиката в броя на населението за Община Пещера за разглеждания период от 2017-2021 г.

Фиг. II-17. Динамика в броя на населението в Община Пещера за периода 2017-2021 г.

От горната графика става ясно, че за разглеждания период 2017-2021 г., броят на населението в Община Пещера е намалял с 916 души. Като цяло тенденцията за периода 2017-2021 г. бележи плавен спад на населението всяка година.

Естествен прираст

Естественият прираст е показател, който определя степента на демографския процес разликата между родените и починалите през годината. Естественият прираст е с най-лоши показатели в селата, където живее предимно възрастно население. Ниското ниво на раждаемост и високата смъртност обуславят отрицателния естествен прираст на населението през разглеждания период. Естественото движение на населението през последните пет години е представено в Таблица II-18.

Табл. II-18. Естествено движение населението в Община Пещера 2017-2021 г.

Община Пещера	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	години	общо	момчета	момичета	Общо	мъже	жени	общо	мъже
2017 г.	160	101	59	262	125	137	-102	-24	-78
2018 г.	156	79	77	252	130	122	-96	-51	-45
2019 г.	179	92	87	256	147	109	-77	-55	-22
2020 г.	144	82	62	331	184	147	-187	-102	-85
2021 г.	111	50	61	375	210	165	-264	-160	-104

*Източник: НСИ

Данните в посочената таблица сочат отрицателен естественият прираст на населението в общината през разглеждания период. Като тенденцията е смъртността в общината да се покачва всяка изминала година. Смъртността при мъжете има превес пред женското

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

население, изключение прави единствено 2017 г., където данните показват по-висока смъртност при жените.

Негативните изменения в броя на населението, макар и по-слабо изразени, са неблагоприятен фактор за цялостното развитие на общината.

Механичен прираст

Миграциите или механичното движение на населението, заедно с неговото естествено възпроизводство определят тенденциите в демографското развитие на определена територия. За тяхното изследване се използват редица показатели и коефициенти. Такива са коефициентите за миграционна подвижност на населението, за интензивност на заселванията и изселванията, за миграционен или механичен прираст и др. Стойностите на показатели „механичен прираст на населението“ показва разликата от заселените и изселените в разглеждания вермев период. В табличен вид е представен механичния прираст в Р България, област Пазарджик и Община Пещера.

Табл. II-19. Механичен прираст в страната, обл. Пазарджик и Община Пещера

Година	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Р България					
заселени	139068	139369	166108	234606	167423
изселени	145057	143035	168120	203891	154717
Механичен прираст (брой)	-5989	-3666	-2012	30715	12706
Област Пазарджик					
заселени	3262	3104	3678	5596	4148
изселени	4307	4150	4675	4388	4588
Механичен прираст (брой)	-1045	-1046	-997	1208	-440
Община Пещера					
заселени	175	156	161	244	186
изселени	310	243	281	247	268
Механичен прираст (брой)	-135	-87	-120	-3	-82

*Източник: НСИ

През отделните години се наблюдава повишаване на миграционната подвижност на населението, която се проявява в по-големия брой случаи на изселване и заселване. Преобладаването на броя на изселванията над заселванията определя отрицателния механичен прираст през разглеждания период. Единствено през 2020 г. в Община Пещера се наблюдава незначителен механичен прираст. Отрицателният механичен прираст има негативно въздействие и върху формирането на трудоспособния контингент. Това въздействие е особено значимо, когато в изселванията участват лица с по-високо образование и квалификация.

Фиг. II-18. Механичен прираст в Община Пещера

Заболеваемост

Съгласно Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в на РЗИ-Пазарджик през 2021 г. в областта е налице тенденция към намаляване на населението поради миграция, ниска раждаемост и висока смъртност; недоброто икономическо състояние и лош социален статус. Проследяемостта на заболяемостта на населението по възрастови групи от 0-17 г. и над 18 г. за област Пазарджик, показва, че при населението над 18г. е по-висок делът на болестите на органите на кръвообръщението, а при децата до 17 г. най-висок е делът на болестите на дихателната система.

Структура на общата заболяемост и болестността по класове болести

Най-висока болестност:

- Болести на органите на кръвообращението /кл. IX/ – 23.30%
- Болести на дихателната система /кл. X/ – 15.67%
- Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан /кл. XIII/ – 9.86%

Най-висока заболяемост:

- Болести на дихателната система /кл. X/ – 33.54%
- Болести на органите на кръвообращението /кл. IX/ – 9.60%
- Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан /кл. XIII/ – 5.87%

При децата до 17 години

Най-висока болестност:

- Болести на дихателната система /кл. X/ – 53.04%
- Болести на кожата и подкожната тъкан /кл. XII/ – 6.27%

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- Някои инфекциозни и паразитни болести /кл. I/ – 7.37%

Най-висока заболяемост:

- Болести на дихателната система /кл. X/ – 66.36%
- Болести на кожата и подкожната тъкан /кл. XII/ – 3.62%
- Някои инфекциозни и паразитни болести /кл. I/ – 5.40%

От изнесените данни става ясно, че през 2021 г. заболяемостта в годините се задържа на близко ниво, като се наблюдава лек спад на новорегистрираните пациенти. Обичайно най-голям дял от злокачествените образувания и през 2021 г. заемат меланом и други злокачествени новообразувания на кожата – 26.23 %, злокачествени новообразувания на млечната жлеза – 16.61%, на женските полови органи – 15.80%, злокачествените заболявания на храносмилателните органи – 11.89 %.

Броят на регистрираните новооткрити пациенти с активна туберкулоза е намалял през 2021 г., спрямо предходните години като новооткритите заболявания са 13 бр. Най-често регистрираната форма на активна туберкулоза за 2021 г. е тази на белите дробове.

Причините за високата смъртност през последната година както за страната, така и за областта имат комплексен характер и са свързани както с разпространението на Covid-19, така и с някои допълнителни фактори с негативно влияние, като: възрастовата структура на населението и заболяемост от тежки хронични болести, състоянието на здравната система и начина на управление на кризата.

Недостатъчната здравна култура и образование на част от населението поражда редица проблеми свързани с упражняването на правата на гражданите и отношението им към здравето и към системата на здравеопазване: отказ от родилна помощ в болнични условия, отказ от кръвопреливания, отказ от задължителни имунизации и профилактични прегледи. Ниските доходи и икономическата несигурност са значими стресови фактори от много години, които в голяма степен са повлияли за развитието на хронични заболявания, ниска раждаемост и други неблагоприятни здравни и демографски показатели. Може да се очаква, че социалните и битови фактори ще имат все по-значима роля през следващите години за повишаване на здравния риск на населението в общината.

Възрастова структура на населението

Възрастовата структура на населението показва неговото разпределение на различни по обхват възрастови групи. Възрастовите особености на хората имат важно значение, поради различията в техните възможности за участие в трудовия процес. От друга страна, поделянето на населението на възрастови групи отразява и различията в техните репродуктивни възможности, свързани с процеса на естественото възпроизводство.

Възрастовата структура разкрива трудовите и възпроизводствените възможности на населението. Според трудовите си възможности населението се дели на подтрудоспособно – до 15 навършени години, трудоспособно обхваща жените от 16 до 59 навършен години и мъжете от 16 до 62 навършени години и надтрудоспособно – обхваща жените на 60 и

повече навършени години и мъжете на 63 и повече навършени години. От съотношението между трите възрастови групи зависи контингентът на работната сила.

Според възпроизводствените си възможности населението се дели на: поколение на децата (до 14 г.), поколение на родителите (15-59 г.) и поколение на прародителите (над 60 г.).

Таблица II-20. Възрастова структура на населението в Община Пещера за периода 2017-2021 г.

Трудоспособна възраст на населението	Общо			В т.ч в града		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2017 г.						
Общо	17899	8768	9131	15986	7846	8140
Под трудоспособна възраст	3123	1664	1459	2963	1597	1366
В трудоспособна възраст	10639	5606	5033	9544	5005	4539
Над трудоспособна възраст	4137	1498	2639	3479	1244	2235
2018 г.						
Общо	17716	8657	9059	15837	7751	8086
Под трудоспособна възраст	3070	1634	1436	2917	1569	1348
В трудоспособна възраст	10477	5533	4944	9396	4939	4457
Над трудоспособна възраст	4169	1490	2679	3524	1243	2281
2019 г.						
Общо	17519	8560	8959	15644	7650	7994
Под трудоспособна възраст	3053	1622	1431	2891	1550	1341
В трудоспособна възраст	10277	5437	4840	9214	4847	4367
Над трудоспособна възраст	4189	1501	2688	3539	1253	2286
2020 г.						
Общо	17329	8463	8866	15452	7556	7896
Под трудоспособна възраст	3000	1592	1408	2837	1518	1319
В трудоспособна възраст	10118	5358	4760	9078	4784	4294
Над трудоспособна възраст	4211	1513	2698	3537	1254	2283
2021 г.						
Общо	16983	8283	8700	15175	7407	7768
Под трудоспособна възраст	2899	1550	1349	2744	1479	1265
В трудоспособна възраст	9924	5239	4685	8922	4693	4229
Над трудоспособна възраст	4160	1494	2666	3509	1235	2274

*Източник: НСИ

Като цяло възрастовата структура в общината е без съществена промяна през отчетния период.

Таблица II-21. Ръст на възрастовата структура в Община Пещера за периода 2017-2021г.

Възрастова структура	2017 г.	2021 г.	Ръст, %
Под трудоспособна възраст	17.45	17.07	-0.38
В трудоспособна възраст	59.44	58.43	-1.01
Над трудоспособна възраст	23.11	24.50	1.39

*Източник: НСИ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Резултатите от горната таблица показват, че за разглеждания период се наблюдава намаляване с -0.38% при населението в трудоспособна възраст. Намаление с -1.01% има и при подтрудоспособното население, а населението в над трудоспособна възраст се е увеличило с 1.39%.

Основни проблеми на демографското развитие на Община Пещера:

- Застаряване на населението;
- Отрицателен естествен и механичен прираст на населението в общината.

Политиката за преодоляване на демографската криза в района трябва да бъде насочена към подобряване на инвестиционната среда, което би създавало работни места и доходи и съответно привличане и задържане на млади хора за живот и работа в общината.

14. Социално-икономически показатели

Структуроопределящите отрасли в общината са химическата, винарската, обувната, шивашката и дървообработващата промишленост. Производството на електроенергия е съсредоточено във ВЕЦ „Пещера”.

Община Пещера се стреми към постигане на икономическо развитие, чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на предприемачеството, стимулиране на инвестициите в иновации, развитие на туризма и селското стопанство.

Модернизирането на съществуващата и изграждането на нова инфраструктура е определящо за социално-икономическото развитие на Община Пещера. Това дава възможност за осигуряване на предпоставки за ускорен растеж на местната икономика, което е от първостепенна важност за нейната ефективност.

Ситуацията на пазара на труда е силно повлияна от финансовата и икономическата криза в страната. Тенденциите на пазара на труда в реалната икономика са съпроводени с трудности в редица сектори, понижено търсене и наемане на персонал, по-често търсене на хора за временна заетост, намаляване на инвестициите, намаляващо и застаряващо население, недостиг на човешки ресурс.

Обявената извънредната ситуация през 2020 година в следствие вируса COVID-19 оказва силно влияние върху заетостта както на национално, така и на местно ниво. Средногодишното равнище на безработица бележи ръст спрямо предходната 2019 година.

По данни на Агенцията на заетостта, равнището на безработицата за периода 2018-2021 г. в Община Пещера е както следва:

Година	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Равнище на безработица, %	6.2	5.3	8.2	5.2

*Източник: Агенция по заетостта

През последната година (2021) се наблюдава значително намаление на регистрираната безработица.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ”, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ”

Средногодишният брой безработни младежи през 2021 г. и дял от общия брой на безработните в област Пазарджик е както следва:

Таблица II-22. Средногодишен брой на безработни младежи през 2021 г.

Област	2021 г.				Прираст спрямо 2020 г.			
	Младежи до 24 г.		Младежи до 29 г.		Младежи до 24 г.		Младежи до 29 г.	
	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)
Пазарджик	408	4.9	989	11.8	-165	-0.3	-417	-0.8

*Източник: Агенция по заетостта

Средногодишният брой на регистрираните безработни лица над 50-годишна възраст и дял от общият брой на безработните в област Пазарджик е както следва:

Таблица II-23. Средногодишен брой на регистрираните безработни лица над 50-годишна възраст

Област	2021 г.		Прираст спрямо 2020 г.	
	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)
Пазарджик	3 610	43.1	-1083	0.9

*Източник: Агенция по заетостта

Средногодишният брой на продължително безработните лица, регистрирани в бюрата по труда над 1 година и дела от общия брой на безработните в област Пазарджик е:

Таблица II-24. Средногодишен брой на продължително безработните лица

Област	Продължително безработни лица				Прираст спрямо 2020 г.	
	2021 г.		2020 г.			
	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)
Пазарджик	2 184	26.1	2 532	22.8	-348	3.3

*Източник: Агенция по заетостта

По-ниското образование, което почти винаги е свързано с ниска или липсваща квалификация, предопределя слабата конкурентоспособност на пазара на труда и невъзможност да се отговори на изискванията на работодателите. Ниският образователен ценз при безработните с основно и ниско образование затруднява реализацията им на пазара на труда, поради което те са основна част от продължително безработните.

Образователната структура на регистрираните безработни лица през 2021 г. и дела от общия брой на безработните в област Пазарджик са представени в Таблица II-25.

Таблица II-25. Образователната структура на регистрираните безработни лица през 2021 г.

Области	Висше		Средно		в т.ч. средно професионално		Основно		Начално и по-ниско	
	Брой	Дял	Брой	Дял	Брой	Дял	Брой	Дял	Брой	Дял
Пазарджик	676	8.1	3 517	42.0	2 315	27.6	1 934	23.1	2 252	26.9

*Източник: Агенция по заетостта

Средната брутна месечна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за област Пазарджик към м. декември 2022 г. е 1477 лв. по данни на НСИ.

Провежданата активна политика на пазара на труда съдейства за включването на все по-голям брой млади хора в различни форми на квалификация и заетост, с което престоят им на трудовия пазар се съкращава.

Изводите от икономическата активност на населението са следните:

- Наблюдава се намаление на делът на регистрираните трайно безработни лица през 2021 г. в сравнение с 2020 г.;
- Намаление се наблюдава и при безработните лица над 50-годишна възраст в сравнение с 2020 г.;
- Средногодишен брой на безработни младежи през 2021 г. е значително по-нисък в сравнение с 2020 г.
- Висок процент на ниско образование, което се явява пречка за намиране на работа;
- Състоянието на пазара на труда е в пряка зависимост от социално-икономическото развитие на общината.

Администрацията на общината ще има една първостепенна по важност задача за създаване на условия за стимулиране на предприемачеството, стабилизиране на малкия и среден бизнес, пренасочване и преквалификация на безработните, разработване на мерки и програми за финансиране на социалните дейности на базата на европейски програми по тяхното финансиране. Сериозни потенциални възможности за разкриване на нови работни места са целевите финансираня на Европейския съюз за изграждане на инфраструктурата в общината като пътна и ВиК инфраструктура, изграждане на алтернативни източници на енергия и други.

Състоянието на трудовия пазар в общината дава основание да се очертаят следните действия за реализиране политика по заетостта:

- ✓ информиране на работодателите и безработните лица за политиката по заетостта, регламентирана в Националния план за действие по заетостта;
- ✓ партньорство със заинтересованите институции в общината за увеличаване заетостта в различни области, съобразени с конкретните икономически и социални условия на територията на общината.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT – АНАЛИЗ)

Един от основните етапи в стратегическото планиране е „анализа на средата“. Изводите от този анализ са важна предпоставка за осъществяване на понататъшните стъпки в процеса на стратегическо планиране – SWOT анализи изготвянето на план за действие, като се акцентира на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за развитие.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на областта. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодолени.

SWOT анализът предлага възможност за творческо интерпретиране на резултатите от направените анализи, което е видно от предложената по-долу схема:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✓ Наличие на Пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ), обслужващи град Пещера и селата Капитан Димитриево и с. Радилово; ✓ Организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци в населените места от общината; ✓ Въведено разделно събиране на масоворазпространени отпадъци; ✓ Членство в Регионална система за управление на отпадъците - регион Пазарджик; ✓ Стартирано изпълнение на проект за Техническа и биологична рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в гр. Пещера; ✓ Относително добро качество на атмосферния въздух (КАВ); ✓ Наличие на защитени територии и зони, богато биоразнообразие и уникални и ценни екосистеми и културно-историческо наследство като предпоставка за развитието на алтернативни форми на туризъм; ✓ Добре развита икономика в общината в различни отрасли; ✓ Традиции в развитието на аграрния сектор; ✓ Добре развита електроенергийната система.	✓ Незадоволително състояние на водопроводната мрежа в гр. Пещера; ✓ Лошо състояние на някои каптирани извори на водоснабдителната мрежа на гр. Пещера; ✓ Част от съществуващата канализационна мрежа в общината е в лошо състояние; ✓ Липса на канализационна мрежа и ПСОВ в с. Свети Константин; ✓ Незадоволително състояние на пътната инфраструктура в общината; ✓ Нисък финансов ресурс на общината за поддържане на инженерната инфраструктура; ✓ Липса на постоянен пункт за мониторинг на въздуха; ✓ Неблагоприятни демографски тенденции: отрицателен естествен и механичен прираст на населението в общината.

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✓ Разширяване и реконструкция на водоснабдителната мрежа в населените места от общината; ✓ Изграждане на канализация и ПСОВ в с.Свети Константин; ✓ Финализиране на проекта за Техническа и биологична рекултивация на общинското депо в гр. Пещера; ✓ Поддържане на бази данни за качеството на атмосферния въздух и информиране на населението за КАВ; ✓ Богатото биоразнообразие и наличие на защитени територии и зони и уникални и ценни екосистеми са предпоставка за развитието на познавателен, еко, орнитоложки туризъм и фото и хоби туризъм; ✓ Реализиране на проекти за реконструкция и модернизация на общинската пътна мрежа; ✓ Екологосъобразно използване на природни ресурси за производство на енергия от ВЕИ; ✓ Модернизация, рехабилитация и разширение на газопреносните мрежи и съоръжения; ✓ Възможности за финансиране със средства от Оперативните програми на ЕС: „Околна среда“ и др., както и от Национален план за възстановяване и устойчивост.	✓ Спиране финансирането по оперативни програми на ЕС, с което да се затрудни реализацията на одобрени проекти на общината; ✓ Трудности при осигуряване на съфинансиране за реализирането на проекти, финансирани по Европейски програми; ✓ Образуване на нерегламентирани сметища; ✓ Антропогенно въздействие върху флората и фауната в защитените територии и зони; ✓ Замърсяване на обработваеми земи с препарати за растителна защита; ✓ Задълбочаване на неблагоприятните демографски тенденции - намаляване и застаряване на населението и отрицателен естествен и механичен прираст.

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПЕЩЕРА

Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Програмата за опазване на околната среда на Община Пещера се основа на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на общината. Визията отразява стремежа за достигане на определено ниво на околната среда на Община Пещера за периода 2023 – 2028 г. Отчитайки специфичните предимства е формирана следната визия на общината:

ВИЗИЯ

Община Пещера – добро място за живот и инвестиции с чиста околна среда, с добре развита икономика, богато биологично разнообразие и съхранено културно наследство

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

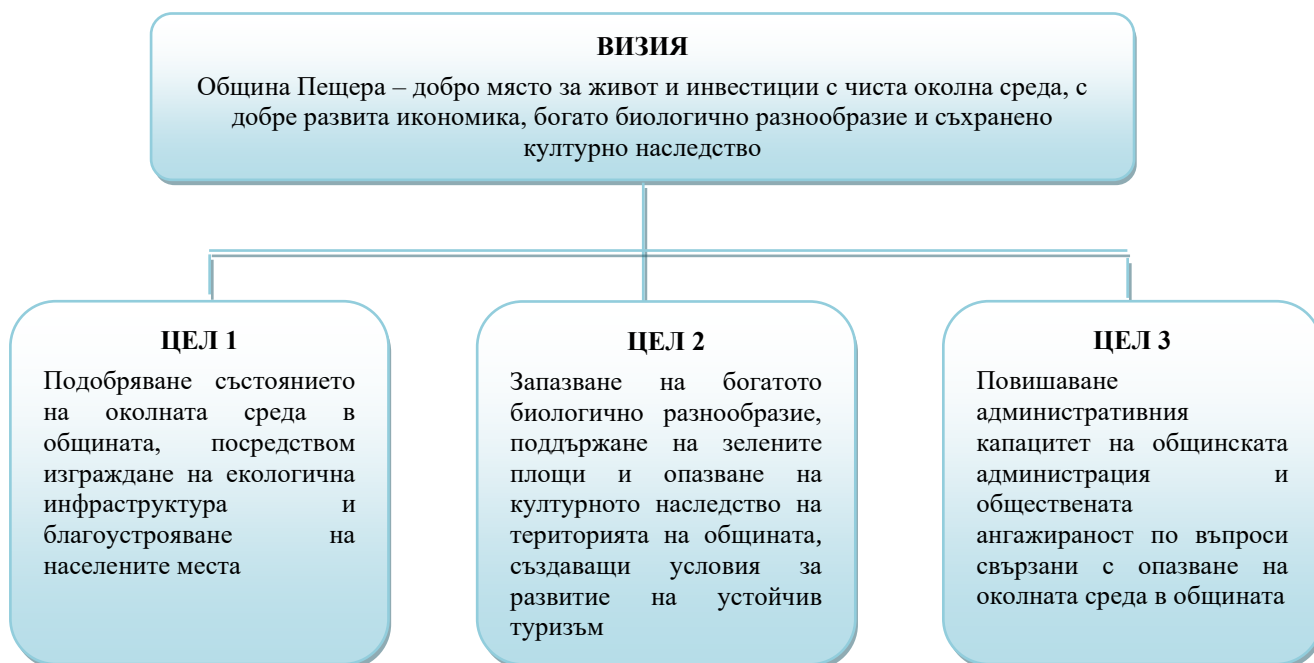

Така формулираната Визия може да се постигне чрез залагане на цели, приоритети и мерки, насочени към териториите и секторите от местната икономика, които са определящи за нейното развитие и добър растеж.

V. ЦЕЛИ

На базата на направения анализ са определени основните цели за бъдещото развитие на общината в областта на околната среда. Формулираните цели показват стратегическия избор и основните приоритети, които ще има общината през следващите години. След избора на визия на общината, основана на извършения анализ, се формулират стратегическите цели, приоритети и дейности, чийто изпълнение ще доведе до постигане на очаквания краен положителен резултат.

Генерални стратегически цели

За постигането на генералните стратегически цели на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Стратегическа цел 1 – „Подобряване състоянието на околната среда в общината, посредством изграждане на екологична инфраструктура и благоустрояване на населените места“

Постигането на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели:

Специфична цел 1.1. Поддържане добро качество на атмосферния въздух в общината
Районът на Община Пещера не е включен в националната система за мониторинг, поради което няма и представителни данни за КАВ. Провеждат се епизодични измервания по различни поводи. През 2020 г. с мобилна автоматична станция (МАС) от Регионална лаборатория – Пловдив са проведени измервания на емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух на територията на град Пещера. Направеният анализ показва, че нивото на ФПЧ_{10} при зададения перцентил е $34.5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, което е по-ниско от нормата от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$. В тази връзка изискването 90.4% от измерените през годината средноденонощни нива да не превишават нормата за 2020 г. е спазено. Мерките, които следва да се прилагат за подобряване на КАВ в общината са свързани с намаляване на емисиите на вредни вещества от автомобилния транспорт и битовия сектор, почистване и планомерно измиване на уличните платна, извършване на текущи ремонти и възстановяване на повредени тротоарни и пътни настилки; увеличаване на зелените площи и поддържане на съществуващи паркова и дървесна растителност, изграждане на система от вело алеи и маршрути в град Пещера и разширяване на газопреносната мрежа.

Специфична цел 1.2. Подобряване качеството на водопроводната и канализационна инфраструктура в общината и екологосъобразно третиране на отпадъчните води

За гр. Пещера е отчетена необходимостта от рехабилитация и подмяна на водопроводната мрежа. В лошо състояние са и някои каптирани извори на водоснабдителната мрежа на град Пещера. За отстраняване режима на водоподаване е необходимо да се реконструират съществуващите резервоари или да бъдат изградени нови такива. Част от съществуващата канализационна мрежа е в лошо състояние (остаряла, амортизирана, лошо изградена) или не функционира правилно (малки или обратни наклони, ниска скорост на отпадъчните води, недостатъчни диаметри, чести запушвания). Като основен приоритет пред общината се явява необходимостта от доизграждане и подобряване състоянието на съществуващата канализационна мрежа, и изграждане на ПСОВ в с. Свети Константин, което ще доведе до намаляване замърсяването на повърхностните и подземни води, почвите и ще намали вредните емисии.

Специфична цел 1.3. Устойчиво управление на отпадъците

На територията на общината сметосъбирането и сметоизвозването на отпадъците се извършва от Общинско предприятие „Чистота и поддържане на общинска инфраструктура“. От 02.01.2018 г. Общинското предприятие транспортира събраните битови отпадъци на Регионално депо за неопасни отпадъци-регион Пазарджик в Землището на с. Алеко Константиново Община Пазарджик. През 2020 г. са изградени Инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци за общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово, Белово и Лесичово, както и инсталация за компостиране на разделно събрани отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Батак, Брацигово и Лесичово, разположени на РЦР Алеко Константиново, община Пазарджик. Функционирането им започва през 2021 г.

Устойчивото управление на отпадъците може да бъде постигнато чрез изпълнение на следните мерки:

- оптимизиране на системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване;
- намаляване на количествата отпадъци за депониране чрез предварително

- третиране, рециклиране и повторна употреба;
- финализиране на проекта за Техническа и биологична рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в гр. Пещера и изпълнение на план за контрол и мониторинг след неговото закриване;
- недопускане на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

Специфична цел 1.4. Благоустрояване и подобряване на средата

Дейностите, които предстои да бъдат реализирани, имат за цел подобряване физическата и жизнена среда в общината като предпоставка за осигуряване на устойчива и екологична среда с по-високо качество на живот и нови възможности за икономическо и социално развитие. Основните дейности, които се предвиждат са поетапен ремонт на уличната мрежа в населените места, рехабилитация на общинската пътна мрежа, свързващи общинския център с останалите населени места, развитие на общинската инфраструктура, включително и в селата, подобряване на материалната база в училищата, административни сгради и др. вид дейности.

Специфична цел 1.5. Превенция и риск от природни бедствия и екологични рискове

Климатичните промени засягат околната среда и водят до бедствия. Територията на Община Пещера попада в един район със значителен потенциален риск от наводнения, а именно РЗПРН с код BG3_APSFR_MA_13 и наименование: Стара р. (Пещерска) - от гр. Пещера до гр. Стамболийски. С цел опазване на околната среда е необходимо да се подобри защитата на техническата инфраструктура, на стопанските и културно-исторически обекти в идентифицираните заливни територии. Мерките, които следва да бъдат предприети са насочени към създаване и актуализация на база данни за рискови зони, изграждане на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, почистване на корита на реки и изграждане и поддържане на защитни съоръжения.

Сухите летни периоди са предпоставка за увеличаване на горските пожари, които от своя страна нанасят сериозни щети на околната среда. Пожарите могат да причинят промяна в биоразнообразието на видовете, замествайки едни организми с други. Могат да повлияят върху заблътването на горите и да повишат риска от наводнения. Горските пожари причиняват ерозия на почвата и допринасят за образуването на свлачища. В тези случаи е необходимо приоритетно възстановяване на горските територии, засегнати и унищожени от пожари, съхнене, паша и незаконни сечи, с цел увеличаване площта на горите и повишаване тяхната устойчивост, производителност и капацитет за усвояване на въглероден диоксид, за да се адаптират към климатичните промени.

Специфична цел 1.6. Прилагане на мерки за енергийна ефективност и използване на алтернативни източници на енергия

Подобряването на енергийната ефективност внедряването на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) е предпоставка за постигане на заложените цели в държавната политика в областта на икономиката и енергетиката не само на национално, но и на местно ниво. Община Пещера има изготвена „Програма за устойчиво енергийно развитие на общината за 2019-2028 г.“. Реализацията на общинската програма за енергийна ефективност и ВЕИ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

води до: намаляване на зависимостта на общината от доставка на енергия и енергоносители; намаляване разходите за енергия и съответно повишаване на жизнения стандарт и качеството на живот; повишаване конкурентоспособността на местната икономика; откриване на иновативни производства и нови работни места както и ограничаване на негативното въздействие върху околната среда и климата.

Дейностите ще бъдат съсредоточени както в реализацията на проекти за използване на възобновяеми и алтернативни източници на енергия, така и в осъществяването на оперативни мерки за повишаване на енергийната ефективност, включващи реконструкция на уличното осветление в населените места от общината, саниране на обществени сгради, извършване на енергийни обследвания и сертифициране на обекти и др.

Стратегическа цел 2. „Запазване на богатото биологично разнообразие, поддържане на зелените площи и опазване на културното наследство на територията на общината, създаващи условия за развитие на устойчив туризъм“

Постигането на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели:

Специфична цел 2.1. Опазване на биоразнообразието в защитените територии и зони намиращи се на територията на общината

Защитените територии и зони и ефективното им опазване допринасят за изпълнението на изискванията на редица международни конвенции и споразумения, по които България е страна. Тези политики следва да продължат да се изпълняват и доразвиват и на местно ниво.

На територията на общината се намират две защитени местности, една природна забележителност и един резерват, съгласно ЗБР, както и 4 защитени зони от Екологичната мрежа Натура 2000. Това е показател за наличие на богата природна среда, включваща редица защитени растителни и животински видове. Устойчивото управление и разумно използване на природните ресурси, следва да бъде обект на целенасочена местна политика. Без запазена природа и съхранено биологично разнообразие (не само в защитените територии и зони), не е възможно да бъде постигнато оптималното състояние на околната среда в общината.

Специфична цел 2.2. Поддържане и увеличаване на зелените площи в общината

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на местното население и оказват положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата. Реализацията на паркоустройствени мероприятия и редовната поддръжка на озеленените територии в населените места биха осигурили висок комфорт за населението и висока привлекателност, вкл. за висококатегорийно обитаване. Наложителна е реконструкция на части от уличното озеленяване на град Пещера поради влошено състояние на дървесните индивиди, несъответствие с биологичните им изисквания и опасност от неблагоприятни последици.

Специфична цел 2.3. Опазване на горското стопанство

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културно наследство; регулиране на климата.

По данни на Общия устройствен план на общината, горския фонд заема 45.15% от нейната територия. Значителният запас определя възможност за развитие на дърводобива, дървопреработването и ловния туризъм.

Дейностите следва да бъдат насочени към залесителни и ландшафтно-устройствени дейности, свързани с подобряване качествата на горите и природната среда. Устойчивото ползване на недървесните горски продукти (билки, гъби, горски плодове и др.), както и развитието на услуги, предлагани от горския сектор ще повиши възможностите на горите да бъдат управлявани по един съвременен, устойчив и екологосъобразен начин.

Специфична цел 2.4. Развитие на различни форми на туризъм

На територията на общината уникално са съчетани климат, природните феномени, географското разположение, животинските видове, историческото наследство и природните забележителности. Условието и климата на Община Пещера са изключително благоприятни за климатолечение, възстановяване, зимни спортове, екотуризъм, лов и риболов, спелеология и др.

Необходими са инвестиции в обучението на персонала за обслужване на туристическото развитие на района, за подпомагане развитието на регионални продукти и пазарната информация, инвентаризация и оценка на туристическите ресурси, средства и услуги, регионален маркетинг, разработване на туристически пакети и др.

Специфична цел 2.5. Съхраняване на културно-историческото наследство

Разкритията в областта на праисторията създават потенциал за развитието на туризма. На територията на Община Пещера има останки от над 25 археологически обекти - крепости, укрепителни съоръжения, праисторически и тракийски могили, некрополи, антични селища, светилища, църкви, манастири, пътища, мостове. В тях са намерени находки от всички периоди от историческото развитие на Община Пещера: кюпове, саркофази, фрагменти от керамика, строителни материали, монети, накити, култови предмети, и др. Дейностите по изпълнение на целта включват опазване и популяризиране на културно-историческите ценности на територията на общината.

Стратегическа цел 3 – „Повишаване административния капацитет на общинската администрация и обществената ангажираност по въпроси свързани с опазване на околната среда в общината“

Постигането на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Специфична цел 3.1. Повишаване професионалната квалификация на служителите от общинската администрация по прилагане на екологичното законодателство

Разработването и прилагането на годишни програми за обучение на служителите в публичната администрация ще осигури информираност и нови компетенции, обмен на знания и опит, за по-добро управление на процесите по опазване на околната среда. Приемането на европейските изисквания и произтичащите от това промени налагат повишаване качеството на административните услуги както и квалификацията на общинските служители. В тази връзка е необходимо служителите от администрацията да бъдат подготвени и обучавани във всяко едно направление, касаещо околната среда. Това може да се постигне чрез участия в организирани работни срещи/семинари на регионално и национално ниво. Внедряването на съвременни форми на административно обслужване изисква подобряване на материално-техническите условия и повишаване квалификацията на заетите в администрацията.

Специфична цел 3.2. Повишаване екологичната култура на населението посредством привличането им в реализация на дейности, насочени към опазване на околната среда

Повишаване екологичната култура на населението и запознаването му с нормативната уредба е важна предпоставка за правилното прилагане на екологичното законодателство в областта на околната среда. Познаването на екологичните проблеми от гражданите би довело до участието им в процеса на вземане на решения по отношение подобряване състоянието на околната среда. Широкото участие на обществеността и местните заинтересовани страни в процеса на опазване и възстановяване на компонентите на околната среда е важно условие за постигане на целите на програмата.

Познаването на екологичните проблеми от гражданите би довело до участието им в процеса на вземане на решения по отношение подобряването състоянието на околната среда. Дейностите в тази насока трябва да включат както информационни кампании така и обучение за НПО и активни граждански групи, които да бъдат въвличани чрез различни форми на участие.

Формулираните по-горе цели в настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Пещера представят посоката на развитие на общината в областта през следващите няколко години. Постигането на заложените целите ще способства за трайно решаване на екологичните проблеми в общината.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ – 2023 -2028 година

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Стратегическа цел 1 – Подобряване състоянието на околната среда в общината, посредством изграждане на екологична инфраструктура и благоустрояване на населените места					
Специфична цел 1.1. Поддържане добро качество на атмосферния въздух в общината					
1.1.1.	Реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа и изграждане на тротоарни настилки	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно проектна документация	Оперативни програми, Общински бюджет
1.1.2.	Изграждане на система от вело алеи и маршрути в град Пещера	Община Пещера	2023-2027 г.	Съгласно проектна документация	Оперативни програми, Общински бюджет
1.1.3.	Разширяване на газопрееносната мрежа	Община Пещера Лиценцирано газоразпределително дружество	2023-2027 г.	Съгласно проектна документация	Частни инвеститори
1.1.4.	Почистване и планомерно измиване на уличните платна	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно предвидените годишни средства в план-сметката от такса БО	Общински бюджет
1.1.5.	Увеличаване и поддържане на дървесната растителност в терените за озеленяване и по улиците в града	Община Пещера	Постоянен	20 000 годишно	Общински бюджет
1.1.6.	Създаване на нови паркинги и възможности	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно проектна	Общински бюджет

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	за алтернативно паркиране в гр. Пещера			документация	Програми на ЕС и др. външни източници
1.1.7	Повишаване на обществената информираност и култура по проблемите на замърсяване на атмосферния въздух от употребата на твърди горива за битово отопление и поддържане на база данни за качеството на атмосферния въздух	Община Пещера	2023-2028 г.	1000 годишно	Общински бюджет
1.1.8.	Контрол на строителни обекти за недопускане замърсяване на атмосферния въздух	Община Пещера	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
Специфична цел 1.2. Подобряване качеството на водопроводната и канализационна инфраструктура в общината и екологосъобразно третиране на отпадъчните води					
1.2.1.	Подмяна и модернизация на водопроводната мрежа	Община Пещера	2023-2027 г.	5000000*	ОПРР, ОПОС
1.2.2.	Реконструкция на съществуващи и изграждане на резервоари за питейна вода	Община Пещера	2023-2027 г.	1000000*	ОПОС
1.2.3.	Изграждане на нови и реконструкции на канализационни системи	Община Пещера	2023-2027 г.	15000000*	ОПОС
1.2.4.	Изграждане на канализация и ПСОВ в с. Свети Константин	Община Пещера	2023-2027 г.	Съгласно проектна документация	ОПОС и други външни източници

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Специфична цел 1.3. Устойчиво управление на отпадъците					
1.3.1.	Своевременно почистване на новообразувани нерегламентирани сметища	Община Пещера	2023-2028 г.	30 000	Общински бюджет
1.3.2.	Изпълнение на Плана за действие с подпрограми с мерки за постигането им от ПУО на Община Пещера за периода 2021-2028 г.	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно определения бюджет в ПУО	Общински бюджет, ОПОС, ПУДООС и други източници
1.3.3.	Провеждане на следексплоатационни грижи и мониторинг на депо за неопасни отпадъци гр. Пещера	Община Пещера	Съгласно план за мониторинг	12 000 годишно	Общински бюджет
1.3.4.	Организиране на съвместни кампании с организацията по оползотворяванеи/или фирмите, с които има сключен договор общината за разясняване и предоставяне на информация относно разделно събиране и оползотворяване на МРО	Община Пещера ООп Фирми	2023–208 г.	1000	Общински бюджет ООп
1.3.5.	Въвеждане на пилотен модел за депозитна система	Община Пещера	2024-207 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Програми финансирани от ЕС, частни инвестиции
Специфична цел 1.4. Благоустрояване и подобряване на средата					
1.4.1.	Основен ремонт на Общински пазар в УПИ I – Пазар в кв.129 по плана на гр.Пещера	Община Пещера	2023-2027 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, ФЕС

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.4.2.	Благоустрояване, цялостна рехабилитация на междублокови и публични пространства	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, Програми на ЕС
1.4.3.	Ремонт и рехабилитация на общинска пътна мрежа	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно проектна документация	Републикански Бюджет, Общински бюджет, Фондове на ЕС
1.4.4.	Ремонт на улична мрежа в населените места на Община Пещера	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно проектна документация	Републикански Бюджет, Общински бюджет, Фондове на ЕС
1.4.5.	Изготвяне и кандидатстване с проекти по Национална кампания „За чиста околна среда“	Община Пещера, кметства по населени места в общината Учебни заведения и Детски градини	2023-2028 г.	100 000	ПУДООС
1.4.6.	Благоустрояване на гробищните паркове на селищата в общината	Община Пещера	2024-2028 г.	Съгласно проектна документация	ФЕС, Общински бюджет, др. източници
1.4.7.	Осигуряване на достъпна среда за хората с увреждания	Община Пещера	2024-2027 г.	Съгласно проектна документация	ФЕС, Общински бюджет, др. източници
Специфична цел 1.5. Превенция и риск от природни бедствия и екологични рискове					
1.5.1	Почистване на корита на реки и изграждане	Община Пещера	2023-2027 г.	1 000 000*	ОПОС,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	на защитни съоръжения, изследване на последиците от промените в климата				Други външни източници
1.5.2.	Изграждане на съоръжения за борба с ерозията, залесяване на обезлесени участъци, устойчиво използване на земите и други	Община Пещера	2023-2027 г.	1 500 000*	ОПОС и Други източници
1.5.3.	Превенция и възстановяване на вреди върху горите от пожари, природни бедствия, поява на вредители, болести и заплахи свързани с климата	Община Пещера	2023-2028 г.	30 000 годишно	Общински бюджет, ФЕС, Други източници
1.5.4.	Поддържане в техническа изправност на язовирни стени и съоръжения към тях, общинска собственост	Община Пещера	Постоянен	50 000	Общински бюджет, Други източници
Специфична цел 1.6. Прилагане на мерки за енергийна ефективност и използване на алтернативни източници на енергия					
1.6.1.	Въвеждане на енергоспестяващо улично осветление във всички населени места на общината	Община Пещера	2024-2027 г.	Съгласно изготвен проект	Финансов механизъм на ЕИП, НПВУ и др.
1.6.2.	Подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление (УО) и парковото осветление	Община Пещера	2023-2027 г.	1 500 000*	ОПРР
1.6.3.	Подобряване ефективността на сградните инсталации	Община Пещера	2023-2026 г.	1 000 000*	ОПРР

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.6.4.	Монтаж на котли на биомаса/дървесни пелети, слънчеви колектори за БГВ и др	Община Пещера	2023-2027 г.	1 000 000*	ОПРР
1.6.5.	Провеждане на информационни кампании за възможностите за използване на ВЕИ и реализиране на частни проекти в жилищни сгради	Община Пещера	2023-2028 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Други източници
1.6.6	Насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници, особено от биомаса и биогорива в съответствие с НПДЕВИ	Община Пещера	2023–2027 г.	3000000*	ОПРР
1.6.7.	Енергийно обследване на обществени сгради	Община Пещера	2023–2027 г.	100 000	НПВУ, Репубикански бюджет, Общински бюджет
1.6.8.	Използване потенциала на ВЕИ – слънчева енергия за съоръженията за външно изкуствено осветление – улични осветители с фотоволтаичен елемент	Община Пещера	2023-2028 г.	300 000	Общински бюджет Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“, ЕИП
1.6.9.	Въвеждане на енергоспестяващи мерки за повишаване на енергийната ефективност на учебни заведения, детски градини, социални и жилищни сгради, находящи се в гр. Пещера	Община Пещера Учебни заведения и Детски градини	2023-2027 г.	Съгласно изготвена проектна документация	Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“, ЕИП, Оперативни програми на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
					ЕС и други външни източници
1.6.10.	Изпълнение на проектите заложи в Програмата за устойчиво енергийно развитие на Община Пещера за периода 2019-2028 г.	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно бюджет по изготвената програма	Общински бюджет Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ Национални и ОП на ЕС
Стратегическа цел 2 – Запазване на богатото биологично разнообразие, поддържане на зелените площи и опазване на културното наследство на територията на общината, създаващи условия за развитие на устойчив туризъм					
Специфична цел 2.1. Опазване на биоразнообразието в защитените територии и зони намиращи се на територията на общината					
2.1.1.	Изграждане и поддържане на инфраструктурата към защитените територии	Община Пещера РИОСВ ДГС „Пещера“	2023-2028 г.	100 000	ОПОС, ЦБ, Общински бюджет, Други източници
2.1.2.	Планиране и провеждане на информационни кампании и образователни мероприятия в района на зони по Натура 2000	Община Пещера РИОСВ	2023-2028 г.	1000 годишно	Общински бюджет
2.1.3.	Спазване на ограниченията и забраните за опазване на видовете и техните местообитания в защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, намиращи се в общината	Община Пещера РИОСВ	Постоянен	Няма разчет	-

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
2.1.4.	Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината	Община Пещера	2023-2024 г.	Няма разчет	-
Специфична цел 2.2. Поддържане и увеличаване на зелените площи в общината					
2.2.1.	Опазване и поддържане на зелената система в общината	Община Пещера	постоянен	Съгласно годишните разчети на ОБ	Общински бюджет
2.2.2.	Благоустройство на крайпътните и междублоковите пространства и териториите определени за зелени площи	Община Пещера	2023-2028 г.	100 000	Общински бюджет, Външни източници
2.2.3.	Осъвременяване на техническата база и техника за поддържане на зелената система в общината	Община Пещера	2024-2028 г.	100 000	Общински бюджет, Външни източници
2.2.4.	Поддържане на актуален регистър на зелената система на общината	Община Пещера	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
Специфична цел 2.3. Опазване на горското стопанство					
2.3.1.	Залесяване на изсечени, засегнати от горски пожари гори и нови неземеделски територии	Община Пещера ДГС „Пещера“	2023-2028 г.	300 000	СПРЗСР, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет
2.3.2.	Насърчаване разумното използване на други странични горски продукти като - гъби, билки, диворастящи плодове и др.	Община Пещера ДГС „Пещера“	Постоянен	Няма разчет	Община Пещера ДГС „Пещера“
2.3.3.	Поддържане на горските и полските пътища	Община Пещера	Постоянен	10 000 годишно	Община Пещера

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	и полските канали	ДГС „Пещера“			ДГС „Пещера“
2.3.4.	Спазване на мерките за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения описани в Раздел „Лечебни растения“ към настоящата програма	Община Пещера ДГС „Пещера“	Постоянен	-	-
Специфична цел 2.4. Развитие на различни форми на туризъм					
2.4.1.	Изграждане на специализирана инфраструктура за оползотворяване на туристическите ресурси и развитието на различни видове туризъм, включително и транспортна инфраструктура до туристическите обекти	Община Пещера	2023-2027 г.	5 000 000*	ОПРР, ПРСР
2.4.2.	Изграждане на туристически заслони и места за пикник на територията на общината	Община Пещера	2024-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, ФЕС и др. източници
2.4.3.	Изготвяне на проекти, свързани с развитието на туризма в общината	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, Външни източници
2.4.4.	Създаване и поддържане на туристически информационен сайт	Община Пещера	2024-2025 г.	4000	Общински бюджет
2.4.5.	Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	Община Пещера	2023-2028 г.	100 000	ОПОС, Общински бюджет, Други източници

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Специфична цел 2.5. Съхраняване на културно-историческото наследство					
2.5.1.	Опазване на паметниците на културното наследство, включително реставрация, консервация и социализация	Община Пещера	2023-2028 г.	3 000 000*	ОПРР, ПРСР, МК, Фонд „Култура“ и други
2.5.2.	Изграждане на екомаршрути обхващащи природни, исторически и културни забележителности	Община Пещера	2023-2028 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Други източници
2.5.3.	Съхраняване и развитие на всички форми на художествена самодейност в общината	Община Пещера	2023-2028 г.	40 000	Общински бюджет, ФЕС и др. източници
2.5.4.	Възстановяване и опазване на религиозни храмове на територията на общината	Община Пещера	2023-2028 г.	Съгласно проектна документация	Републикански бюджет, Общ.бюджет, ФЕС
Стратегическа цел 3 – Повишаване административния капацитет на общинската администрация и обществената ангажираност по въпроси свързани с опазване на околната среда в общината					
Специфична цел 3.1. Повишаване професионалната квалификация на служителите от общинската администрация по прилагане на екологичното законодателство					
3.1.1.	Обучение на служителите от общинска администрация по прилагане на екологичното законодателство (участие в семинари, обучения и др.)	Община Пещера	2023-2028 г.	2000 годишно	Общински бюджет, Други източници
3.1.2.	Подобряване контролната дейност на общината, относно спазване на	Община Пещера	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	екологичното законодателство				
3.1.3.	Подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса, чрез въвеждане на съвременни информационни системи и дигитализация на административните услуги	Община Пещера	2024-2026 г.	50 000	Общински бюджет Външни източници
Специфична цел 3.2. Повишаване екологичната култура на населението посредством привличането им в реализация на дейности, насочени към опазване на околната среда					
3.2.1.	Участие в национални и общински кампании свързани с опазване на околната среда	Община Пещера	Минимум два пъти годишно	Няма разчет	Общински бюджет
3.2.2.	Привличане на гражданите за участие в изпълнението на проекти, свързани с опазване на околната среда	Община Пещера	2023-2028 г.	-	Общински бюджет, ПУДООС, НПО
3.2.3.	Поддържане на актуална информация за състоянието на околната среда на сайта на Община Пещера	Община Пещера	Постоянен	2000	Общински бюджет

*Програма за реализация на План за интегрирано развитие на Община Пещера за периода 2021-2027 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

VII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Отговорно длъжностно лице

Координацията по изпълнение на програмата се осъществява от:

ОБЩИНА ПЕЩЕРА

4550 гр. Пещера, ул. „Дойранска епопея“ № 17

Дирекция „Териториално и селищно устройство, общинска собственост“

Тел: 0350/6-22-03

2. Комисия

Отчитането на напредъка по изпълнение на програмата и вземането на решения по възникнали проблеми ще се осъществява от Общински съвет - Пещера.

3. Схема на следене изпълнението на програмата

Изпълнението на програмата ще се следи по съответствие на сроковете. Съгласно чл. 79, ал. 4 от ЗООС, програмите се приемат от Общински съвет, който контролира изпълнението им. Член 79, ал. 5 от същия закон постановява, че Кметът на общината ежегодно внася в Общински съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда.

4. Актуализация на програмата

Допълването и актуализацията на програмата е заложено в чл. 79, ал. 5 от ЗООС, съгласно, който при необходимост Кмета на общината внася предложение до Общински съвет. Такава актуализация е наложителна при съществена промяна в приоритетите на общината, съществени изменения в съществуващите условия, промяна в нормативната уредба по опазване на околната среда и т.н.

5. Информирание на РИОСВ и обществеността за изпълнението на програмата

Отчетите за изпълнението на програмата се представят в РИОСВ за информация съгласно чл. 79, ал. 6 от ЗООС.

Отговорник за предоставяне на информация е координатора на програмата.

6. Използвани източници на информация

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.);
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.);
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.);
- Програма за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места;
- План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2022-2027 г.;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-S01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- План за управление на риска от наводнения в Източнореломорски район за басейново управление на водите 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на риска от наводнения в Източнореломорски район за басейново управление на водите 2022-2027 г.;
- План за интегрирано развитие на Община Пещера за периода 2021-2027 г.
- Доклад за състоянието на околната среда – РИОСВ Пазарджик за 2019, 2020 и 2021 г.;
- Официален сайт на Община Пещера - <https://www.peshtera.bg/>;
- Официална интернет страница на НСИ - <http://www.nsi.bg/>.

7. Нормативна уредба

- ЗАКОН за опазване на околната среда, Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.42 от 7 Юни 2022 г.;
- ЗАКОН за чистотата на атмосферния въздух, Обн. ДВ. бр.45 от 28 Май 1996г., посл. изм. ДВ. бр.20 от 11 Март 2022 г.;
- ЗАКОН за водите, Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., изм. и доп. ДВ. бр.20 от 11 Март 2022 г.;
- ЗАКОН за управление на отпадъците Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 1 Март 2022 г.;
- ЗАКОН за почвите, Обн. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г.;
- ЗАКОН за защитените територии, Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021 г.;
- ЗАКОН за биологичното разнообразие, Обн. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018 г.;
- ЗАКОН за защита от шума в околната среда, Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 Ноември 2020 г.;
- ЗАКОН за лечебните растения, Обн. ДВ. бр. 29/07.04.2000 г., посл. изм. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2021 г.;
- НАРЕДБА № 1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите, В сила от 29.04.2011г., Обн. ДВ. бр.34 от 29 Април 2011г., , изм. и доп. ДВ. бр.22 от 5 Март 2013г., изм. ДВ. бр.44 от 17 Май 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 22 Юли 2014г. изм. и доп. ДВ. бр.20 от 15 Март 2016 г.;
- НАРЕДБА № 1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, Обн. ДВ. бр.87 от 30 Октомври 2007г., изм. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2010г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 21 Февруари 2012г. , изм. и доп. ДВ. бр.28 от 19 Март 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.90 от 31 Октомври 2014г. изм. и доп. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2016 г.;
- НАРЕДБА № 2 за класификация на отпадъците, Обн. ДВ. бр.66 от 8 Август 2014г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.86 от 6 Октомври 2020 г.;
- НАРЕДБА № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите, обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009 г.;
- НАРЕДБА № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води, издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 22 от 5.03.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.13 от 16 Февруари 2021 г.;

- НАРЕДБА № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, Обн., ДВ, бр. 58 от 18.07.2006 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.100 от 30 Ноември 2021 г.;
- НАРЕДБА № 9 от 14.03.1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, В сила от 03.05.1991г., Обн. ДВ. бр.35 от 3 Май 1991г., попр. ДВ. бр.38 от 14 Май 1991 г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.;
- НАРЕДБА № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, в сила от 30.07.2010 г., Обн. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010 г., изм. и доп. ДВ. бр.48 от 16 Юни 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.79 от 8 Октомври 2019 г.;
- НАРЕДБА № 14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места от 23.09.1997г., изм. ДВ. бр.42 от 29 Май 2007г.;
- НАРЕДБА за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС №20/25.01.2017 г. обн., ДВ. бр. 11/31.01.2017 г. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.;
- НАРЕДБА №1 от 04 Юни 2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри, Обн. ДВ. бр.51 от 20 Юни 2014г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.82 от 1 Октомври 2021г.;
- НАРЕДБА № 1 от 09.02.2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения, Обн. ДВ. бр.13 от 17 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 11 Декември 2018г.;
- НАРЕДБА № 6/27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, ДВ. бр. 80/13.09.2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 Май 2021г.;
- НАРЕДБА за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г., Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017г.;
- НАРЕДБА № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения;
- НАРЕДБА за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Пещера;
- НАРЕДБА за определянето и администрирането на местни такси и цени на услуги на територията на Община Пещера;
- НАРЕДБА за обществения ред, чистотата и специализирана закрила на деца на обществени места;
- НАРЕДБА за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Пещера.

